

Toimintakertomus vuoden 2008 valtiopäiviltä

**Sosialidemokraattinen
eduskuntaryhmä**

Lukijalle.....	3
1. RYHMÄN JÄSENET 31.12.2008.....	4
2. RYHMÄN JÄRJESTÄYTYMINEN	4
3. RYHMÄN JÄSENTEN EDUSKUNNAN VALIOKUNTAJÄSENYYDET JA MUIDEN ELINTEN KOTIMAISET SOS. DEM. JÄSENYYDET 31.12.2008.....	4
4. 31.12.2008 RYHMÄN JÄSENTEN HALLINTONEUVOSTOJÄSENYYDET JA NIIHIN VERRATTAVAT LUOTTAMUSTEHTÄVÄT	11
5. RYHMÄN KOKOUKSET	12
6. KANSAINVÄLISET YHTEYDET	13
7. RYHMÄN LAUSUNNOT	15
8. RYHMÄN ALOITTEET JA VÄLIKYSYMYKSET	19
8a. RYHMÄN LAKIALOITTEITA	20
8b. RYHMÄN TALOUSARVIOALOITTEET	34
8c. RYHMÄN VÄLIKYSYMYKSET	35
9. RYHMÄPUHEENVUOROT ERI KESKUSTELUISSA.....	38
Hallituksen selonteot	38
Kaikki ryhmäpuheenvuorot:	39
10. KATSAUS VALIOKUNNISSA KÄSITELTYIHIN ASIOIHIN	40
10.1. Suuri valiokunta	40
10.2. Perustuslakivaliokunta.....	40
10.3. Ulkoasiainvaliokunta	41
10.4. Valtiovarainvaliokunta	41
10.5. Tarkastusvaliokunta.....	48
10.6. Hallintovaliokunta	50
10.7. Lakivaliokunta.....	50
10.8. Liikenne- ja viestintävaliokunta	52
10.9. Maa- ja metsätalousvaliokunta.....	54
10.10. Puolustusvaliokunta.....	54
10.11. Sivistysvaliokunta.....	55
10.12. Sosiaali- ja terveysvaliokunta	58
10.13. Talousvaliokunta	63
10.14. Tulevaisuusvaliokunta	63
10.15. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta	64
10.16. Ympäristövaliokunta	67
11. RYHMÄTOIMISTON HENKILÖKUNTA 31.12.2008.....	67
12. VALIOKUNTIEN SEURANTAVASTUUT RYHMÄTOIMISTOSSA.....	67
13. RUUSUINFOT VUONNA 2008	68
14. MUUT INFOT, TILAISUUDET JA KOULUTUS	68
15. JOULUMUISTAMISET	70

Lukijalle

Vuosi 2008 oli sosialidemokraateille vaalikauden toinen oppositiovuosi. Kevätistuntokausi täyttyi eri selonteiden ja yksittäisten lakiesitysten käsittelyllä. Kevätkauden tärkein asia oli kehysselektio. Jätimme selektioon vastalauseen. Osallistuimme vuoden aikana kolmen välikysymyksen tekoon. Teimme välikysymyksen yliopistojen asemasta. Muut välikysymykset käsittelivät perusterveydenhuoltoa ja Stora Enson tehtaiden lopettamista Kemijärvellä.

Kevätkauden poliittista työtä siivitti puoluekokouksen lähestyminen. SDP:n puheenjohtaja Eero Heinäluoma ilmoitti helmikuussa 2008, ettei hän ole käytettävissä valittaessa seuraavan kauden puheenjohtajaa. Ilmoituksesta käynnistyi puheenjohtajakamppailu, johon osallistuivat ryhmän jäsenistä Tarja Filatov, Kimmo Kiljunen, Miapetra Kumpula-Natri, Jouko Skinnari, Pia Viitanen, Ilkka Kantola ja Jutta Urpilainen. Kesäkuun puoluekokouksessa valittiin SDP:n puheenjohtajaksi ryhmän toinen varapuheenjohtaja Jutta Urpilainen. Tultuaan valituksi Jutta Urpilainen jätti ryhmän varapuheenjohtajuuden ja hänen tilalleen valittiin Heli Paasio.

Syysistuntokauden tärkein asia eduskunnassa oli valtion talousarvioesityksen ja siihen liittyvien lakien käsittely. Sosialidemokraatit valmistelivat omat linjauksensa ja julkistivat ne luottamusbudjetin nimellä jo syyskuussa eduskunnan aloitettua työnsä. Esitimme luottamusbudjetissa mittavampia elvytystoimia kuin hallitus. Talouskehitys oli kääntynyt alkusyksyn jälkeen selvästi huonompaan suuntaan. Tarkistimme omia linjauksia marras-joulukuun vaihteessa. Esitimme "pelastusrenkaan" nimellä lisäpanostuksia mm investointeihin ja kunta palveluihin. Sosialidemokraattien esitykset ovat kirjattuna valtion talousarvioesityksen mietinnön vastalauseessa. Hallitus ei reagoinut huononevaan talouskehitykseen riittävästi.

Lokakuussa 2008 oli kunnallisvaalit. Valtaosa ryhmämme jäsenistä oli ehdokkaina kunnanvaltuustoihin ja tuli myös valituksi niihin. Sosialidemokraattien kannatus laski vaaleissa. Se lisäsi paineita politiikan tekoomme oppositiossa.

Sisko Seppä
pääsihteeri

1. RYHMÄN JÄSENET 31.12.2008

45 kansanedustajaa, joista naisia 24 ja miehiä 21 Koko ryhmän keski-ikä oli vuoden lopussa 50, naisten 44 ja miesten 58 vuotta.

Matti Ahde	Kimmo Kiljunen	Tuula Peltonen
Marko Asell	Anneli Kiljunen	Kari Rajamäki
Maarit Feldt-Ranta	Krista Kiuru	Tero Rönni
Tarja Filatov	Valto Koski	Matti Saarinen
Jukka Gustafsson	Johannes Koskinen	Jouko Skinnari
Maria Guzenina-Richardson	Marjaana Koskinen	Jacob Söderman
Eero Heinäluoma	Miapetra Kumpula-Natri	Tommy Tabermann
Rakel Hiltunen	Merja Kuusisto	Katja Taimela
Susanna Huovinen	Lauri Kähkönen	Satu Taiveaho
Sinikka Hurskainen	Esa Lahtela	Erkki Tuomioja
Liisa Jaakonsaari	Reijo Laitinen	Jutta Urpilainen
Reijo Kallio	Päivi Lipponen	Pauliina Viitaniemi
Antti Kalliomäki	Johanna Ojala-Niemelä	Pia Viitanen
Ilkka Kantola	Heli Paasio	Antti Vuolanne
Saara Karhu	Sirpa Paatero	Tuula Väättä

2. RYHMÄN JÄRJESTÄYTYMINEN

Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä valitsi järjestäytymiskokouksessaan 4.2.2008 ryhmän puheenjohtajaksi kansanedustaja **Tarja Filatovin**. Ensimmäiseksi varapuheenjohtajaksi valittiin kansanedustaja **Jukka Gustafsson** ja toiseksi varapuheenjohtajaksi kansanedustaja **Jutta Urpilainen**. Ryhmän työvaliokuntaan valittiin puheenjohtajiston lisäksi kansanedustajat **Heli Paasio**, **Johanna Ojala-Niemelä**, **Sirpa Paatero**, **Matti Saarinen** ja **Jacob Söderman**. **Jutta Urpilaisen** tultua valituksi puolueen puheenjohtajaksi ryhmän toiseksi varapuheenjohtajaksi valittiin **Heli Paasio** ja työvaliokunnan jäseneksi entisten lisäksi **Anneli Kiljunen** 12.6.2008 pidetyssä ryhmäkokouksessa.

Ryhmän ehdokkaaksi eduskunnan II varapuhemieheksi nimettiin 4.2.2008 kokouksessa kansanedustaja **Johannes Koskinen**.

Vuonna 2008 kansanedustajat Susanna Huovinen ja Miapetra Kumpula olivat äitiyslomalla. Kumpikin palaa vuonna 2009.

Ryhmän tilintarkastajina toimivat Martti Haapakoski (KHT) ja Reijo Kallio.

3. RYHMÄN JÄSENTEN EDUSKUNNAN VALIOKUNTAJÄSENYYDET JA MUIDEN ELINTEN KOTIMAISET SOS. DEM. JÄSENYYDET 31.12.2008

Suuri valiokunta (SuV)

<i>Varsinaiset jäsenet:</i>	<i>Varajäsenet:</i>
Tuomioja Erkki (pj.)	Gutzenina-Richardson Maria
Kiljunen Kimmo	Koskinen Johannes
Kiuru Krista	Söderman Jacob
Rajamäki Kari	
Skinnari Jouko	
Vuolanne Antti	

Suuren valiokunnan tehtävät ovat kahtalaiset. Suuri valiokunta käsittelee Euroopan unionin jäsenyyteen liittyvän kansallisen politiikan valmistelua, paitsi ulko- ja turvallisuuspolitiikan osalta, joka kuuluu ulkoasiainvaliokunnan toimivaltaan. Lisäksi suuri valiokunta käsittelee ne lakiehdotukset, jotka sinne lähetetään täysistunnosta ensimmäisessä käsittelyssä. (Eduskunnan työjärjestyksen 53 §:n 2 ja 3 mom.) Säännönmukaiset kokousajat ovat: ke klo 13.30 - 15.00, pe klo 13.30 - 15.30.

Perustuslakivaliokunta (PeV)

<i>Varsinaiset jäsenet:</i>	<i>Varajäsenet:</i>
Söderman Jacob (vpj.)	Koskinen Johannes
Kiljunen Kimmo	Ojala-Niemelä Johanna
Peltonen Tuula	
Vuolanne Antti	

Perustuslakivaliokunnan tehtävänä on valmistella asiat, jotka koskevat perustuslakia taikka perustuslain kanssa läheisessä asiallisessa yhteydessä olevaa lainsäädäntöä (TJ 32 §:n 4 mom.), antaa lausunto perustuslainsäätämisyjärjestyksessä säädettäviksi ehdotetuista lakiehdotuksista sekä sen käsiteltäviksi lähetettyjen muiden lakiehdotusten ja asioiden perustuslainmukaisuudesta ja suhteesta kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin (PL 74 §, TJ 38 §:n 2 mom.) sekä käsitellä ehdotukset eduskunnan työjärjestyksen ja eduskunnan vaalisäännön sekä eduskunnan oikeusasiamiehen johtosäännön säätämisestä. Säännönmukaiset kokousajat ovat: ti klo 10:00 - 12:00, ke klo 9:30 - 11:30, to klo 10:00 - 12:00, pe klo 9:30 - 11:00

Ulkoasiainvaliokunta (UaV)

Varsinaiset jäsenet:
Heinäluoma Eero (vast.)
Jaakonsaari Liisa
Kalliomäki Antti
Kiljunen Kimmo

Varajäsenet:
Filatov Tarja
Tuomioja Erkki

Ulkoasiainvaliokunnan tehtävänä on valmistella asiat, jotka koskevat Suomen kansainvälisten suhteiden kannalta merkittävien valtiosopimusten ja muiden kansainvälisten velvoitteiden hyväksymistä tai tällaisten velvoitteiden irtisanomista taikka merkittävän kansainvälisen velvoitteen voimaansaattamista tarkoittavaa lakiehdotusta. Ulkoasiainvaliokunta käsittelee lisäksi yleistä turvallisuuspolitiikkaa, ulkomaankauppapolitiikkaa, kehitysyhteistyötä ja kansainvälisiä järjestöjä koskevia asioita. Valiokunta antaa hallitukselle lausunnon suomalaisen rauhanturvajoukon asettamisesta Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön käyttöön tai rauhanturvajoukolle määrättyjen tehtävien olennaisesta muuttamisesta. Jos PL 96 §:ssä tarkoitettu unioniasia koskee Euroopan unionin yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, puhemies toimittaa asian ulkoasiainvaliokuntaan. Säännönmukaiset kokousajat ovat: ti klo 12.00 - 14.00, ke klo 12.00 - 14.00, to klo 12.00 - 14.00, pe klo 11.00 - 13.00.

Valtiovarainvaliokunta (VaV)

Varsinaiset jäsenet:
Rajamäki Kari (vpj.)
Laitinen Reijo
Saarinen Matti
Urpilainen Jutta
Viitanen Pia (j.pj.)

Varajäsenet:
Kallio Reijo
Koski Valto
Kähkönen Lauri
Paasio Heli
Väätäinen Tuula (j.pj.)

Valtiovarainvaliokunnan tehtävänä on käsitellä valtiontalouden kehykset, valtion talousarvioesitys ja lisätalousarvioesitykset sekä veroja ja muita raha-asioita koskevat lainsäädäntöasiat. Säännönmukaiset kokousajat ovat: ti klo 12:00 - , pe klo 11:00 - .

VaV:n jaostot

1. Hallinto- ja turvallisuusjaosto (HtJ)

Rajamäki Kari (vast.)
Kallio Reijo
Laitinen Reijo (lisäj.)

Hallinto- ja turvallisuusjaosto käsittelee talousarvioesityksen, lisätalousarvioesitykset ja muut budjettitaloutta koskevat asiat eduskunnan, tasavallan presidentin, valtioneuvoston, ulkoasiainministeriön, oikeusministeriön, sisäasiainministeriön sekä puolustusministeriön hallinnonalojen osalta. Jaoston kokousajat: ke klo 8.00 - , ke klo 13.00 - , to klo 8.30 - .

2. Verojaosto (VeJ)

Paasio Heli (vast.)
Kallio Reijo
Urpilainen Jutta (lisäj.)

Verojaosto käsittelee mm. verolainsäädäntöä ja valtion lainanottoa koskevat asiat sekä talousarvioesityksen, lisätalousarvioesitykset ja muut budjettitaloutta koskevat asiat valtiovarainministeriön hallinnonalan osalta. Kuntataloutta koskevat asiat käsittelee kuitenkin kunta- ja terveysjaosto. Jaoston kokousajat: ti klo 10.30 - , ke klo 10.00 - , to klo 10.00 - , pe klo 10.00 - .

3. Sivistys- ja tiedejaosto (SitJ)

Viitanen Pia (pj.)
Saarinen Matti
Paasio Heli (lisäj.)

Sivistys- ja tiedejaosto käsittelee talousarvioesityksen, lisätalousarvioesitykset sekä muut budjettitaloutta koskevat asiat opetusministeriön hallinnonalan osalta. Jaoston kokousajat: ke klo 9.00 - 10.00, pe klo 9.00 - 10.00.

4. Maatalousjaosto (MaJ)

Rajamäki Kari (vast.)
Kähkönen Lauri
Väättäinen Tuula (lisäj.)

Maatalousjaosto käsittelee talousarvioesityksen, lisätalousarvioesitykset sekä muut budjettitaloutta koskevat asiat maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan osalta. Jaoston kokousajat: ke klo 10.45 - , pe klo 8.00 - .

5. Liikennejaosto (LiJ)

Saarinen Matti (vast.)
Laitinen Reijo
Kähkönen Lauri (lisäj.)

Liikennejaosto käsittelee talousarvioesityksen, lisätalousarvioesitykset sekä muut budjettitaloutta koskevat asiat liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan osalta. Jaoston kokousajat: ti klo 11.00 - , to klo 11.00 - .

6. Työ- ja elinkeinojaosto (TeJ)

Kallio Reijo (vast.)
Koski Valto
Rajamäki Kari (lisäj.)

Työ- ja elinkeinojaosto käsittelee talousarvioesityksen, lisätalousarvioesitykset sekä muut budjettitaloutta koskevat asiat työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan osalta. Jaoston kokousajat: ke klo 09.00 - , pe klo 09.00 - .

7. Kunta- ja terveysjaosto (KtJ)

Väättäinen Tuula (pj.)
Koski Valto
Saarinen Matti (lisäj.)

Kunta- ja terveysjaosto käsittelee talousarvioesityksen, lisätalousarvioesitykset sekä muut budjettitaloutta koskevat asiat sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan osalta sekä kuntataloutta koskevat asiat valtiovarainministeriön hallinnonalan osalta. Jaoston kokousajat: ti klo 10.00 - , ke klo 10.00 - .

8. Asunto- ja ympäristöjaosto (AyJ)

Viitanen Pia (vast.)
Paasio Heli
Väättäinen Tuula (lisäj.)

Asunto- ja ympäristöjaosto käsittelee talousarvioesityksen, lisätalousarvioesitykset sekä muut budjettitaloutta koskevat asiat ympäristöministeriön hallinnonalan osalta. Jaoston kokousajat: ke klo 11.45 - , pe klo 10.30 - .

Tarkastusvaliokunta (TrV)

<i>Varsinaiset jäsenet:</i>	<i>Varajäsenet:</i>
Ahde Matti (pj.)	Koski Valto
Koskinen Marjaana	Paasio Heli
Hurskainen Sinikka	

Tarkastusvaliokunnan pääasiallisena tehtävänä on valvoa valtion taloudenhoitoa ja valtion talousarvion noudattamista. Tehtävässään valiokunta keskittyy valtiontalouden yleiseen tilaan ja hoitoon sekä kysymyksiin, joiden saattaminen eduskunnan tietoon on perusteltua. Sen tehtäviin kuuluu muun muassa valtiontaloutta koskevien kertomusten käsittely ja valmistelu täysistunnolle. Valiokunta voi ottaa käsiteltäväkseen toimialaansa kuuluvia asioita, joista sillä on oikeus antaa mietintö täysistunnolle. Tarkastusvaliokunta perustettiin yhdistämällä valtioneuvoston tarkastajien ja valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja tarkastusjaoston parlamentaarinen valtiontalouden valvontatehtävä. Uudistuksen yhteydessä lakkautettiin valtioneuvoston tarkastajien ja valtiontalouden tarkastajien kanslian toiminta. Tarkastusvaliokunnan tehtävä mainitaan perustuslaissa ja tätä koskeva lainmuutos tuli voimaan 1. kesäkuuta 2007. Säännönmukaiset kokousajat: ti klo 12.15 - 13.15, ke klo 12.30 - 14.30, to klo 12.00 - 13.30.

Hallintovaliokunta (HaV)

<i>Varsinaiset jäsenet:</i>	<i>Varajäsenet:</i>
Koski Valto (vast.)	Ojala-Niemelä Johanna
Hiltunen Rakel	

Hallintovaliokunnan tehtävänä on käsitellä valtionhallinnon yleistä organisointia siltä osin kuin se ei kuulu perustuslakivaliokunnalle, valtion alue- ja paikallishallintoa, yleistä alue- ja rakennepolitiikkaa, yleishallintoasioita ja väestöhallintoa, valtion henkilöstöpolitiikkaa, yleistä järjestystä ja turvallisuutta, pelastustointa, onnettomuuksien tutkintaa, rajavartiolaitosta ja ulkomaalaisasioita, kunta-asioita sekä kirkollisasioita (kunta- ja kirkollisasiat eläkkeitä ja osallistumisjärjestelmiä lukuun ottamatta). Säännönmukaiset kokousajat: ti klo 12.15 - 14.00, ke klo 12.00 - 13.00, to klo 12.15 - 14.00, pe klo 11.15 - 13.00.

Lakivaliokunta (LaV)

Varsinaiset jäsenet:
Rönni Tero (vast.)
Kantola Ilkka
Kiuru Krista
Ojala-Niemelä Johanna

Varajäsenet:
Lipponen Päivi
Taimela Katja

Lakivaliokunnan tehtävänä on valmistella asiat, jotka koskevat yleistä lakia. Käytännössä tämä tarkoittaa lähinnä perhe-, jäämistö-, yhteisö-, velvoite- ja esineoikeutta, rikos- ja prosessioikeutta (myös täytäntöönpanoa) sekä yleisiä tuomioistuimia, hallintotuomioistuimia ja erikoistuomioistuimia koskevia asioita. Lisäksi valiokunnan tehtävänä on käsitellä sotilasoikeudenhoitoa, vankeinhoitoa sekä paino- ja kokoontumisvapautta koskevat asiat. Säännönmukaiset kokousajat ovat: ti klo 10:15 - 12:00, ke klo 10:00 - 11:30, to klo 10:00 - 12:00, pe klo 09:30 - 11:00.

Liikenne- ja viestintävaliokunta (LiV)

Varsinaiset jäsenet:
Karhu Saara (vpj.)
Asell Marko
Kähkönen Lauri
Rönni Tero

Varajäsenet:
Lahtela Esa
Laitinen Reijo

Liikenne- ja viestintävaliokunnan tehtävänä on käsitellä asiat, jotka koskevat tie-, rautatie-, ilma- ja sisävesiliikennettä, merenkulkua, kuljetusoikeutta sekä kuljetusalan työaikasäännöksiä — siltä osin kuin ne koskevat liikenneturvallisuutta — postia, tietoliikennettä, radio- ja televisiotointia ja muuta viestintää, sääpalvelua sekä Yleisradio Oy:tä. Säännönmukaiset kokousajat: ti klo 12:00 - 14:00, ke klo 12:00 - 13:30, to klo 12:00 - 14:00, pe klo 11:00 - 13:00.

Maa- ja metsätalousvaliokunta (MmV)

Varsinaiset jäsenet:
Kähkönen Lauri (vast.)
Lahtela Esa
Rajamäki Kari
Taimela Katja

Varajäsenet:
Koskinen Marjaana
Paatero Sirpa

Maa- ja metsätalousvaliokunnan tehtävänä on käsitellä asioita, jotka koskevat maa- ja metsätaloutta, maaseudun elinkeinotoimintaa, eläinlääkintöä, elintarvikehygieniää ja -tarkastusta, metsästäystä ja kalastusta (myös riistanhoito- ja kalastusmaksut), poronhoitoa, eläinsuojelua, maanmittausta, kiinteistönmuodostusta, kartta- ja rekisterilaitosta sekä geodeettista tutkimusta. Säännönmukaiset kokousajat: ti klo 10.00 - 12.00, to klo 10.00 - 12.00, pe klo 9.00 - 11.00.

Puolustusvaliokunta (PuV)

Varsinaiset jäsenet:
Laitinen Reijo (vast.)
Kallio Reijo
Karhu Saara
Paatero Sirpa

Varajäsenet:
Heinäluoma Eero
Skinnari Jouko

Puolustusvaliokunnan tehtävänä on käsitellä asevelvollisuutta, puolustusvoimia, poikkeusoloja koskevaa lainsäädäntöä (jollei asia kuulu muulle valiokunnalle) sekä rauhanturvaamistoimintaa (muilta kuin ulkoasiainvaliokunnalle kuuluvilta osin) koskevat asiat. Säännönmukaiset kokousajat ovat: ti klo 10.30 - 12.00, ke klo 9.30 - 11.00, to klo 10.30 - 12.00, pe klo 9.30 - 11.00.

Sivistysvaliokunta (SiV)

Varsinaiset jäsenet:
Peltonen Tuula (vast.)
Kiljunen Anneli

Varajäsenet:
Asell Marko
Hurskainen Sinikka

Tabermann Tommy
Viitamiel Pauliina

Sivistysvaliokunnan tehtävänä on käsitellä kasvatusta ja koulutusta, tiedettä ja taidetta, yleistä kulttuuritoimintaa, urheilua ja nuorisotyötä, tekijänoikeutta sekä opintotukea koskevat asiat. Säännönmukaiset kokousajat ovat: ti klo 12.00 - 14.00, ke klo 12.00 - 13.30, pe klo 11.00 - 13.00.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta (StV)

<i>Varsinaiset jäsenet:</i>	<i>Varajäsenet:</i>
Kiljunen Anneli (vast.)	Kantola Ilkka
Guzenina-Richardson Maria	Kuusisto Merja
Koskinen Marjaana	
Taiveaho Satu	

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan tehtävänä on käsitellä sosiaali- ja terveydenhuoltoa, sosiaalivakuutusta, sosiaali- ja terveydenhuollon alalla perittäviä veronluonteisia maksuja, eläkelainsäädäntöä sekä ympäristöterveydenhuoltoa koskevat asiat. Säännönmukaiset kokousajat ovat: ti klo 10.00 - 12.00, ke klo 09.30 - 11.30, to klo 10.00 - 12.00, pe klo 10.00 - 11.00.

Talousvaliokunta (TaV)

<i>Varsinaiset jäsenet:</i>	<i>Varajäsenet:</i>
Skinnari Jouko (pj.)	Kumpula-Natri Miapetra
Lipponen Päivi	Saariinen Matti
Paatero Sirpa	
Vuolanne Antti	

Talousvaliokunnan tehtävänä on toimia PL 91 §:n 2 momentissa tarkoitettuna valiokuntana ja tällöin käsitellä pankkivaltuutettujen vuosittain antamat kertomukset sekä valmistella Suomen Pankkia ja Suomen itsenäisyyden juhlarahastoa (Sitraa) koskevat säädösasiat sekä muut maan pankki- ja rahalaitosta koskevat asiat. Talousvaliokunta käsittelee lisäksi asiat, jotka koskevat kauppaa ja teollisuutta, energiataloutta, kaupallisia yhteisöjä, elinkeinotoimintaa ja sen tukemista, kilpailua, kuluttajansuojaa, yksityistä vakuutustoimintaa, rahoitus- ja arvopaperimarkkina-lainsäädäntöä sekä valtion yhtiöitä, jotka eivät kuulu muun valiokunnan toimialaan. Säännönmukaiset kokousajat: ti klo 12.15 - 14.00, ke klo 12.00 - 14.00, to klo 12.00 - 14.00, pe klo 11.00 - 13.00.

Tulevaisuusvaliokunta (TuV)

<i>Varsinaiset jäsenet:</i>	<i>Varajäsenet:</i>
Lipponen Päivi (vast.)	Feldt-Ranta Maarit
Asell Marko	Kantola Ilkka
Filatov Tarja	
Jaakonsaari Liisa	

Tulevaisuusvaliokunta valmistelee sille lähetetyt valtiopäiväasiakirjat ja antaa muille valiokunnille pyynnöstä lausuntoja niiden tehtäväalueeseen kuuluvista tulevaisuutta koskevista asioista. Valiokunta käsittelee asioita, jotka liittyvät tulevaisuuden kehitystekijöihin ja kehitysmalleihin. Valiokunta suorittaa tulevaisuuden tutkimiseen, myös sen menetelmäkysymyksiin, liittyvää selvitystyötä. Valiokunta toimii myös teknologiakehityksen ja teknologian yhteiskunnallisten vaikutusten arviointitoimintaa suorittavana parlamentaarisenä elimenä. Säännönmukaiset kokousajat: ke klo 10.00 - 12.00, pe klo 10.00 - 11.00.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta (TyV)

<i>Varsinaiset jäsenet:</i>	<i>Varajäsenet:</i>
Gustafsson Jukka (vpj.)	Guzenina-Richardson Maria
Kuusisto Merja	Kiuru Krista
Lahtela Esa	
Taimela Katja	

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan tehtävänä on käsitellä asiat, jotka koskevat työympäristöä, työterveyshuoltoa, työvoimaa ja työllisyyttä (työvoimapolitiittinen aikuiskoulutus mukaan lukien), osallistumisjärjestelmiä, tasa-arvokysymyksiä ja siviilipalvelua. Valiokunta käsittelee pääosin myös säteilyvalvontaa ja kemikaaleja koskevat asiat. Säännönmukaiset kokousajat ovat: ti klo 12.15 - 14.00, ke klo 12.00 - 13.30, to klo 12.15 - 14.00, pe klo 11.00 - 13.00.

Ympäristövaliokunta (YmV)

<i>Varsinaiset jäsenet:</i>	<i>Varajäsenet:</i>
Hiltunen Rakel (pj.)	Asell Marko
Huovinen Susanna	Taiveaho Satu

Kuusisto Merja
Viitamies Pauliina

Ympäristövaliokunnan tehtävänä on käsitellä asiat, jotka koskevat asumista (myös huoneenvuokralainsäädäntöä ja asumistukea), kaavoitusta ja rakentamista, ympäristön- ja luonnonsuojelua, jätehuoltoa sekä vesilainsäädäntöä. Säännönmukaiset kokousajat: ti klo 10:00 - 12:00, ke klo 9:30 - 12:00, to klo 10:00 - 12:00, pe klo 9:30 - 11:00.

Puhemiesneuvosto –PmN

Koskinen Johannes (2. varapuhemies)
Ahde Matti
Hiltunen Rakel
Skinnari Jouko
Tuomioja Erkki

Kansliatoimikunta –Ktk

Koskinen Johannes (2. varapuhemies)
Paasio Heli

Eduskunnan pankkivaltuusto - EPV

Kalliomäki Antti (vpj.)
Jaakonsaari Liisa

Eduskunta valitsee vaalikauden ensimmäisillä valtiopäivillä yhdeksän pankkivaltuutettua valvomaan Suomen Pankin toimintaa ja eduskunnan vastattavana olevien rahastojen hallintoa. Pankkivaltuutetut antavat eduskunnalle vuosittain kertomuksen ja tarvittaessa erilliskertomuksia.

Valtion vakuusrahaston valtuusto – Vvv

Kallio Reijo, varapuheenjohtaja
Hellsten Tapio

Eduskunta valitsee vakuusrahaston valtuuston vaalikauden ensimmäisillä valtiopäivillä. Valtuustoon kuuluu yhdeksän jäsentä ja sen tehtävänä on valvoa rahaston toimintaa ja pankkituen käyttöä.

Kansaneläkelaitoksen valtuutetut - KelaV

Varsinaiset jäsenet:	Varajäsenet:
Kiljunen Anneli (pj.)	Kuusisto Merja
Koski Valto	Taiveaho Satu
Rajamäki Kari	Taimela Katja

Eduskunta valitsee kansaneläkelaitoksen valtuutetut. Valtuutettujen tehtävänä on valvoa kansaneläkelaitoksen hallintoa ja toimintaa.

Yleisradio Oy:n hallintoneuvosto – YleH

Viitanen Pia (vast.)
Tabermann Tommy
Lipponen Päivi
Kantola Ilkka
Guzenina-Richardson Maria

Eduskunta valvoo Yleisradio Oy:n toimintaa ja nimittää hallintoneuvoston.

Eduskunnan tilintarkastajat - Ett

Saarinen Matti (vars.) (pj.)
Koskinen Marjaana (varaj.)

Eduskunta valitsee keskuudestaan kolme tilintarkastajaa ja henkilökohtaiset varajäsenet. Eduskunnan valitsevat tilintarkastajat valitsevat neljännen tilintarkastajan ja hänen varajäsenensä. Tilintarkastajien tehtävänä on tarkastaa eduskunnan tilit ja hallinto. Tilintarkastajat antavat vuosittain eduskunnalle tilintarkastuskertomuksen.

Suomen Pankin tilintarkastajat –SPtt

Varsinainen jäsen:
Heinäluoma Eero

Varajäsen:
Filatov Tarja

Eduskunta valitsee vuosittain Suomen Pankille tilintarkastajat.

Eduskunnan kirjaston hallitus – EKH

Varsinainen jäsen:
Tuomioja Erkki (pj.)

Varajäsen:
Lipponen Päivi

Eduskunta valitsee vaalikauden ensimmäisillä valtiopäivillä eduskunnan kirjaston hallituksen. Kirjaston hallitus antaa eduskunnalle vuosittain kertomuksen.

Ulkopoliittisen instituutin neuvottelukunta

Urpilainen Jutta

Neuvottelukunta ylläpitää ja kehittää tutkimuslaitoksen yhteyksiä sen keskeisimpiin yhteistyötahoihin sekä seuraa tutkimuslaitoksen toiminnan yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Neuvottelukuntaan kuuluu enintään kahdeksan kansanedustajaa sekä enintään kaksitoista tutkimuslaitoksen keskeisten yhteistyötahojen edustajaa. Eduskunnan kansliatoimikunta nimeää neuvottelukunnan kansanedustajajäsenet ja kutsuu muut jäsenet. Neuvottelukunnan toimikausi on neljä vuotta.

Kansainvälisten asiain foorumi

Koskinen Johannes (2. varapuhemies)
Ahde Matti
Hiltunen Rakel
Hurskainen Sinikka
Skinnari Jouko
Tuomioja Erkki

Eduskunnan puhemiesneuvosto perusti 21.4.2006 eduskunnan kansainvälisten asiain foorumin, jonka tarkoitus on kehittää eduskunnan valtuuskuntien ja valiokuntien kansainvälistä työtä. Foorumi kokoontuu 1-2 kertaa vuodessa. Koollekutsuja on eduskunnan puhemies. Foorumin jäseninä toimivat eduskunnan puhemiehistö ja valiokuntien puheenjohtajat, eduskunnan ja puhemiesneuvoston valitsemien valtuuskuntien puheenjohtajat sekä ulkoasiainministeriön edustus.

Kansallisoopperan hallintoneuvosto vv.2007-2010

Varsinainen jäsen:
Hurskainen Sinikka

Varajäsen:
Kiljunen Kimmo

Opetushallituksen johtokunta

Jukka Gustafsson

Johtokunnan tehtävinä on osallistua Opetushallituksen toiminnan kehittämiseen, hyväksyä muun muassa toiminta- ja taloussuunnitelma sekä talousarvioehdotuksen valmistelun suuntaviivat, seurata ja arvioida opetussuunnitelmien perusteiden uudistamista ja kehittämistä, ratkaista Opetushallitukselle kuuluvat koulutuspoliittisesti merkittävät asiat sekä hyväksyä ja allekirjoittaa yhdessä pääjohtajan kanssa Opetushallituksen tilinpäätös ja toimintakertomus. Valtioneuvosto nimittää Opetushallitukselle johtokunnan.

Suomen toimikunta Euroopan turvallisuuden edistämiseksi - STETE

Kiuru Krista (pj.)

STETE edistää turvallisuuspoliittista debattia ja tietoutta järjestämällä laajapohjaisia ja keskustelevia seminaareja, työryhmiä ja konferensseja ajankohtaisiin aiheisiin liittyen sekä julkaisemalla englanninkielistä [OSCE Review - European Security](#) lehteä ja muita julkaisuja. STETEn tilaisuuksiin osallistuu laaja joukko suomalaisia ja kansainvälisiä tahoja, mm. poliitikkoja, virkamiehiä, eri järjestöjen edustajia, tutkijoita ja lehdistöä. Eri poliittiset puolueet vetävät vuonna 1970 perustetun järjestön toimintaa.

STETE näkee turvallisuuskysymykset laajasti painottaen entistä enemmän niiden inhimillistä ulottuvuutta. Lähialueyhteistyö ja pohjoinen ulottuvuus ovat nousseet yhdeksi STETEn tärkeimmistä tehtävistä ja toiminta-alueista - STETE koordinoi [Pohjoismaisen turvallisuuspoliittisen foorumin](#) (Nordic Forum for Security Policy) työtä järjestäen laajoja keskustelufoorumeja lähialueillamme liittyen ajankohtaisiin kysymyksiin. Viimeksi foorumi kokoontui Ukrainassa [Kiovassa](#) syyskuussa 2008, sitä

ennen Venäjällä [Pihkovassa](#) toukokuussa 2006 ja sitä edellisen kerran Gdanskissa Puolassa syyskuussa 2004. STETE pyrkii tiedottamaan myös [ETYJiin](#) ja sen toimintaan liittyvistä asioista.

Tutkijoiden ja kansanedustajien seura - TUTKAS

Varsinainen jäsen:
Kiljunen Kimmo (pj.)

Varajäsen:
Peltonen Tuula

Tutkas on vuodesta 1970 toiminut seura, jonka tarkoituksena on luoda edellytykset kansanedustajien ja tutkijoiden väliselle yhteydelle ja tiedonvaihdon sekä edistää tiedettä koskevan suunnittelun, päätöksenteon ja tulosten hyväksikäytön kriittistä tarkastelua. Seuran jäsenenä on pääasiassa aktiivisia tutkijoita ja kansanedustajia.

Tutkas järjestää noin kerran kuukaudessa seminaarin, johon kaikki jäsenet kutsutaan. Seuran tutkijajäseneksi pääsemisen edellytyksenä on akateemisen loppututkinnon suorittaminen ja toimiminen tutkimustehtävissä

Suomen Lasten Parlamentti

Gustafsson Jukka

Yhdistyksen tavoitteena on aloittaa joka toinen vuosi järjestettävät Suomen Lasten Parlamenttien istunnot vuonna 2007, jotta jokaisella alle 18-vuotiaalla suomalaisella olisi mahdollisuus saada äänensä kuuluviin.

Peruskoululaisten vaikuttamisjärjestelmien perustamisen yhtenä tavoitteena on aktiivisen kansalaisuuden lisääminen. Oletetaan, että jos lapsella ja nuorella on mahdollisuus saada osallistua ja vaikuttaa, niin hän todennäköisesti toimii aktiivisesti myös aikuisena. Demokratia ei synny itsestään, vaan demokratiaan on kasvatettava. Omakohtaisella osallistumisella ja vaikuttamisella on yhteys myös kouluviihtyvyyteen ja oman elämän hallintaan.

Lasten Parlamentin malli eroaa ns. täysi-ikäisten poliittisiin puolueisiin turvautuvasta demokratiamallista. Parlamentin malli syntyy alueella aktiivisesti toimivien koulujen varaan rakentuvasta ns. mandaattidemokraattisesta mallista.

Tämä tapa toimia vahvistaa Lasten Parlamentin vaikuttavuutta, säännöllisyyttä ja turvallisuutta toimia lasten ja nuorten aseman ja osallisuuden lisäämiseksi. Koulujen varaan rakentuva Lasten vaikuttamiskanava motivoi sekä opetusta että tarjoaa opetukselle jokapäiväisen ja arkisin käytössä olevan sovelluskentän, lasten osallistumisen toimintafoorumin.

Suomen Lasten Parlamentti ry:n aatteellisena sisältönä on YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus. Käytännössä Lasten Parlamentit mahdollistavat YK:n yleissopimuksen yhtä ydinkäsitettä mm. oikeuden osallistua ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti itseään koskevaan päätöksentekoon ja yhteiskuntapolitiikkaan.

4. 31.12.2008 RYHMÄN JÄSENTEN HALLINTONEUVOSTOJÄSENYYDET JA NIIHIN VERRATTAVAT LUOTTAMUSTEHTÄVÄT

Ahde Matti.....	VR-yhtymä Oyj:n hallintoneuvosto, pj.
Asell Marko.....	KELA:n tilintarkastaja
Gustafsson Jukka.....	Veikkaus Oyj:n hallintoneuvosto
Guzenina-Richardson Maria.....	Yleisradio Oyj:n hallintoneuvosto
Heinäluoma Eero.....	Suomen Pankin tilintarkastajat, SITRAn tilintarkastajat < kuuluvat yhteen
Hiltunen Rakel.....	Fortum Oyj:n hallintoneuvosto
Huovinen Susanna.....	Itella Oyj:n hallintoneuvosto
Hurskainen Sinikka.....	Finnvera Oyj
Jaakonsaari Liisa.....	Eduskunnan pankkivaltuusto, SITRAn hallintoneuvosto < kuuluvat yhteen
Kallio Reijo.....	Alko Oyj:n hallintoneuvosto
Kalliomäki Antti.....	Eduskunnan pankkivaltuusto, SITRAn hallintoneuvosto < kuuluvat yhteen
Kantola Ilkka.....	Yleisradio Oyj:n hallintoneuvosto
Karhu Saara.....	Alko Oyj:n hallintoneuvosto
Kiljunen Anneli.....	KELAn valtuutetut, pj.
Kiljunen Kimmo.....	Fortum Oyj:n hallintoneuvosto
Koski Valto.....	KELAn valtuutetut
Koskinen Johannes.....	Finnvera Oyj:n hallintoneuvosto
Kumpula-Natri Miapetra.....	Rautaruukki Oyj:n hallintoneuvosto
Kähkönen Lauri.....	Itella Oyj:n hallintoneuvosto
Laitinen Reijo.....	Patria Industries:n neuvottelukunta
Lipponen Päivi.....	Yleisradio Oyj:n hallintoneuvosto
Ojala-Niemelä Johanna.....	Kemijoki Oyj:n hallintoneuvosto
Paasio Heli.....	Alko Oyj:n hallintoneuvosto
Paatero Sirpa.....	Veikkaus Oyj:n hallintoneuvosto
Rajamäki Kari.....	KELAn valtuutetut
Saarin Matti.....	Veikkaus Oyj:n hallintoneuvosto, vpj., eduskunnan tilintarkastaja, pj.
Skinnari Jouko.....	Rautaruukki Oyj:n hallintoneuvosto
Tabermann Tommy.....	Yleisradio Oyj:n hallintoneuvosto

Taiveaho Satu VR-yhtymä Oyj:n hallintoneuvosto
Urpilainen Jutta..... Neste Oil Oyj:n hallintoneuvosto
Viitanen Pia Yleisradio Oyj:n hallintoneuvosto
Väättäin Tuula KELAn tilintarkastaja

5. RYHMÄN KOKOUKSET

Eduskuntaryhmä kokoontui vuoden 2008 aikana 40 kertaa ja työvaliokunta 41 kertaa. Työvaliokunnan ja puoluejohdon kesäkokous pidettiin 12.8.2007 Salossa ja ryhmän kesäkokous 2.-3.9.2007 Vantaalla.

**

Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän kesäkokous 2. - 3.9.2008

SOSIALIDEMOKRAATIT HALUAVAT PARANTAA KUNTIENPALVELUITA JA KEVENTÄÄ PIENI- JA KESKITULOISTEN VEROTUSTA

Investoidaan ihmisten hyvinvointiin

- terveyspalveluiden laaturemontti, lisää painoa ennaltaehkäisyyn
- vanhusten palveluita parannettava, lisää työntekijöitä hoivaan, omaishoitoon lisää tukea (talous, palvelut)
- lapsiperheiden arki turvattava: päivähoidon laatu ja koulun tukipalvelut kuntoon

=> selvitäkseen tästä kunnat tarvitsevat lisää rahaa

Ylisuurista veronkevennyksistä kuntapalveluiden tukemiseen

- valtion kannettava vastuunsa kuntapalveluiden rahoituksesta
- kuntaverokevennykset korvattava kunnille
- asiakasmaksurahat jätettävä kuntiin
- vammaisten tuki toteutettava ja rahoitettava

Verotuksella oikeudenmukaisempaa tulonjakoa

- verojärjestelmää oikeudenmukaistettava (pääomaverotus / tuloverotus)
- veronkevennysten painopiste pieni- ja keskitulolisissa
- kuntaverotuksen perusvähennys kaksinkertaistettava

Ekologisesti kestävämpi tulevaisuus

- suurten kaupunkien joukkoliikennetukea parannettava
- joukkoliikenteen saatavuutta parannettava koko maassa
- raideliikenne kunniaan, perustienpito turvattava
- tiivis asuminen, ympäristön viihtyisyys
- windfall-vero toteutettava, tuulen tuomat rahat yhteiskäyttöön
- jäteveroa laajennettava

Kasvua ja työllisyyttä vahvistettava

- osaamista vahvistettava peruskoulusta huippuosaamiseen
- ammatillista koulutusta vahvistettava, lisäpanostusta aikuiskoulutukseen
- rakentamisen hiipussa julkista panosta lisää (homekoulut, työllisyysinvestoinnit)
- asuntotuotannon ja työllisyyden kohdattava
- rakennemuutosalueiden elinvoimaa tuettava, etsittävä vaihtoehtoja ajoissa, ennakoitava riskejä, tuettava ihmisiä muutostilanteessa

Lapsiperheet

- helpotettava perheen ja työn yhteensovittamista
- varhainen puuttuminen, nuorten syrjäytymisen ehkäisy
- lapsilisän korotus kuuluu kaikille perheille
- päivähoitomaksut remonttiin

Eläkeläiset

- Pienellä eläkkeellä elävien arkea on helpotettava
- kansaneläkeläisten ja pienellä työeläkkeellä elävien ostovoimaa parannettava (korotus, verotus ja tuet)
- eläkeläisten asumistukea nostettava

Kehitysyhteistyömäärärahat

- kehitysyhteistyömäärärahoja lisättävä, jotta EU:n 0,51 prosentin tavoite saavutetaan

- HE nostaa 0,46 prosenttiin bruttokansantulosta (kuluvana vuonna 0,45)

6. KANSAINVÄLISET YHTEYDET

SDP:n valtuuskunta Euroopan parlamentissa:

Lehtinen Lasse
Myller Riitta
Paasilinna Reino

Euroopan parlamentti on ainutlaatuinen ylikansallinen toimielin (27 jäsenmaata, 785 jäsentä), jonka jäsenet valitaan demokraattisesti yleisillä, välittömillä vaaleilla. Se edustaa jäsenvaltioiden kansojen mielipiteitä. Joka viides vuosi valittava Euroopan parlamentti laatii lukuisia lakeja (direktiivejä, asetuksia...), jotka vaikuttavat kaikkien kansalaisten jokapäiväiseen elämään. Perussopimusten tarkistuksen yhteydessä Euroopan parlamentin valtuudet ovat lisääntyneet entisestään. Euroopan parlamentti toimii tällä hetkellä yhtenä lainsäätäjänä, sillä on budjettivaltaa ja lisäksi sen tehtäviin kuuluu kaikkien Euroopan unionin toimielinten demokraattinen valvonta.

Pohjoismaiden neuvosto

<i>Varsinaiset jäsenet:</i>	<i>Varajäsenet:</i>
Feldt-Ranta Maarit (vast.)	Heinäluoma Eero
Kantola Ilkka	Kiuru Krista
Peltonen Tuula	Viitamies Pauliina
Tabermann Tommy	Vuolanne Antti
Tuomioja Erkki	

Pohjoismaiden neuvosto on Pohjoismaiden parlamenttien välinen yhteistyöjärjestö, joka perustettiin vuonna 1952. Suomi liittyi vuonna 1955. Neuvosto voi antaa suosituksia Pohjoismaiden ministerineuvostolle ja hallituksille. Vuosittaisessa istunnossa ministerineuvosto ja hallitukset kertovat kansanedustajille millaisiin toimiin ne ovat suositusten pohjalta ryhtyneet. Ministerineuvosto ja neuvosto -nimikkeet aiheuttavat usein sekaannusta. Pohjoismaiden neuvostossa kohtaavat parlamentaarikot ja hallitusten edustajat. Pohjoismaiden ministerineuvosto taas on nimenomaan Pohjoismaiden hallitusten välinen yhteistyöelin. Ministerineuvosto perustettiin Helsingin sopimukseen tehdyllä muutoksella vuonna 1971, 19 vuotta Pohjoismaiden neuvoston perustamisen jälkeen. Ministerineuvoston koordinoiva virkamiestaho on Suomessa ulkoasiainministeriön alainen Pohjoismaisen yhteistyön sihteeristö. Puheenjohtajuus kiertää ministerineuvostossa vuosittain maalta toiselle.

Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunta - ENSV

<i>Varsinainen jäsen</i>	<i>Varajäsenet</i>
Hurskainen Sinikka (pj.)	Kallio Reijo
	Kiuru Krista

Vuonna 1949 perustettu Euroopan neuvosto on Euroopan vanhin ja laajin poliittinen yhteistyöjärjestö. Suomi liittyi jäseneksi vuonna 1989. Järjestön tärkeimmät toimielimet ovat ministerikomitea ja parlamentaarinen yleiskokous, joka kokoontui ensimmäisen kerran perustamisvuonna 1949. Jäsenmaiden parlamentaarikoista koostuva yleiskokous tekee aloitteita ja antaa suosituksia, joiden pohjalta päätökset tehdään ministerikomiteassa.

ETYJ:n parlamentaarinen yleiskokous/Suomen valtuuskunta - ETYJSV

Koskinen Johannes (vpj.)
Karhu Saara
Kiljunen Kimmo

55 jäsenmaata käsittävä Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö (ETYJ) on maailman laajapohjaisin turvallisuutta käsittelevä alueellinen järjestö. Euroopan maiden lisäksi jäseniä ovat Yhdysvallat ja Kanada. ETYJ:n instituutiot, mukaan lukien parlamentaarinen yleiskokous, perustettiin ns. Pariisin julistuksella vuonna 1990. Yleiskokous piti ensimmäisen istuntonsa Budapestissa vuonna 1992.

Parlamenttien välinen liitto IPU, Suomen johtokunta - IPUSR

<i>Varsinainen jäsen:</i>	<i>Varajäsen:</i>
Kiljunen Kimmo	Hurskainen Sinikka

Vuonna 1889 perustettu IPU (Inter-Parliamentary Union) on maailman vanhin ja laajapohjaisin parlamenttienvälinen yhteistyöjärjestö. Suomen ryhmä perustettiin 1920, ja vuodesta 1921 lähtien eduskunnan valtuuskunta on osallistunut lähes kaikkiin IPU-konferensseihin, eli nykyisiin yleiskokouksiin. Järjestön keskeisimpiä tavoitteita on tarjota maailmanlaajuinen keskustelufoorumi parlamentaarisille sekä edistää rauhaa ja demokratiaa.

Pohjois-Atlantin liiton parlamentaarinen yleiskokouksen Suomen tarkkailijajäsenet - NATOSJ

Koskinen Johannes (pj.)

Eduskunnasta on osallistunut valtuuskunta Naton parlamentaarisen yleiskokouksen kokouksiin liitännäisjäsenenä vuodesta 1998 alkaen. Eduskunnan puhemiesneuvoston nimeämään nelihenkiseen valtuuskuntaan kuuluvat eduskunnan ulkoasiainvaliokunnan ja puolustusvaliokunnan puheenjohtajat sekä toinen varapuhemies, joka toimii valtuuskunnan puheenjohtajana. Valtuuskunnan sihteeristön tehtäviä hoitavat puolustusvaliokunnan virkamiehet.

Arktisen alueen parlamentaarikkokonferenssin Suomen valtuuskunta - ARKTSTV

Ojala-Niemelä Johanna (vpj.)
Skinnari Jouko

Arktisen alueen yhteistyön tavoitteena on parantaa alueen sekä siellä elävien alkuperäiskansojen ja muiden asukkaiden elinolosuhteita ja asemaa. Ensimmäinen arktisen alueen parlamentaarikkokonferenssi järjestettiin vuonna 1993. Hallitustason yhteistyö alkoi vuonna 1996 Arktisen neuvoston perustamisen myötä. Eduskunnan puhemiesneuvosto asettaa Arktisen alueen parlamentaarikkokonferenssin Suomen valtuuskunnan vaalikausittain. Valtuuskuntaan kuuluu kuusi kansanedustajaa. Konferenssin johtolimenä toimivassa pysyvässä parlamentaarikkokomiteassa on yksi edustaja kustakin jäsenmaasta, Euroopan parlamentista sekä alkuperäiskansojen järjestöistä. Suomen valtuuskunta valitsee keskuudestaan edustajansa pysyvään komiteaan. Valtuuskunnan sihteeristö toimii eduskunnan kansainvälisten asiain yksikössä.

Itämeren parlamentaarikkokonferenssi Suomen valtuuskunta - IPK

Taiveaho Satu

Itämeren maiden parlamentaarikkojen yhteistyön tavoitteena on parantaa alueen elinolosuhteita, vahvistaa yhteistä identiteettiä ja toimia Itämeren maiden neuvostossa tehtävän hallitustenvälisen yhteistyön katalysaattorina. Yhteistyöhön osallistuu Itämeren ympärysmaiden kansallisten parlamenttien lisäksi alueellisia parlamentteja kuten Karjalan tasavallan parlamentti ja Schleswig-Holsteinin osavaltion parlamentti sekä alueellisia järjestöjä kuten Pohjoismaiden neuvosto ja Baltian parlamentaarinen yleiskokous. Konferenssi järjestetään vuosittain jossain jäsenmaassa - ensimmäinen järjestettiin Helsingissä vuonna 1991. Suomen valtuuskuntaan kuuluu viisi edustajaa, jotka puhemiesneuvosto nimittää vaalikaudeksi. Valtuuskunnan sihteeristö on eduskunnan kansainvälisten asiain yksikössä. Konferenssien välillä työskentelyä johtaa pysyvä komitea, johon kuuluvat Pohjoismaiden neuvoston ja Baltian yleiskokouksen edustajat sekä Puolan, Saksan ja Venäjän edustajat.

Länsi-Euroopan Unionin parlamentaarisen yleiskokouksen Suomen valtuuskunta - WEUSV

Kallio Reijo

Vuonna 1954 perustetun Länsi-Euroopan unionin yleiskokouksen toimintaan osallistuu parlamentaarikkoja lähes 40 maasta. WEU-jäsenmaiden (10) lisäksi mukana on liitännäisjäseniä ja -kumppaneita sekä tarkkailijajäseniä, joihin Suomen eduskunta lukeutuu mm. Ruotsin ja Itävallan ohella. WEU:n parlamentaarinen yleiskokous tarjoaa Euroopan laajuisen foorumin turvallisuus- ja puolustuspoliittiselle keskustelulle. Järjestö pyrkii turvaamaan erityisesti Euroopan maiden parlamenttien mahdollisuudet seurata yhdessä EU:n turvallisuus- ja puolustuspoliittikan kehittämistä.

Euro-Välimeri parlamentaarisen yleiskokouksen Suomen valtuuskunta - EMPA

<i>Varsinainen jäsen:</i>	<i>Varajäsen:</i>
Jaakonsaari Liisa	Kantola Ilkka

EU:lla on Välimerikumppanuus, ns. Barcelona-prosessi, joka tiivistää yhteistyötä EU:n ja Välimeren alueen maiden kanssa. Euro-Välimeri -parlamentaarinen yleiskokous (EMPA) on Barcelona-prosessin parlamentaarinen ulottuvuus. EMPA perustettiin vuonna 2003 seuraamaan EU:n Barcelona-prosessia sekä monitoroimaan Euro-Välimeri -kumppanuussopimusten toimintaa. EMPA korvasi aiemman Euro-Välimeri -parlamentaarisen foorumin. EMPA:n on tarkoitus antaa parlamentaarisia virikkeitä EU:n ja Välimeren alueen yhteistyön kehittämiseksi, kannanottoja Välimerikumppanuudesta ja kumppanuussopimusten toimeenpanosta sekä suosituksia ja julkilausumia Euro-Välimeri -ministerikokousten harkintaan. Valtuuskunnan jäsenet valitaan ulkoasiainvaliokunnan jäsenistöstä.

7. RYHMÄN LAUSUNNOT

22.2.2008 / LAUSUNTO EDUSKUNTAVAALIEN AJANKOHDASTA

Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä suhtautuu myönteisesti ajatukseen eduskuntavaalien ajankohdan siirtämisestä.

Ennen lopullista päätöstä täytyy kuitenkin huolella selvittää ja tiedostaa vaaliajankohdan muutoksen vaikutukset vaalivuoden työaikatauluihin niin eduskunnassa kuin ministeriöissä. On selvitetävä miten valtion talousarviokehykset pystytään käsittelemään eduskunnassa hyvissä ajoin ennen varsinaista talousarvioesitystä siten, ettei eduskunnan syysistuntokauden aloitus siirry nykyistä myöhemmäksi. On tiedostettava, että vaalien jälkeistä kevätistuntokautta täytyy todennäköisesti jatkaa heinäkuulle.

Vaaliajankohdan siirto huhtikuulle johtaa siihen, ettei vaalipäivää voida määritellä pysyvästi huhtikuun toiseksi tai kolmanneksi sunnuntaiksi, koska pääsiäisen ajankohta vaihtelee vuosittain maaliskuun viimeisestä sunnuntaista huhtikuun viimeiseen sunnuntaisiin. Pääsiäinen voi sattua huhtikuun kolmanteen sunnuntaisiin tai se sijoittuu kiireisimpään vaalityöaikaan ja ennakkoäänestyspäiviin.

Nykyinen eduskuntavaalipäivä on valittu siten, ettei ennakkoäänestys tai vaalipäivä ole koskaan päällekkäin pääsiäisen kanssa.

SDP:N KANTA YLIOPISTOUUDISTUKSEEN 22.4.2008 SOSIALIDEMOKRAATIT KANNATTAVAT JULKISTA YLIOPISTOA

Kansainvälinen kilpailu väestön ikääntyminen asettavat yhteiskunnallemme uusia haasteita. Korkea osaaminen ja tutkimus ovat Suomen kilpailukyvyyn kivijalka. Uudet haasteet edellyttävät myös yliopistolaitoksen uudistamista. SDP kannattaa sellaista yliopistouudistusta, jossa yliopistojen toimintaedellytyksiä vahvistetaan, kansainvälistymisen haasteisiin varaudutaan ja yliopistojen autonomiaa lisätään. Uudistuksen yhteydessä on taattava yliopistoissa harjoitettavan vapaan tutkimuksen ja siihen perustuvan opetuksen perustuslaillinen turva. Uudistusta tehtäessä tulee huolehtia henkilöstön ja opiskelijoiden mukanaolosta ja vaikuttamismahdollisuudesta.

Hallintomalli

SDP tukee yliopistojen aseman muuttamista valtion tilivirastoista julkisoikeudellisiksi laitoksiksi. Muutoksen yhteydessä yliopistojen on saatava riittävä peruspääoma valtiolta maksuvalmiutensa turvaamiseksi. Pääomitus tulee tehdä kehyksen ulkopuolisina finanssisijoituksina ilman ehtoja yksityisen rahoituksen keräämisestä. Finanssisijoitusten periaatteet ja suuruus tulee päättää mahdollisimman pian.

Julkisoikeudellisena laitoksena yliopisto nimeää itse hallituksensa, johon kuuluvat yliopistoyhteisön, eli henkilöstön ja opiskelijain, lisäksi myös ulkopuolisia jäseniä.

Rahoitus

SDP:n mielestä yliopistojen perusrahoitusta on lisättävä kaikkien yliopistojen osalta tiede- ja teknologianeuvoston esityksen mukaisesti 200 miljoonalla eurolla vaalikauden aikana nimenomaan toimintamenoihin. Tämän lisäksi yliopistoille korvataan henkilöstön palkankorotuksista ja vuokran noususta aiheutuneet lisäkulut.

Yliopistoihin suunnattujen valtiollisten rahoituslähteiden on oltava avoimia kaikille yliopistoille. Tämä merkitsee sitä, että tuloksiin perustuvan tai muuten kilpailtavan rahoituksen osalta kaikkia yliopistoja on kohdeltava samalla tavalla ennalta tiedossa olevien laatu- ja muiden kriteerien pohjalta. Myös yliopistojen toimintarahoituksen lisäyksien kohdalla yliopistojen on oltava tasa-arvoisessa asemassa ennalta hyväksytyjen kriteerien mukaisesti. Rahoituksen yhdenmukaiset kriteerit turvaavat yliopistojen alueellisen vaikuttavuuden ja tasa-arvoisen kohtelun.

Yliopistouudistuksen yhteydessä henkilökunnan asema tulee turvata sekä palvelussuhteen ehtojen että eläketurvan osalta niin, ettei heikennyksiä tapahdu.

Innovaatioyliopisto

Osana yliopistouudistusta tarvitsemme yliopistojen rakenteellista kehittämistä. Innovaatioyliopiston tavoitteena on luoda uudenlainen kokonaisuus kaupan, tekniikan ja muotoilun osaamista yhdistelemällä. Säätiöpohjainen innovaatioyliopisto tuleekin nähdä erillishankkeena, eikä mitään muuta yliopistoa tule säätiöittää ennen kuin innovaatioyliopiston toimintaa, tuloksia ja hallintomallia on tarkasteltu riittävän pitkällä aikajänteellä.

SDP hyväksyy innovaatioyliopistolle yksityisoikeudellisen säätiön hallintomalliksi seuraavilla reunaehdoilla:

1. Säätiöpohjaista innovaatioyliopistoa tulee koskea kaikki keskeiset yliopistolakiin kirjatut ja kirjattavat periaatteet, jotka koskevat muitakin yliopistoja.

2. Innovaatioyliopistosta päätettäessä on samalla päätettävä tieteen, opetuksen ja hallintomallin laadun seurannasta ja arvioinnista, joka tulee toteuttaa ulkopuolisena riippumattomana arviona noin viiden vuoden kuluttua yliopiston aloittamisesta.

3. Säätiön hallituksessa on säilytettävä valtion määräysvalta, sillä valtio maksaa jatkossakin pääosan innovaatioyliopiston toiminnasta. Hallituksessa tulee myös olla henkilöstön ja opiskelijoiden edustus.

4. Säätiöpääoman (valtio 500 milj.euroa, elinkeinoelämä 200 milj. euroa) tuotto lisää innovaatioyliopiston rahoitusta (suhteellisen alhaisella 5 prosentin reaalitytuotto-odotuksellakin) 20 prosentilla suhteessa nykyiseen toimintameno- ja rahoitukseen (35 miljoonaa euroa vuodessa). Tämän tulee olla ainoa vastikkeeton innovaatioyliopiston lisärahoituksen lähde.

5. Kehyspäättöksessä innovaatioyliopistolle osoitettu 100 miljoonan euron lisäys toimintamenoihin vuoteen 2012 mennessä tulee saattaa välittömästi kaikkien yliopistojen tavoiteltavaksi ennalta hyväksyttyjen kriteerien mukaisesti.

6. Taideteollisen korkeakoulun osalta on vielä selvitettävä, mitkä osat on perusteltua yhdistää innovaatioyliopistoon ja mitkä alat mahdollisesti perustettavaan taideyliopistoon.

Yliopistojen kiinteistöt

Yliopistouudistuksen yhteydessä pohditaan, mitä tapahtuu yliopistokiinteistöille. Asia on työryhmävalmistelussa. Vaihtoehtoina on esitetty kolme erilaista mallia: 1) yliopistokiinteistöt siirrettäisiin suoraan yliopistojen taseeseen 2) perustettaisiin kolme kiinteistöyhtiötä, jossa osakkaina olisivat valtio ja yliopistot 3) perustettaisiin kolme osakeyhtiötä, jossa osakkaina olisivat valtio, yliopistot ja kolmas yksityinen taho.

Sosialidemokraatit eivät hyväksy vaihtoehto kolmosta, jossa muodostettavaan kiinteistöyhtiöön tulisi osakkaaksi valtion ja yliopiston ulkopuolisia tahoja.

Lausunto /Sos.dem.eduskuntaryhmä/26.5.2008

Asia: Esitys eduskunnan kanslian uudeksi palveluaikamääräykseksi

Työryhmän esityksessä ehdotetaan palveluaikojen muutoksia atk-palveluihin, posti- ja työterveyspalveluihin sekä eduskunnan sunnuntaiaukioloon.

Postin ja työterveyspalvelujen palveluaikoihin ehdotetut muutokset ovat vähäisiä eivätkä oleellisesti heikennä palvelujen saatavuutta. Hyväksymme niihin esitetyt muutokset. Työterveyspalvelujen osalta tulee parantaa pääsyä ajanvaraukseen. Aivan liian usein soittaja joutuu odottamaan kunnes joku ehtii vastata puhelimeen.

Eduskunnan sunnuntaiaukiolon lopettaminen on iso muutos mikä heikentää yksittäisten kansalaisten ja viikonloppumatkani) öiden mahdollisuutta tutustua kansanvallan kannalta keskeisimpään rakennukseen. Eduskunnan sunnuntaiaukioloa ei saa lopettaa. Pikemminkin istuntokausien ulkopuolista sunnuntaiaukioloa tulisi lisätä nykyisestä.

Atk-tuen palveluaikoja voi muuttaa enemmän puhelinpäivystyspainotteiseksi. Palveluaikoja mietittäessä ratkaisevaa ei ole enää se, onko istuntopäivä vai ei, koska yhä enemmän tehdään töitä etätyönä kotona olevilla koneilla.

Palveluaikojen esitetään supistettavaksi säästösyistä. Nyt esitetyillä muutoksilla säästöt ovat melko vähäisiä. Merkittävämpi muutos eduskunnan kuluissa saataisiin, jos eduskunnan työtä pystyttäisiin muuttamaan siten, että olisi valiokunta-, istunto- ja maakuntaviikot. Työpäivät alkaisivat aina viimeistään kello 10.00 ja päättyisivät inhimilliseen aikaan. Iltatyökorvauksista ja istuntopäivystyksistä syntyisi huomattavia säästöjä.

29.5.2008 LAUSUNTO

Asia: Ehdotus eduskunnan matkustusstrategiaksi

Työmatkat ulkomaille ovat kansanedustajien työtä 2000-luvulla

Matkustusstrategiaa pohtineen työryhmän mietintö on osin asenteellinen ja kansanedustajien matkustamista väheksyvä. Esimerkiksi sivulla 2 todetaan: "Valiokuntien ulkomaanmatkat ovat vasta viime aikoina yleistynyt ilmiö. Vielä 30 vuotta sitten katsottiin, että ulkomaanmatkojen tekeminen kuuluu eduskunnan valiokunnista luonnostaan ainoastaan ulkoasianvaliokunnan tehtäviin."

Matkustaminen on välttämätön osa kansanedustajien ja virkamiesten työtä kansainvälistyneessä toimintaympäristössä. Suomalaisista pitäisi pikemminkin lisätä kuin vähentää verkottumista ja osallistumista kansainvälisiin yhteistyöhön Tästä syystä

kansainvälisiin kokouksiin ja tilaisuuksiin osallistumista sekä eri maihin tutustumista ei saa tehdä hallinnollisesti liian raskaaksi eikä matkustamisesta saa tehdä liian tiukoilla ohjeilla hankalaa. Esimerkiksi ajallisesti peräkkäisiä matkoja pitää voida joustavasti ja tarkoituksenmukaisesti yhdistää.

Selkeät matkaohjeet ovat tarpeen

Pidämme myönteisenä selkeiden matkustusohjeiden laatimista kansanedustajien ja virkamiesten matkustamiselle ja sitä koskevalle päätöksenteolle.

Ehdotuksen mukaan päätöksentekoa yksittäisistä matkoista siirretään kansliatoimikunnalta virkamiesten osalta eduskunnan pääsihteerille ja kansanedustajien osalta puhemiehistölle. Sosialidemokraattien mielestä päätöksenteko kansanedustajien ja mukana seuraavien virkamiesten matkoista pitää säilyttää kansliatoimikunnalla.

Virkamiesten työmatkat ulkomaille ovat iso osa koko eduskunnan matkabudjetista. Arviointia matkojen tarpeellisuudesta ja delegaatioiden koosta ei ole perusteltua siirtää yhdelle virkamiehelle, vaan vähintäänkin puhemiehistön, mieluummin kansliatoimikunnan täytyy tehdä päätös matkoista.

Avustajien osalta matkaohje on tarpeettoman tiukka. On tilanteita, joissa konferensseihin on järkevämpää lähteä kansanedustajan kanssa kielitaitoinen avustaja kuin valiokunnan virkamies. Avustajien työmatkat ulkomaille täytyy sallia.

Matkoista kertyvien bonuspisteiden käyttöohje on lähtökohtaisesti hyvä, mutta jos bonuspisteet uhkaavat jäädä täysin käyttämättä, pitäisi hyväksyä niiden käyttö esitettyä laueammin.

Valiokuntamatkat valiokuntien esitysten pohjalta – koordinaatio tarpeen

Nykyinen valiokuntien matkakäytäntöjen ohjaus viestii ajattelusta, että matkat ovat eräänlainen työhön liittyvä etu tai oikeus. Eri valiokunnille on annettu tietty matkamääräraha. Kauko- ja lähimatkoille on asetettu vaalikausittaiset lukumäärärajat. Tiukat hintarajat valiokuntien matkoille aiheuttavat ajoittain hankaluuksia matkalle lähtevien kokoonpanon määrittelyyn sekä järkevien matkaohjelmien laadintaan.

Matkojen suunnittelun pitäisi voida lähteä selkeämmin valiokunnan tarpeista käsin. Tiukat normit eivät saisi olla esteenä ehyen ja toimivan kokoonpanon muodostamiselle. Valiokunnat voisivat tehdä esityksen matkasta perusteluineen ja kustannusarvioineen kansliatoimikunnalle, joka päättäisi matkasta. Ellei matkaa hyväksytä, anomus täytyy palauttaa valiokunnalle ja valiokunta voi halutessaan laatia uuden anomuksen.

Nykyisen matkakäytännön heikkous on myös se, että valiokuntien matkat kohdentuvat jopa peräkkäisinä viikkoina samoihin maihin. Kokonaiskoordinaatio matkakohteista puuttuu.

Istuntokausien ulkopuolisten ryhmäkokousten ja koulutustilaisuuksien matkat

Eduskuntaryhmät pitävät kokouksia ja koulutustilaisuuksia myös istuntokausien ulkopuolella, tammikuussa ja elo-syyskuussa. Kansanedustajien osallistuminen näihin tilaisuuksiin täytyy katsoa osaksi hänen työtään. Matkakustannukset näihin tilaisuuksiin pitää korvata samoin kuin istuntokausien aikana tehtävät matkat valtiopäiville.

29.5.2008 LAUSUNTO

Asia: Esitys eduskunnan kanslian uudeksi palveluaikamääräykseksi

Työryhmän esityksessä ehdotetaan palveluaikojen muutoksia atk-palveluihin, posti- ja työterveyspalveluihin sekä eduskunnan sunnuntaiaukioloihin..

Postin ja työterveyspalvelujen palveluaikoihin ehdotetut muutokset ovat vähäisiä eivätkä oleellisesti heikennä palvelujen saatavuutta. Hyväksymme niihin esitetyt muutokset.

Työterveyspalvelujen taso on parantunut huomattavasti uusien tilojen käyttöönoton jälkeen, mutta hoitoon pääsyä hidastaa usein ajan varaaminen. Asiakas joutuu odottamaan liian kauan puhelimeen vastaamista.

Eduskunnan sunnuntaiaukiolojen lopettaminen on iso muutos, mikä heikentää yksittäisten kansalaisten ja viikonloppumatkailijoiden mahdollisuutta tutustua kansanvallan kannalta keskeisimpään rakennukseen. Eduskunnan sunnuntaiaukioloa ei saa lopettaa. Pikemminkin istuntokausien ulkopuolista sunnuntaiaukioloa tulisi lisätä nykyisestä.

Atk-tuen palveluaikoja voi muuttaa puhelinpäivystyspainotteisemmaksi. Palveluaikoja mietittäessä ratkaisevaa ei ole enää se, onko istuntopäivä vai ei, koska yhä enemmän tehdään töitä etätyönä kotona olevilla koneilla.

Palveluaikoja esitetään supistettavaksi pääosin säästösyistä. Nyt esitetyillä muutoksilla säästöt ovat melko vähäisiä. Merkittävämpi muutos eduskunnan kuluissa saataisiin, jos eduskunnan työaikoja pystyttäisiin muuttamaan siten, että myöhäiseen iltaan kestäviä istuntoja olisi vähemmän.

LAUSUNTO 16.10.2008

Eduskunnan hallinnon kehittäminen

Eduskuntaryhmiltä on pyydetty lausuntoa eduskunnan kanslian työn organisointia ja johtamista koskeviin suunnitelmiin. Vastauksia toivotaan erityisesti johtamismalleihin ja palveluihin. Pidämme tärkeänä, ettei uudistusta pilkota osasiin vaan ennen toteutusta eduskuntaryhmät saavat ottaa kantaa koko uudistukseen. Tässä on kysymys alustavista kommentteista esitettyihin kysymyksiin.

Uudistusta valmisteltaessa eduskunnan työtä ei voi suoraan verrata virastoihin tai laitoksiin, vaan tehtäessä tehokkuus/tuottavuusvertailuja mahdollisia vertailukohteita ovat muiden maiden parlamentit. Voimavarojen mitoituksessa täytyy ottaa huomioon, että lainsäädäntötyön täytyy tarvittaessa toimia minä tahansa vuoden päivänä tai vuorokauden aikana.

Eduskunnan kanslian työn organisointi ja johtaminen

Eduskunnan työn luonne ja laajuus ovat muuttuneet paljon siitä, kun nykyinen johtamismalli on otettu eduskunnassa käyttöön. Eduskunnan työ on kansainvälistynyt. Henkilökunnan määrä on noussut lähes tuhanteen. Hallinnassa olevien kiinteistöjen määrä on kasvanut. Tietotekniikka on osana kaikkien työtä. Turvallisuusympäristö on muuttunut.

Edellä lueteltujen muutosten vuoksi pidämme hallinnon uudistusta tarpeellisenä. Tavoitteena täytyy olla pitkälle tulevaisuuteen voimassa oleva uudistus.

Nykyiset valta- ja vastuusuhteet eivät ole riittävän selkeitä. Tämä tuli ilmi mm selvitettäessä eduskunnan juhluvuoden päätöksiä. Myös henkilöstön johtamisessa on puutteita, jotka näkyvät työssäolobarometrien tuloksissa.

Uudistusta tehtäessä tavoitteena täytyy olla valta- ja vastuusuhteiltaan selkeä johtamismalli, jossa osa päätöksenteosta on selkein ohjein delegoitu organisaation eri tasoille. Lähtökohtana täytyy olla, että haetaan aidosti toimivaa johtamismallia unohtaen kuka tai ketkä johtavat nyt eduskuntaa ja sen yksiköitä.

Pidämme esitetyistä alustavista vaihtoehtoista selkeimpänä päällikkömallia. Nimikettä tärkeämpää on, että johtajaksi valittava henkilö on osaamiseltaan laaja-alainen ja kiinnostunut niin eduskunnan valtiopäivätoiminnan kuin eduskunnan hallinnon johtamisesta. Henkilöstö-johtamistaidot ovat tärkeitä ja niitä on kehitettävä koko organisaatiossa.

Haettaessa uutta johtamismallia ja johtamisen kulttuuria on tärkeää, että päätöksenteossa toteutuu avoimuus, läpinäkyvyys ja yhdenvertaisuus.

Eduskunnan kanslian palvelut

Valtiopäivätoimintaa tukevien palvelujen vakiointi ei ole helppoa eikä tarpeen. On kuitenkin hyvä täsmentää, mikä palvelu liittyy valtiopäivätoimintaan. Henkilökunnalle annettujen ohjeiden täytyy olla niin selkeitä, etteivät yksittäiset virkamiehet joudu hankaliin tilanteisiin toimeksiantojen kanssa. Tärkeää on eri tahojen ja henkilöiden yhdenvertainen kohtelu.

Peruspalvelujen vakiointi on tarpeen. Oleellista on, että eri henkilöstöryhmät ovat peruspalvelujen suhteen yhdenvertaisia. **Eduskunnassa tuotettavien tukipalvelujen ja kanslian palvelujen tarkoitus on auttaa lainsäädäntö- ja valtiopäivätyötä tekevien kansanedustajien ja heitä palvelevien poliittisten toimijoiden, kuten ryhmäkanslioiden ja avustajien työtä.** Myös peruspalvelujen osalta on tärkeää, että ohjeet ovat selkeitä ja niitä sovelletaan yhdenvertaisesti eri henkilöstöryhmiin.

Muita näkemyksiä jatkotyöhön

Valtaaja vastuuta täytyy selkeillä ohjeilla delegoida alaspäin ja niitä täytyy soveltaa yhtenäisesti. Kansliatoimikunnan tulee voida keskittyä eduskunnan hallinnon isoihin asioihin.

Kansainvälistyminen ja sen myötä tarve pitää yhteyksiä muihin maihin on tullut osaksi eduskunnan arkipäivää. Matkustuskäytäntöjen tulee soveltua tähän aikaan.

Kansainvälisen yhteistyön painopiste on EU-jäsenyyden myötä muuttunut. Tämän tulisi näkyä eduskunnan kansainvälisen yksikön voimavarojen kohdentumisessa.

Yksi peruste eduskunnan hallinnon uudistamiselle lienee menojen kasvun hillitseminen. Hyvä keino menojen pienentämiseen ja tai ainakin menokasvun hillintään olisi eduskunnan työaikataulun perusteellinen muutos. On syytä käynnistää selvitystyö, voitaisiinko eduskunnan viikko- ja päivärytmiä muuttaa siten, ettei ilta- ja yötyötunteja tulisi nykyisessä määrin. Työaikataulun muutos auttaisi niin kansanedustajia kuin henkilökuntaakin soveltamaan nykyistä paremmin työn ja perhe-elämän yhteen.

Eduskunta on nykyisellään lähes tuhannen henkilön työyhteisö. Tällaisen työpaikan työsuojeluasioita ei enää voi hoitaa jonkin toisen toimen ohella vaan tarvitaan päätoimista ammattitaitoa ja osaamista näihin tehtäviin.

Kansanedustajat saivat henkilökohtaiset avustajat runsas kymmenen vuotta sitten. Avustaja-järjestelmää on kehitetty asteittain. Avustaja-järjestelmän toimivuus ja avustajan asema täytyisi nyt kymmenen vuoden kokemuksen perusteella arvioida ja tarkentaa osana eduskunnan kokonaisuutta.

23.10.2008 Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän kannanotto rahoitusmarkkinoiden vakauttamiseksi Suomessa

Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä pitää tärkeänä ja kiireellisenä sitä, että rahoitusmarkkinoiden epävarmuus ja luottamuspula kyetään ratkaisemaan mahdollisimman nopeasti. Ripeiden ja päättäväisten toimien avulla voidaan turvata tavallisten pankkiasiakkaiden, tallettajien ja luotonottajien sekä yritysten päivittäisten raha-asioiden sujuva ja turvallinen hoito. Eduskuntaryhmä yhtyy hallituksen väliaikaisten valtiontakauksien tarpeellisuuteen pankkien välisten markkinoiden normalisoimiseksi mahdollisimman pian.

Eduskuntaryhmä toivoo myöhemmin tulossa olevaan hallituksen pankkien pääomatukiesitykseen mm. seuraavia täsmennyksiä: Suomen valtion tulee saada tukea vastaava omistusosuus pääomatukea ottavasta pankista.

Hallituksen on ryhdyttävä toimiin kansainvälisen ja kansallisen finanssivalvonnan tehostamiseksi ja varattava riittävät voimavarat valvontatehtäviin Suomessa.

Pääomatukea ottava pankki ei saa irtisanoa yksityisasiakkaiden luottoja eikä kasvattaa asuntoluottojen marginaalia. Pääomatukea saavien pankkien on harjoitettava vastuullista työnantajapolitiikkaa ja kannettava sosiaalista vastuuta työntekijöistä.

Tuettavan pankinjohtajien palkat, palkkiot ja korvaukset on kohtuullistettava.

19.12.2008 PUHEMIESNEUVOSTOLLE Eduskuntatyön viikkorytmin uudelleenarviointi

Kosmeettisten istuntoaikataulujen muutosten sijaan asioita täytyisi tarkastella kokonaisvaltaisesti. Tällöin täytyy ottaa uudelleen arviointiin mm. valiokuntien määrä ja koko sekä mahdollisuus tehdä valiokunta-, ja istuntoaikatauluissa selkeitä rakenteellisia uudistuksia.

Oleellisinta eduskunnan töiden kannalta on se, miten hallituksen esityksiä ja selontekoja annetaan eduskunnalle. Eduskunnan töiden määrää voi tasata antamalla hallituksen esityksiä nykyistä suunnitelmallisemmin. Isot selonteot pitäisi antaa pääsääntöisesti kevästistutokaudella. Budjettilait täytyisi antaa viimeistään lokakuun alussa.

Esitetyt istuntojen alkamisaikojen muutokset eivät ole kovin suuria, mutta niille kansanedustajille, joilla on kahden valiokunnan jäsenyys, työpäivistä uhkaa tulla liian tiiviitä. Aamu- ja iltapäivävaliokuntien kokousten väliin eikä istunnon alkamisen väliin jää riittävästi aikaa. Jo nyt osa valtiovarainvaliokunnan jaostoista aloittaa työnsä aamuisin kello kahdeksan. Näiden toimielinten kokousaika ei ole mahdollista aikaistaa nykyisestä. Istuntojen aikaistukset edellyttäisivät valiokuntien kokousaikojen siirtoa.

Kannatamme perjantai-istunnon aikaistamista alkamaan jo klo 12.30.

Ongelmallisena pidämme istunnon jatkamista valiokunnan kokouksen aikana. Valiokuntien kokouksia ei saa pitää jatkossakaan istuntojen aikana.

Lakialoitteiden lähete keskustelujen siirto perjantai-iltapäiviin heikentää aloitteiden poliittista painoarvoa, joten emme kannata esitystä.

8. RYHMÄN ALOITTEET JA VÄLIKYSYMYKSET

Lakialoitteita ryhmämme jäsenet tekivät toimintavuoden 2008 aikana 30, talousarvioaloitteita 358, lisätalousarvioaloitteita 38 ja toimenpidealoitteita 16. Kirjallisia kysymyksiä sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän kansanedustajat tekivät 275 kappaletta. Suullisella kysymystunnilla sos.dem. kansanedustajat esittivät 43 kysymystä. Kaikki aloitteet ja kirjalliset kysymykset ovat luettavissa eduskunnan www.eduskunta.fi. Koko ryhmän yhteisiä aloitteita on eritelty tarkemmin kohdassa 8a ja talousarvioaloitteita kohdassa 8b. Välikysymykset, joita oppositio teki yhteensä kolme, on eritelty kohdassa 8c.

8a. RYHMÄN LAKIALOITTEITA

Ryhmän yhteisiä lakialoitteita tehtiin 13. Alla luettelo ryhmän yhteisistä lakialoitteista ja luettelon jälkeen itse aloitteet.

1. **LA 126/2008 vp** [Käsittelytiedot](#)

Lakialoite: Laki arvonnäisäverolain muuttamisesta (Filatov, Tarja /sd ym.)

Keskeiset asiakirjat: [LA 126/2008 vp](#) |

2. **LA 125/2008 vp** [Käsittelytiedot](#)

Lakialoite: Laki varainsiirtoverolain 15 a §:n ja verotusmenettelystä annetun lain 21 §:n muuttamisesta (Filatov, Tarja /sd ym.)

Keskeiset asiakirjat: [LA 125/2008 vp](#) |

3. **LA 129/2008 vp** [Käsittelytiedot](#)

Lakialoite: Laki sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain sekä kiinteistöverolain muuttamisesta (Filatov, Tarja /sd ym.)

Keskeiset asiakirjat: [LA 129/2008 vp](#) |

4. **LA 128/2008 vp** [Käsittelytiedot](#)

Lakialoite: Laki jäteverolain 2 ja 4 §:n muuttamisesta (Filatov, Tarja /sd ym.)

Keskeiset asiakirjat: [LA 128/2008 vp](#) |

5. **LA 127/2008 vp** [Käsittelytiedot](#)

Lakialoite: Laki pakkausverosta (Filatov, Tarja /sd ym.)

Keskeiset asiakirjat: [LA 127/2008 vp](#) |

6. **LA 123/2008 vp** [Käsittelytiedot](#)

Lakialoite: Laki alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta (Filatov, Tarja /sd ym.)

Keskeiset asiakirjat: [LA 123/2008 vp](#) | [VaVM 29/2008 vp](#) |

7. **LA 122/2008 vp** [Käsittelytiedot](#)

Lakialoite: Laki tuloverolain 64 §:n muuttamisesta (Filatov, Tarja

/sd ym.)

Keskeiset asiakirjat: [LA 122/2008 vp](#) |

8. **LA 120/2008 vp** [Käsittelytiedot](#)

Lakialoite: Laki eläkkeensaajien asumistuessa hyväksyttävien asumiskustannusten enimmäismäärästä vuonna 2009 ja eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 15 §:n muuttamisesta (Filatov, Tarja /sd ym.)

Keskeiset asiakirjat: [LA 120/2008 vp](#) |

9. **LA 121/2008 vp** [Käsittelytiedot](#)

Lakialoite: Laki sotilasvammalain 6 §:n muuttamisesta (Filatov, Tarja /sd ym.)

Keskeiset asiakirjat: [LA 121/2008 vp](#) |

10. **LA 119/2008 vp** [Käsittelytiedot](#)

Lakialoite: Laki työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:n muuttamisesta (Filatov, Tarja /sd ym.)

Keskeiset asiakirjat: [LA 119/2008 vp](#) |

11. **LA 118/2008 vp** [Käsittelytiedot](#)

Lakialoite: Laki toimeentulotuesta annetun lain 9 §:n

muuttamisesta (Filatov, Tarja /sd ym.)

Keskeiset asiakirjat: [LA 118/2008 vp](#) |

12. **LA 117/2008 vp** [Käsittelytiedot](#)

Lakialoite: Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 4 ja 7 a §:n muuttamisesta (Filatov, Tarja /sd ym.)

Keskeiset asiakirjat: [LA 117/2008 vp](#) |

13. **LA 109/2008 vp** [Käsittelytiedot](#)

Lakialoite: Laki lapsiläälain 7 §:n muuttamisesta (Filatov, Tarja /sd ym.)

ALOITTEET KOKONAISUUDESSAAN:

1. Käänteinen ALV

LAKIALOITE (LA 126/2008 vp – Tarja Filatov/sd ym.) Laki arvonnäisäverolain muuttamisesta [LA 126/2008 vp](#)

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Aloitteella esitetään käyttöön otettavaksi käännetty arvonnäisäverojärjestelmä. Sillä tarkoitetaan järjestelmää, jossa arvonnäisäveron maksu on siirretty työsuoritukset tekevältä aliurakoitsijalta työsuorituksen vastaanottavalle pääurakoitsijalle toimialoilla, joille on luonteenomaista pitkät aliurakointiketjut, kuten rakentamisessa. Käännetty arvonnäisävero on käytössä myös monissa EU-maissa. Käännetyllä arvonnäisäverojärjestelmällä pyritään estämään tilanteet, joissa aliurakoitsijan maksamatta jääneet arvonnäisäverot hyväksytään vähennyskelpoisiksi pääurakoitsijan arvonnäisäverotuksessa. Toisena keskeisenä tavoitteena on ollut pienentää veronkierrosta johtuvia kilpailun vääristymiä markkinoilla.

PERUSTELUT

Veronkierto rakennusallalla yleistä

Pääurakoitsija palkkaa usein liian vähän työntekijöitä ja tilaa töitä tai urakkakokonaisuuksia aliurakoitsijoilta. Pääurakoitsija ei kuitenkaan välttämättä tiedä, ketkä työskentelevät ketjun häntäpäässä. Pitkissä aliurakointiketjuissa aliurakoitsija saattaa jättää arvonnäisäveroa maksamatta, mutta pääurakoitsija vähentää aliurakoitsijan laskuttamat arvonnäisäverot omassa verotuksessaan. Aliurakointi on seurausta tuotantotoiminnan jatkuvasta erikoistumisesta. Aliurakointi myös tuo tarvittavaa joustavuutta suhdannevaihteluille alttiissa ja työvaltaisessa rakennustoiminnassa.

Vilpilliset yritykset maksavat pimeitä palkkoja ja salaavat yritystuloja. Välineinä käytetään kuittikauppaa, bulvaaneja ja lyhyen elinkaaren yrityksiä. Verotarkastuksissa esille tulleet vilpillisesti toimivat yritykset ovat yleensä rekisteröityneet arvonnäisäverovelvollisiksi.

Vilpillisen toiminnan yrittäjä voi käyttää kertakäyttöyrityksiä esimerkiksi yhden urakkakohteen tai korkeintaan yhden tilikauden ajan. Yrittäjä ei tee kirjallisia liiketoimintasopimuksia. Tällainen yrittäjä saattaa perustaa jatkuvasti uusia yrityksiä ja jättää aiemman yrityksen verovelat maksamatta.

Verohallituksen asettama työryhmä, jonka tehtävänä oli selvittää ja arvioida käännetyin verovelvollisuuden soveltuvuutta arvonlisäveron valvontamenettelyiden parantamiseksi ja arvonlisäverojärjestelmän väärinkäytösten vähentämiseksi rakennusalaalla, luokitteli vilpilliset yritykset seuraavasti:

- Yrityksen ilmoitus- ja maksukäyttäytyminen on suunnitelmallista. Yritys välttää näkyviä maksuhäiriöitä ja laiminlyöntejä esimerkiksi antamalla ei toimintaa -ilmoituksia tai pieniä positiivisia tai negatiivisia valvontailmoituksia ja maksamalla pieniä maksuja.
- Yritys ei anna valvontailmoituksia eikä maksa veroa. Tämän ryhmän yritykset ovat tyyppillisiä lyhyen elinkaaren yrityksiä. Näillä yrityksillä ei ole kirjanpitoa, eikä niille määrättyjä veroja yleensä saada perittyä.
- Yritys toimii kertakäyttöperiaatteella. Yritys antaa valvontailmoitukset mutta ei maksa veroja. Kun ennakkoperintärekisterin voimassaolo päättyy, perustetaan uusi yritys. Yrityksellä on kirjanpito, ja se antaa todennukaiset ilmoitukset, mutta sillä ei ole halua/varoa verojen maksuun.

Rakentamisen laaja-alaisella aliurakoinnilla on ollut yhteiskunnan kannalta myös monia kielteisiä seurauksia. Ne ilmenevät tuotannollisina katkoksin rakennustyömailla, rakentamisen heikkona laatuun sekä verojen, sosiaaliturvamaksujen ja muiden yhteiskunnallisten velvoitteiden laiminlyönteinä. Laiminlyönnit puolestaan väärinkäyttävät kilpailua, mikä on omiaan hidastamaan koko toimialan omaa kehitystä ja mainetta. Väärinkäytösten torjumiseksi useissa maissa on otettu käyttöön käänteinen arvonlisäverojärjestelmä.

Verovelat satoja miljoonia

Verotilastojen perusteella rakennusala on yksi suurin verovelkoja synnyttävä toimiala. Lokakuun alussa 2008 toimialan verovelka oli 604 miljoonaa euroa. Määrä on kasvanut viime vuosina nopeasti ja edustaa merkittävää osaa koko yrityssektorin verovelasta. Suuri osa rakennusalan verovelloista kertyy alle kymmenen työntekijän yrityksistä.

Verovelat keskittyvät rakennusalaalla varsinaisen talonrakentamisen toimialalle. Sen sijaan rakennusasennuksen ja -viimeistelyn toimialoilla verojämiä ja laiminlyöntejä on esiintynyt selvästi harvemmin. Myös harmaasta taloudesta johtuvat ongelmat ovat kasautuneet varsinaisen talonrakentamisen toimialalle.

Osa verovelasta koostuu maksamattomista arvonlisäveroista. Verohallinnon asiantuntijoiden mukaan huomattavaa osaa veroista ei koskaan makseta eikä ole aiottukaan maksaa. Ilmoitukset on tehty, koska on haluttu välttää suoranaisen veropetoksen tekeminen.

Ilmoitettujen mutta maksamattomien arvonlisäverojen lisäksi veroa on jäänyt kokonaan ilmoittamatta. Näissä tapauksissa koko rakennuspalvelujen myynti voi jäädä pimentoon, jolloin on kyse kirjanpidon ulkopuolisista tuloista. Myyntitulojen salaaminen on helpointa yksityishenkilöiden asuntojen ja pientalojen rakennus- ja korjaustöissä, joissa kuitteja ei tarvita verovähennyksiksi kotitalousvähennystä lukuun ottamatta.

Käänteinen arvonlisäverojärjestelmä

Käänteisessä arvonlisäverojärjestelmässä ostaja eli hankkeen pääurakoitsija tilittää aina arvonlisäveron. Nykyjärjestelmän mukaan arvonlisäveron maksaa urakointiketjuun kuuluva aliurakoitsija, mikä on tuonut alalle laajan veronkierron ja järjestäytyntä rikollisuutta. Aliurakoitsijan työstä saamassaan maksussa on mukana urakan hinta ja siitä laskettu arvonlisävero. Useissa tapauksissa aliurakoitsija ei laskutuksesta huolimatta tilitä veroa veronviranomaisille. Käänteinen arvonlisäverojärjestelmä on yksi keino rakennusalan harmaan talouden torjunnassa.

Rakennusteollisuus suhtautuu varauksellisesti ajatukseen käänteisestä arvonlisäverosta. Teollisuuden mukaan käänteinen arvonlisävero ei poista rikollista kuittikauppaa eikä pimeätä työtä rakennusalaalta. Järjestön mukaan käänteinen arvonlisävero johtaisi byrokratian kasvuun ja erilaisiin tulkintaongelmiin. Rakennusteollisuus haluaa nähdä Ruotsin kokemuksia käänteisestä arvonlisäverosta ennen kuin Suomessa tehdään päätöksiä asiasta. Ruotsin myönteiset kokemukset saattaisivat siten poistaa järjestön kielteisinä pitämät kohdat myös Suomessa.

Esityksen taloudellisia vaikutuksia

Arviot käänteisen arvonlisäverojärjestelmän verotuotoista Suomessa vaihtelevat. Vuoden 2006 Verohallituksen työryhmän mukaan tuotto vaihtelee 130-12 miljoonan euron välillä. Työryhmän enemmistö katsoi, että uudistuksella voitaisiin kerätä veroja 130 miljoonaa euroa vuodessa enemmän kuin nykyjärjestelmällä.

Käänteinen arvonlisäverojärjestelmä kansainvälisesti

Koko EU:n alueella arvonlisäverovilppien kokonaissumman on arvioitu nousevan vuositason huikeaan 70 miljardiin euroon. Veronkierto on yleistä rakentamisessa, ja väärinkäytösten torjumiseksi on monissa maissa otettu käyttöön käänteinen arvonlisäverojärjestelmä.

Itävalta

Itävallassa on ollut voimassa käännetty arvonlisäverojärjestelmä rakennuslalla 1.10.2002 lukien. Rakentamispalvelun ostaja on verovelvollinen, jos hän myy saamansa toimeksiannon nojalla nämä rakentamispalvelut edelleen tai jos ostaja itse tuottaa rakentamispalveluita. Käännettyä menettelyä sovelletaan myös rakennustyövoiman vuokraukseen. Itävallassa rakennusalan käännetyt menettelyt on arvioitu lisänneen arvonlisäverokertymää noin 200 miljoonalla eurolla.

Alankomaat

Alankomaissa on vuodesta 1982 lähtien ollut käytössä arvonlisäverotuksen käännetty menettely. Muutos on helpottanut verovalvontaa. Eräs syy tähän on se, että toimiala itse toimii itsensä valvojana, kun urakoitsija ei enää hyväksy verollisia laskuja aliurakoitsijaltaan. Aliurakoitsijat ovat hakeneet jonkin verran enemmän kuin aikaisemmin arvonlisäveron palautusta. Veropetoksia ja veron välttämistä aloilla, joissa on käytössä käännetty menettely, esiintyy edelleen. Yleensä ne ovat samantyyppisiä kuin muilla aloilla.

Saksa

Saksassa on 1.4.2004 lukien ollut voimassa käännetty menettely, jota sovelletaan kiinteistön luovutuksissa ja tiettyjen rakennuspalvelujen myynneissä. Rakennuslalla käännetyt menettelyt piiriin kuuluvat ne palvelut, jotka kohdistuvat rakennukseen, esim. rakennusten ja rakennelmien parantaminen, laajentaminen, purkaminen tai restaurointi.

Ruotsi

Ruotsi on ottanut käyttöön käännetyt arvonlisäverojärjestelmän rakennuslalla. Verovelvollinen on se, joka rakennuslalla ostaa tiettyjä palveluita. Tarkoituksena on estää myyjän arvonlisäverovilpillinen toiminta. Järjestelmä on toiminut Ruotsissa hyvin, verovilppien määrä on laskenut ja arvonlisäverokertymät ovat kehittyneet hyvin.

2 Pörssivero

LAKIALOITE (LA 125/2008 vp – Tarja Filatov/sd ym.) Laki varainsiirtoverolain 15 a §:n ja verotusmenettelystä annetun lain 21 §:n muuttamisesta [LA 125/2008 vp](#) |

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Arvopaperikaupan leimavero poistettiin 1.5.1992 alkaen. Päätöstä perusteltiin yritysten oman pääoman hankkimisen helpottamisella sekä osakemarkkinoiden elvyttämällä. Arvopaperikaupan leimaveron suuruus ennen sen poistamista oli 1 prosentti kauppahinnasta. Parhaimmillaan eli vuosina 1988 ja 1989 arvopaperikaupan leimaverosta kertyi valtiolle tuloa vuosittain noin 300 miljoonaa markkaa.

Voimassa olevaan varainsiirtoveroon vaikuttaa moni seikka, kuten veropohja, verotaso ja niiden vaikutukset pörssin arvopaperivaihdantaan. Varainsiirtoveron veropohjaan kuuluvat nykyisin vain kotimaisten yhtiöiden osakkeet ja nekin vain silloin, kun kaupan osapuolista ainakin toinen on Suomessa yleisesti verovelvollinen. Veropohjan laajuus vaikuttaa siihen, mikä osa pörssin vaihdosta tulisi veron piiriin; iso osa kaupoista tapahtuu ulkomaisten omistajien kesken.

Aloitteella esitetään säädettäväksi lakiin vaatimus arvopaperikaupan vuosi-ilmoituksen antamisesta, kun kaupan osallisena on Suomen verovelvollinen.

PERUSTELUT

Suomalaisten sijoittajien etävälittäjien kautta tekemien arvopaperikauppojen myyntivoittojen verotus

Tämän vuoden keväällä tehdyn selvityksen mukaan etävälittäjien osuus kaupoista on kasvanut siten, että 1.8.2006-31.7.2007 välisenä aikana kaikista Helsingin pörssin osakekaupoista sekä lukumääräisesti että markkina-arvon mukaan laskettuna etävälittäjien tekemiä oli 70 prosenttia. Vuoden 2006 aikana vastaava osuus oli 63 prosenttia. Etävälittäjällä tarkoitetaan välittäjää, jolla ei ole Suomessa kiinteää toimipistettä. Näissä luvuissa ovat mukana sekä suomalaisten ja etävälittäjien että pelkästään ulkomaisten väliset kaupat. Osa näistä kaupoista synnyttää myyntivoittoja, ja niistä pitäisi maksaa Suomeen myyntivoiton vero.

Arvopapereista saatujen myyntivoittojen verotus perustuu arvopaperikauppoja välittävien välittäjien verottajalle antamiin vuosi-ilmoituksiin. Käytännössä verottajan tietoon tulee noin 1/3 pörssissä tehtyjen kauppojen kokonaisarvosta, koska valtaosa pörssin toimiluvan saaneista ulkomaisista etävälittäjistä ei anna vuosi-ilmoituksia. Suomalaisen välittäjän kautta tapahtuvat kaupat ja myyntivoitot/-tappiot ilmoitetaan välittäjän kautta suoraan kerran vuodessa verottajalle. Myös sijoittaja tekee samasta aineistosta tehdyn vuosi-ilmoituksen. Tämä järjestelmä toimii moitteettomasti, kun on kyseessä suomalainen sijoittaja ja Suomessa toimiva välittäjä.

Etävälittäjien kautta tapahtuvan kaupankäynnin synnyttämän veroaukon suuruuden arvioimiseksi suoritettiin Helsingin kauppakorkeakoulussa tutkimus, jonka mukaan Helsingin pörssissä toimivien ulkomaisten etävälittäjien asiakkaina olevien

suomalaisten luonnollisten henkilöiden arvopaperimyyntien yhteismäärä nousi vuonna 2005 noin 2,5 miljardiin euroon. Kun valtaosa etävälittäjistä ei toimita verottajalle tietoja välittämistään kaupoista, joista suomalaisille yksityishenkilöille syntyneiden, verottajan ulkopuolelle jääneiden myyntivoittojen laskennallinen määrä on vuonna 2005 ollut tutkimuksen mukaan noin 340 miljoonaa euroa, tätä myyntivoittojen määrää vastaava potentiaalinen veromenetys Suomen valtiolle on vuonna 2005 ollut noin 100 miljoonaa euroa. Tämän jälkeen volyymit ja myyntivoittojen määrä ovat kasvaneet tuntuvasti ja veromenetykset sen myötä.

Vuosi-ilmoituksen tekemättä jättäminen johtaa varainsiirtoveron perimiseen

Sijoittajien verotus ja verovalvonta perustuisi siis Suomessa ensisijaisesti vuosittain annettaviin vuosi-ilmoituksiin. Näiden perusteella määräytyisi suomalaisen sijoittajan tai välittäjän myyntivoittoverotus ja osakeomistustiedot laajemminkin. Mikäli tämä vuosi-ilmoitus jäisi tekemättä, perittäisiin koko arvopaperikaupasta varainsiirtovero.

Perusteena ehdotetulle muutokselle olisi kilpailuneutraliteetti. Ulkomaiset välittäjät eivät saisi jatkossa kilpailuetua suomalaisiin välittäjiin nähden. Myös kaikki suomalaiset sijoittajat olisivat tässä suhteessa samanlaisen verokohtelun piirissä.

Verovalvontaa pitää vahvistaa

Suomalaisten sijoittajien ulkomaisten etävälittäjien välityksellä tekemien arvopaperikauppojen myyntivoittoverotuksen tehostaminen edellyttää kansainvälisen arvopaperikaupan verovalvonnan parantamista.

Kansainvälistä arvopaperikaupan verovalvontaa on tehostettava. Valvonta tehdään seuraamalla omistus-, kauppa- ja rahaliikenneketjuja. Rahaliikenneketjun seuraaminen on kansainvälisen arvopaperikaupan tehokkain keino. Tehokkaan valvonnan edellytys on, että verottaja voi tehdä vertailutietotarkastuksia luottolaitoksiin esimerkiksi Ruotsin tapaan. Näin päästäisiin kiinni luottolaitosten ulkomaiseen rahaliikenteeseen. Jotta tämä onnistuu, pitää verotusmenettelylakia muuttaa siten, että tarkastusten esto luottolaitoksiin poistuu.

Suomessa ongelmana ovat ulkomaiset toimijat, kuten etävälittäjät, joilta tiedonsaanti on vaikeaa. Laki velvoittaa tietojen antoon, mutta laiminlyönnöille ei ole verolainsäädännössä (tehokkaita) sanktioita suoraan. Ulkomaille tapahtuvassa sijoittamisessa kauppaketjutiedot ovat ulkomailla. Siksi luottolaitoksiin tulisi voida tehdä vertailutietotarkastuksia, kuten esimerkiksi Ruotsissa on jo mahdollista tehdä.

Esityksen taloudelliset vaikutukset

Vuosi-ilmoituksen saamisen arvopaperikaupan suomalaisilta verovelvollisilta sekä etävälittäjien verovalvonnan tehostamisen seurauksena verotulot lisääntyisivät varovaisenkin arvion mukaan 300 miljoonaa euroa vuodessa.

3. Windfall-vero

LAKIALOITE (LA 129/2008 vp – Tarja Filatov/sd ym.) Laki sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain sekä kiinteistöverolain muuttamisesta [LA 129/2008 vp](#)

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Aloitteessa ehdotetaan säädettäväksi laki valtiolle maksettavaksi tulevasta ennen vuotta 1998 perustetuille vesi- ja ydinvoimalaitoksille kohdistettavasta sähkövoimantuotantoverosta sekä voimalaitoskiinteistöverosta. Sähkövoimantuotantovero toteutettaisiin muuttamalla lakia sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta ja voimalaitoskiinteistöjen verotus toteutettaisiin muuttamalla kiinteistöverolakia. Veroilla kerättäisiin yhteiskunnalle osa siitä tietyille energiantuottajille kertyneestä ansiottomasta tulonnoususta, joka on aiheutunut sähkön hinnan kohoamisesta tasaisesti kaikilla tuotantosektoreilla, kun nyt verotettavaksi määrättävillä sektoreilla tuotantokustannukset ja päästökaupamaksut eivät ole aiheuttaneet vastaavia lisäkustannuksia. Näin ollen mainitut verot kohdistettaisiin ns. vanhaan ydin- ja vesivoimaan.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan heinäkuun alusta 2008 ja ne säädettäisiin olemaan voimassa määräaikaaisesti vuoden 2012 loppuun asti. Määräaika perustuu Kioton ilmastositoumuksen ensimmäisen päästökauppajakson pituuteen.

PERUSTELUT

Viimeaikaisten ilmastonmuutoksen torjuntaan tähtäävien tärkeiden poliittisten päätösten seurauksena eräät energiantuottajat ovat päätyneet ansaitsemaan ylisuuria voittoja, kun sähkön hinnan muodostuminen on perustunut keskeisesti tuotannon rajakustannuksiin. Tällöin kyseiset toimijat ovat ansainneet enemmän sähkön myynnillä, kuin mitä heidän vaihtoehtoiskustannuksensa ovat vastaavasti olleet. Siten esimerkiksi päästökaupalla on arvioitu olevan merkittävä vaikutus sähkön hintaan avoimilla sähkömarkkinoilla, kun päästöoikeuksien kustannukset ovat samalla siirtyneet tuotannon kustannuksiksi ja sitä kautta myös sähkön hintaan.

Sähkömarkkinoiden rajakustannushinnoittelun vuoksi myös päästökauppajärjestelmän ulkopuolisilla tuotantomuodoilla tuotetun sähkön hinta nousee. Päästöttömän vesi- ja ydinvoiman tuottajien windfall-voitot ovat huomattava tulonsiirto muulta

yhteiskunnalta mainituille tuottajille. Tulonsiirtoon ei liity kannustinvaikutuksia, sillä uuden vesi- ja ydinvoimatuotantokapasiteetin rakentaminen on voimakkaasti rajoitettua. Yhteiskunnan kannalta kyse on oikeudenmukaisuus- ja tulonjakokysymyksestä.

Päästökauppajärjestelmän kehitys on vielä alkuvaiheessaan. Lisäksi sähkön hintaan vaikuttaa koko joukko muitakin tekijöitä kuin pelkkä päästökauppa. Siksi sähkön tuottajien yhteiskunnalta vastikkeetta saaman edun arvo on vaihdellut rajusti. Joka tapauksessa windfall-voittojen maksajiksi joutuvat kaikki markkinoilta sähköä ostavat toimijat kohonneen sähkön hinnan kautta. Teollisuudessa maksamaan joutuu erityisesti ostosähkön varassa oleva metalliteollisuus.

Edellä mainituista syistä windfall-voittojen vuotuista määrää on vaikea arvioida tarkkaan. Asiasta vuonna 2004 kauppa- ja teollisuusministeriölle tehdyn selvityksen mukaan ne voisivat olla enimmillään jopa 450 miljoonaa euroa olettaessa kokonaan ilmaiset päästöoikeudet ja 340 miljoonaa euroa, jos päästöoikeuden hinta jäisi noin 10 euroon hiilidioksiditonnilta. Osa windfall-voitoista palautuu valtiolle energiayritysten normaalin verotuksen kautta. Valtaosa voitoista päättyy kuitenkin ansiottomana tulonsiirtona kuluttajilta tietyille energiayhtiöille. Siksi on perusteltua pyrkiä järjestelmään, jossa osa ylivoitoista palautuu valtiolle, josta ne voidaan edelleen ohjata esimerkiksi tukemaan ympäristöystävällistä teknologiaa ja uusiutuvien energiamuotojen kehittämistä.

Ylisuurten voittojen tason arviointiongelmien johdosta on kuitenkin syytä noudattaa varovaisuutta, kun voittoja tuloutetaan valtiolle. Käytännössä tämä merkitsee sekä päästöoikeuksien hinnan arvioimista matalaksi että sellaista kohtuullista verokantaa, joka jättää osan windfall-voitoista edelleen tuottajille.

Windfall-voittojen tulouttamisessa yhteiskunnalle voidaan periaatteessa soveltaa monia malleja. Voimayhtiöt voitaisiin esimerkiksi velvoittaa rahastoimaan sisäisesti osa windfall-voitosta käytettäväksi uuden päästöttömän voimakapasiteetin tuottamiseen. Rahastojen purkaminen uuden voimakapasiteetin rakentamiseen edistäisi ilmastopolitiikkaa ja samalla painaisi sähkön hintaa alas lisätarjonnan kautta. Järjestelmä ei kuitenkaan monimutkaisuutensa vuoksi ole kovinkaan toteuttamiskelpoinen. Toisaalta voimayhtiöt voitaisiin periaatteessa myös velvoittaa suorittamaan veronluontoista maksua valtakunnalliseen rahastoon, jonka tuottamia pääomia käytettäisiin uuden päästöttömän voimantuotannon rakentamiseen. Kuvatusen kaltaisen rahaston perustaminen aiheuttaisi kuitenkin ylimääräisiä hallinnointikustannuksia ja rapauttaisi valtion talousarvion tärkeää yleiskateperiaatetta. Lisäksi rahaston varat helposti mielletäisiin voimayhtiöille kuuluviksi, mikä käytännössä rajoittaisi niiden hyödyntämisen mahdollisuuksia esimerkiksi ympäristöteknologian tukemisessa.

Yksinkertaisin, joustavin ja tarkoituksenmukaisin menettely on tulouttaa windfall-voitto valtiolle veron muodossa. Siten voitot pyritään leikkaamaan niiden alkulähteillä eli sähköntuotantolaitoksissa. Tämän lakiehdotuksen tavoitteena on kohdistaa kilpailunäkökohdat huomioon ottaen mainittuihin ansiottomia voittoja saaviin tuotantomuotoihin sähköntuotantovero, joka vastaa mahdollisimman täysimääräisesti niiden varovaisesti arvioituja ylivoittoja.

Koska ylivoittojen määrää on kuitenkin mahdotonta täsmällisesti määritellä, säädettäisiin käytännössä vesi- ja ydinvoimaa tuottavien yhtiöiden windfall-voittojen verottamiseksi erityisverotuksesta, joka perustuisi yhtäältä vesi- ja ydinvoimalaitoskiinteistöjen korotettuun verottamiseen ja toisaalta sähkön myymisestä aiheutuneen ylivoiton tuotantoperusteiseen verottamiseen. Kiinteistöjen vero määrittäisiin prosentteina kiinteistöllä olevien laitteiden ja rakennelmien arvoon ja ylivoiton vero määrittäisiin euroina tuotetulta megawattitunnilta. Tällöin voimalaitoskiinteistöjen korotettu kiinteistövero täydentäisi varovaiseen voitonarvioon perustuvaa ylivoiton energiaverotusta.

Pääpaino verotuksessa olisi erillisessä sähkövoimatuotantoverossa. Siten kiinteistöverokannan huomattavakaan nosto ei siihen verrattuna toisi kovin merkittäviä lisätuottoja. Samalla nykyiset kiinteistöverotuotot kunnille säilyisivät ennallaan.

Molemmat verot tilitettäisiin valtiolle. Verosta olisivat kokonaan vapaat sellaiset vesi- ja ydinvoimalaitokset, joita koskevat lupahakemukset tai muuten todettavat investointipäätökset olisi tehty 1.1.1998 jälkeen eli Kioton ilmastopimuskauden alkamisen jälkeen, teollisuuden oma- ja osuusvoimatuotanto sekä tuulivoimaa, aurinkovoimaa ja uusiutuvia biopolttoaineita käyttävät ympäristöystävälliset voimalaitokset, jotka ovat energiapolitiikkamme edistämiskohteina. Myös tavanomainen lauhdevoiman tuotanto voitaisiin sulkea veron ulkopuolelle, sillä sen saamia windfall-voittoja voitaisiin suurimmalta osin minimoida päästöoikeuksien jaon yhteydessä. Verovapaus toteutettaisiin erillisellä verovapaussäännöksellä.

Teollisuuden omakustanneperusteisen ja osuuskuntapohjaisen voimantuotannon vapauttaminen voiton tulouttamisesta on perusteltua, sillä lähtökohtaisesti tämä ns. Mankala-periaatteen mukainen tuotanto ei mene sähkömarkkinoille eikä siten edes kartuta windfall-voittoa. Toisaalta kuitenkin myös ns. Mankala-periaatteen mukaan tuotetun sähkövoiman verottamiselle voidaan esittää perusteluja: Eri energianhankintamuotojen verotuksellinen erottelu (osuustoiminta / markkinoilta ostaminen) on vaikea perustella. Lisäksi on vaikea valvoa saati rajoittaa pääasiassa osuustoiminnallista sähköntuotantoa ja -hankintaa varten perustettujen yhteisöjen mahdollisuutta myydä osa tuotannostaan vapailla markkinoilla. Uusien ympäristöystävällisten energiantuotantomuotojen tukeminen verovapaudella taas on energiapolitiisista ja ympäristönäkökohdista perusteltua.

Sähkövoimantuotantovero ehdotetulla tasolla 10 euroa megawattitunnilta toisi varovaisesti arvioiden ja kilpailunäkökohdat huomioon ottaen valtiolle vuodessa noin 355 miljoonaa euroa verotuloina. Voimalaitoskiinteistövero 2,50 prosentin verokannalla puolestaan toisi noin 20 miljoonaa euroa. Siten windfall-verokokonaisuuden tuotoksi valtiolle muodostuisi noin 375 miljoonaa euroa vuodessa.

4. Jätevero

LAKIALOITE (LA 128/2008 vp – Tarja Filatov/sd ym.) jäteverolain 2 ja 4 §:n muuttamisesta [LA 128/2008 vp](#)

Jäteverolain kokonaisuudistus on ympäristöministeriön ja valtiovarainministeriön pitkäaikaisista suunnitelmista huolimatta viipynyt. Voimassa olevassa muodossaan jäteverolaki kohtelee erilaisia toimijoita eri tavalla. Elinkeinoelämän yhdyskuntajätehuolto on nykyjärjestelmässä yksittäisten kiinteistöjen vastuulla, jolloin on epäselvää, miten jätelain täytäntöönpanoa valvotaan liikehuoneistojen jätteiden osalta. Tällöin kuntien ja yksityisten kaatopaikkojen epätasa-arvoista kohtelua voidaan pitää jopa esteenä terveelle kilpailulle.

Voimassa olevan jäteverolain mukaan veroa maksetaan jätteestä, joka toimitetaan kaatopaikalle, jota ylläpitää kunta tai jokin muu taho kunnan lukuun tai jota pidetään pääasiassa toisten tuottamien jätteiden sijoittamista varten. Tällöin myös yksityiset kaatopaikat, joita pidetään pääasiassa toisten tuottamien jätteiden sijoittamiseen, ovat veronalaisia, jos niihin otetaan jätteet sellaisenaan.

Sen sijaan jätteenkäsittelylaitokseen otetun jätteen alkuperäisen tuottajan jätehuoltovastuu ei ulotu laitoksessa syntyneeseen ns. omaan lajittelu- tai käsittelyjätteeseen, vaan laitoksen omistaja on samalla sekä jätteen tuottaja että sen haltija. Jos laitoksella on oma yksityinen kaatopaikka, johon ympäristöluvan perusteella voidaan sijoittaa prosessissa syntyviä loppujakeita, kysymyksessä ei ole jäteverolaissa tarkoitettu verollinen kaatopaikka. Tämä tarjoaa yksityisille jätteenkäsittelylaitoksille ympäristöä vaarantavan houkuttimen sijoittaa verovapaasti loppujakeensa omille kaatopaikoilleen, jolloin niitä ei käytetä esimerkiksi energiahäydyntämiseen. Tämä aiheuttaa myös kilpailun vääristymän kunnallisen ja yksityisen jätehuoltotoiminnan välillä erityisesti viimeisimmän jätelain muutoksen ([411/2007](#)) jälkeen.

Luonnonvarojen kulutuksen ja kasvihuonekasvupäästöjen vähentämiseksi sekä EU:n ja Suomen virallisen jätestrategian ja OECD:n sekä EU:n ohjeiden noudattamiseksi jätevero olisi mahdollisimman pikaisesti laajennettava koskemaan myös sellaisia yksityisiä kaatopaikkoja, joihin jätteenkäsittelylaitos sijoittaa omia laitoksessa syntyneitä jätteitään. Jäteveron piiriin tulisivat tällöin jätteiden lajittelussa, esikäsittelyssä, käsittelyssä ja häydyntämisessä syntyvät jätteet, jotka sijoitetaan kaatopaikoille. Tällöin asumisessa syntyvän ja siihen rinnastettavan jätteen verokohtelu olisi samanlaista riippumatta siitä, mitä kautta se päätyy kaatopaikkaan. Jäte olisi aina veronalaista, vaikka se sijoitettaisiinkin yksityisen jätehuoltoyrityksen ylläpitämälle kaatopaikalle jätelaitoksen toiminnan loppujakeena.

Edellä mainitulla tavalla nykytilanne tarjoaa yksityisille kaatopaikoille ympäristöä vaarantavan houkuttimen sijoittaa verovapaasti loppujakeensa omille kaatopaikoilleen. Tällöin niitä ei käytetä esimerkiksi energiahäydyntämiseen. Samalla tämä aiheuttaa kilpailun vääristymän kunnallisen ja yksityisen jätehuoltotoiminnan välille. Yksityisten kaatopaikkojen jäteveron säätäminen samalle tasolle kunnallisten maksaman kanssa eli 30 euroon jätetonnilta johtaisi verokohtelun yhdenmukaistamiseen.

Muutoksella voitaisiin saada verotuloina vuonna 2009 yhteensä 125 miljoonaa euroa, kun valtakunnallisesti loppujakeeksi joutuva jätemäärä kasvaa noin 3-4 % vuodessa.

5. Pakkausvero

LAKIALOITE (LA 127/2008 vp – Tarja Filatov/sd ym.) Laki pakkausverosta

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Pakkausveron tarkoituksena on vähentää pakkausmateriaalin aiheuttamaa ympäristökuormitusta kannustamalla kuluttajia ja pakkausten valmistajia sekä maahantuojia suosimaan uudelleenkäytettäviä pakkauksia ja vähentämään pakkausmateriaalien käyttöä silloin, kun se on tuotteen säilyvyyden ja suojaamisen kannalta mahdollista. Veron kohteena ovat jätelain tuottajavastuun mukaisesti ammattimaiset tuotteiden pakkaajat ja pakattujen tuotteiden maahantuojat. Pakkausvero koskee siten kaikkien kuluttajapakkausten lisäksi ns. ryhmä- ja kuljetuspakkauksia. Ympäristösyiden lisäksi tätä edellyttää eri tuotteiden tasapuolinen kohtelu. Pakkausvero suosii materiaaalitehokkaita ja uudelleenkäytettäviä pakkauksia, sillä se kannetaan vain ensimmäistä kertaa käyttöön otettavilta pakkauksilta. Veron määrä perustuu pakkausmateriaalin painoon, ja verotaso määräytyy ympäristöperustein eri materiaalien suuntaa-antavan elinkaarianalyysin perusteella. Siten se kannustaa materiaaalitehokkuuteen myös tuotteiden pakkauksia valmistettaessa. Pakkausveron ympäristönsuojelullisena päätavoitteena on kaikenlaisen pakkausjätteen määrän vähentäminen.

PERUSTELUT

Pakkausmateriaalit Suomessa

Suomessa laskettiin liikkeelle vuonna 2006 pakkauksia yhteensä 677 000 tonnia, joista 261 000 oli valmistettu kuiduista eli paperista, kartongista tai aaltopahvista, 96 900 muovista, joista 80 000 oli polyeteeniä, 67 000 lasista, 44 800 metallista, josta 9 500 oli alumiinia, ja 205 000 puusta. Uusien liikkeelle laskettavien pakkausten määrät ovat vuosi vuodelta olleet nousussa, vaikka kierrätysjärjestelmiä on tehostettu. Jätteiden määrän vähentämiseksi on tärkeää tehostaa kierrätystä ja uudelleenkäyttöä, mutta jätelain sisältämän jättehierarkian mukaisesti myös jätteen syntymistä on ehkäistävä.

Pakkausmateriaalien osalta jätteiden ennaltaehkäisyä voidaan edesauttaa säätämällä pakkaukset verolle, jolloin kuluttajille muodostuisi ympäristöperusteinen kannustin valita kevyemmin pakattu tai mahdollisuuksien mukaan kokonaan pakkaamaton tuote, mikä osaltaan vähentäisi pakkausmateriaalien käyttöä ja sitä kautta jätteen määrää ja kannustaisi pakkausten tehokkaampaan kierrättämiseen.

Veron kohde

Vero kannetaan niiltä ammattilaisilta pakkaajilta ja pakatun tuotteen maahantuojilta, jotka ovat valtioneuvoston päätöksen pakkauksista ja pakkausjätteistä ([VNP 962/1997 vp](#)) mukaan vastuussa päätöksen mukaisten velvoitteiden toteuttamisesta. Pakkausten hyötykäyttövelvoite ja tuottajavastuu ovat siten yrityksillä, joiden vuotuinen liikevaihto on miljoona euroa tai enemmän ja jotka toimittavat pakattuja tuotteita Suomen markkinoille.

Pakkausmateriaalien ympäristövaikutuksista

Pakkausmateriaalien ympäristövaikutuksia voidaan karkealla tasolla arvioida tekemällä kustakin arviointikohteesta elinkaarianalyysi. Tällöin tutkitaan mm. materiaalin valmistusprosessin kuluttaman energian määrää, sen sisältämiä kemiallisia yhdisteitä ja vaikutuksia sekä sen käytössä ja hävittämisessä syntyviä päästöjä. Karkean elinkaarianalyysin avulla ei kuitenkaan aukottomasti pystytä löytämään tai päättämään, mitkä tekijät ovat merkittävimpiä ympäristön kannalta. Silloin on esimerkiksi paremman lainsäädännön kannalta hyödynnettävä muita aikaisemmin tehtyjä elinkaaritutkimuksia, joiden perusteella voidaan muodostaa suuntaa-antava kokonaiskuva eri materiaalien ympäristövaikutuksista. Lisäksi on tärkeää seurata lain voimaantulon jälkeen sen vaikutuksia pakkausmateriaalien käyttöön tarkasti.

VTT:n vuonna 2002 juomien pakkausmateriaaleille tekemä elinkaaritutkimus osoittaa, että uudelleentäytettävät pullot kuormittavat ympäristöä kokonaisuutena vähemmän kuin alumiinitölkit ja polyeteenitereftalaatti- eli ns. PET-muovipullot. Tutkimuksessa käytettyjen päästömittareiden mukaan vähiten kuormittavia ovat lasipullot sekä kierrätettävät muovipullot ja vasta sitten alumiiniset tölkit. Suomessa vuonna 2005 käyttöön otettu juomapakkausten valmistevero ohjasikin tuottajia valitsemaan kierrätettäviä pakkauksia juomateollisuudessa. Vero myös osaltaan kannusti kehittämään kotimaista pantti- ja kierrätysjärjestelmää. Jätteen synnyn ehkäiseminen on kuitenkin jäänyt valmisteverolain säädöksillä huomioimatta, mikä näkyy jatkuvasti kasvaneissa uusien valmistettujen pakkausten määrissä.

Jätteen syntymisen ennalta ehkäiseminen on sekä Euroopan unionin jätehuollon hierarkian että kansallisen jätelain ensisijainen tavoite. Jätelainsäädännön määrittelemässä jätteen synnyn ehkäisyssä on kysymys myös kierrätettävän jätteen määrän vähentämisestä, ja unionin pakkausedirektiivin mukaan pakkauksista ja pakkausjätteistä huolehtimisen ensisijainen tavoite on pakkausjätteiden syntymisen ehkäiseminen. Kaikenlaisen pakkausjätteen vähentämiseksi on perusteltua säätää vero, jonka taso kuitenkin vaihtelee käytetyn materiaalin laskennallisen ympäristöystävällisyyden mukaan.

Kuten edellä on esitetty, ei ole olemassa kiistatonta tapaa arvottaa ja muuttaa verotasoiksi kaikkia erilaisia ympäristövaikutuksia, kuten uusiutuvien ja uusiutumattomien luonnonvarojen käyttöä, materiaali- ja ekotehokkuutta, kuljetustaloutta, erilaisia päästöjä, jätteiden synnyn estämistä ja ympäristön roskaantumista, minkä vuoksi verotasoista päättäminen jää viime kädessä poliittiseksi ratkaisuksi.

Kotimaiset ja kansainväliset elinkaaritutkimukset antavat kuitenkin selvää suuntaa sille, mihin eri materiaalityyppien verotaso kannattaa ympäristöperusteisesti asettaa. Materiaalityypeittäin asetettavaa veron tasoa ohjautuu esimerkiksi sen perusteella, miten sama määrä eri materiaalia hajoaa luonnossa. Verotasoja voi myös tarkastaa säännöllisesti uusien ja kattavampien elinkaaritutkimusten valmistuttua. Juuri näin on tehty Tanskassa, jossa juomapakkausten vero on ollut materiaalityyppiin perustuen eri tasolla veronalainen jo vuodesta 1999. Tanskalaisen veron voimaantulon ajan säännöllisesti suoritettujen elinkaarianalyysien mukaan kuitu- ja lasipakkaukset ovat selvästi muov- ja metallipakkauksia ympäristöystävällisempiä materiaaleja. Kuitupakkausten valmistamisessa käytetään selvästi vähemmän energiaa kuin muovisten vastaavien tuotteiden valmistamisessa. Kuitua voidaan myös käyttää uudelleen keskimäärin 4-5 kertaa. Muovin kierrätysaste on materiaalina huomattavasti alhaisempi kuin kuidun tai lasin lukuun ottamatta juomapulloissa yleistynyttä PET-muovia.

Tanskan malli

Tanskassa on käytössä verotukseen perustuva eräiden pakkausten ympäristöohjausjärjestelmä. Tanskan mallina pidetään yleisesti sellaista verojärjestelmää, jossa lähes kaikille pakkauksille määrätään vero silloin, kun ne ensi kertaa toimitetaan markkinoille, ja jossa veromäärät perustuvat selkeästi elinkaaritutkimusten tuloksiin. Vero on määrätty elinkaaritutkimukseen perustuen, materiaalin ympäristökuormituksen mukaisesti Tanskassa kuitenkin vain silloin, kun kysymyksessä ovat pantittomat juomapakkaukset, jotka ovat kertakäyttöpakkauksina uudelleentäyttö- ja kierrätysjärjestelmän ulkopuolella. Niistä kannetaan pakkausmateriaalin perusteella painoon perustuvaa veroa. Esimerkiksi pantittomien lasipakkausten vero on 10 senttiä kilolta, kun alumiinin vero on 1,51 euroa kilolta.

Fiskaalisesta näkökulmasta tarkasteltuna Tanskan malli on hyvin toimiva. Erityisesti se on hyvä tilanteessa, jossa veroa kannetaan lukuisista tuotteista laajalla pohjalla eikä yksittäisten tuotteiden jäämiselle pois veropohjasta halutakaan antaa kovin suurta merkitystä. Mallin laaja veropohja, jossa kaikille tuotteille on asetettu positiivinen vero, takaa veronsaajalle kohtuullisesti verotuottoja.

Tanskan veromallin huonoja puolia ympäristönsuojelullisesta näkökulmasta tarkasteltuna on se, että varsinaisen veron ympäristönsuojelulliset ohjaustoimet kohdistuvat vain osaan tuotteista.

Pakkausveron kohdentuminen

Suomalaisen pakkausveron säätämisen kannalta sen olennaisimpana tavoitteena on pakkausjätteiden vähentäminen. Näin ollen vero asetetaan kaikille pakkausmateriaaleille, mutta ympäristöohjaavuuden lisäämiseksi veron tason määräytymiseen on hyödynnetty materiaalien elinkaaritietoa. Vero suosii juomapakkausten uudelleentäyttöä, koska kustakin pakkauksesta maksetaan vero vain kertaalleen.

Suomessa on perusteltua tukea jo varsin kattavaa juomapakkausten uudelleentäyttö- ja kierrätysjärjestelmää ohjaamalla muitakin uusia pakkaustuotteita uudelleenkäytön ja kierrätyksen piiriin. Lisäksi kaikkiin pakkaustuotteisiin kohdistettuna pakkausvero kannustaa materiaalitehokkuuteen ylipäänsä ja ohjaa eri materiaalien välillä valitsemaan mahdollisuuksien mukaan ympäristöystävällisempiä vaihtoehtoja.

Vaikka tuotteen pakkaaja veloitetaan ilmoittamaan pakkauksen painon osuus tuotteen kokonaispainosta ja suorittamaan vero tuotteen pakkaamisen tai maahantuonnin yhteydessä, käytännössä vero tulee siirtymään tuotteen kokonaishintaan, koska pakkauksen hintaa ei esitetä erikseen. Veron seurauksena kertakäyttöisiin ja/tai runsaasti ja haitallisia pakkausmateriaaleja sisältäviin pakkauksiin pakatut tuotteet tulevat siten muodostumaan kuluttajalle kalliimmiksi kuin vastaavat uudelleentäytettäviin pakkauksiin tai ainakin mahdollisimman niukkaan pakkaukseen tai vähemmän haitallisesta pakkausmateriaalista tehtyyn pakkaukseen pakatut tuotteet. Tämä ohjaa sekä asiakasta että tuotteiden valmistajia valitsemaan haitattomampiin vähäjätteisiin pakkauksiin pakattuja tuotteita.

Pakkausveron taloudellisista vaikutuksista

Tanskassa käytössä olevan mallin kielteisenä puolena on sen raskas verohallinto. Suomessa aloitteen esittämä malli ei huomattavasti lisäisi uusia verovelvollisia, kun verovelvollisiksi tulisivat varsinaisten juomapakkausten maahantuojat ja valmistajat nykyisten pakkaajien lisäksi. Veron kantaminen ja maahantuonnin valvonta saattaisivat kuitenkin jossain määrin aiheuttaa tullille lisätyötä. Koska kaikista juomapakkauksista kannettaisiin positiivinen vero, ainakin veronkanto sinällään lisäisi tullin työtä. Tulisikin seurata, vaikuttaisiko veron käyttöönotto verohallinnon tai tullin määräraharakenteeseen jollakin aikavälillä.

Malliin saattaisi liittyä myös uhka veronkierrosta, mitä kuitenkin pyritään ehkäisemään laajalla veropohjalla ja viranomaisten välisellä tietojenvaihdolla. Hallinnollista lisätyötä saattaisi tulla niin ikään ympäristöviranomaisille. Niiden tulisi laatia varsin yksityiskohtaisia säännöksiä järjestelmän kautta kulkevien mahdollisten maksujen ja tukien perusteista, mikä sinänsä järjestelmän avoimuuden, neutraalisuuden ja toimivuuden kannalta olisi kuitenkin tervetullutta. Pakkausvero yhteisöoikeuden kannalta

Yhteisöoikeudellisesta näkökulmasta tarkasteltuna Tanskan malli herätti eräissä jäsenmaissa huolta siitä, että malli aiheuttaa kaupan esteitä ja on siten perustamissopimuksen 28 artiklan vastainen. Malli suosii kotimaisia valmistajia, ja koska maahantuojankin on aina oltava mukana järjestelmässä ja sitä varten tehtävä vaadittavat merkinnät pakkauksiin, mallin katsottiin aiheuttavan esteen tavaroiden vapaalle liikkumiselle. EY-tuomioistuin on Tanskalle antamassaan päätöksessä (20.9.1988, asia 302/86) todennut, että uudelleenkäyttöön kannustavaa järjestelmää on pidettävä ympäristönsuojeluun liittyvien päämäärien saavuttamisen kannalta myönteisenä, minkä vuoksi kyseisestä velvollisuudesta tavaroiden vapaalle liikkuvuudelle aiheutuvia rajoituksia ei voitu pitää suhteettomina.

Kun kaikista tuotteista kannetaan vero pakkauksen valmistusmateriaalin ja painon mukaisesti, se kohtelee periaatteessa tuontituotteita ja kotimaassa valmistettuja tuotteita samalla tavalla, kun korkeampaa veroa ei ole valittu juuri tuontituotteille. Malli suosii selvästi uudelleentäyttöä, koska esimerkiksi lasipakkauksesta maksetaan vero vain kertaalleen, vaikka pakkaus saattaa kiertää 30 kertaa. Malli on ympäristön kannalta myönteinen edellyttäen, että uudelleentäyttö ei aiheuta mitään syrjintää ja että se on suhteellisuusperiaatteen mukaista. Tällöin se olisi myös unionin pakkausedirektiivin (94/62/EY) kanssa sopusoinnussa.

Verotasot

Tanskan yli kymmenen vuoden ajan käytössä ollut juomapakkausten materiaalityyppiin perustuva vero sisältää 13 eri verotasoja. Suomessa järjestelmän uutuuden ja suoritettujen elinkaaritutkimuksen rajallisuuden vuoksi olisi syytä aloittaa yksinkertaisemmasta järjestelmästä, jossa materiaalityypit on jaoteltu veroluokkiin sen mukaan, mitä materiaalia pääosa kustakin pakkauksesta on.

Pakkausalan ympäristörekisterin ylläpitämisen valtakunnallisen pakkaustilaston mukaan Suomessa käyttöön otetut uudet pakkaukset jakaantuivat seuraaviin pääluokkiin: kuitu, lasi, metalli, muovi ja puu. Näistä pääluokista on kuitenkin ympäristöperusteisesti erotettava muutama alaryhmä, jotta verokohtelu olisi ympäristöohjaavuudeltaan mielekäästä. Muoveista on syytä erottaa omaksi ryhmäkseen ns. PET-muovit, joiden kierrätysaste on juomapakkausten palautuspullojärjestelmän ja uudelleentäytön ansiosta korkea. Sen sijaan metallipakkauksista on perusteltua erotella alumiinipakkaukset, sillä niiden kierrätysaste on varsin alhainen, vaikka käyttö esimerkiksi elintarvikkeiden kuluttajapakkauksissa on yleistä.

Verotaso olisi kuitenkin veron käyttöönoton kielteisten vaikutusten minimoimiseksi syytä asettaa aluksi Tanskan nykytasoa huomattavasti alhaisemmalle tasolle. Siten, vaikka materiaalien välisissä verotasojen suhteissa on hyödynnetty Tanskan pitkää

kokemusta ja materiaalityypeittäisiä elinkaarilaskelmia, otettaisiin uusi vero Suomessa kuitenkin käyttöön kokonaisuutena maltilliselta tasolta. Edellä mainituilla perusteilla olisi verotaso käyttöön otettaessa seuraava:

Taulukko 1. Verotaso	
Pakkausmateriaali	Veron määrä
<u>Metallipakkaukset</u>	
Alumiini	1 euro/kg
Muut metallit	0,3 euroa/kg
<u>Muovipakkaukset</u>	
Polyeteeni	0,5 euroa/kg
Muut muovit	2 euroa/kg
<u>Lasipakkaukset</u>	0,05 euroa/kg
<u>Kuitupakkaukset</u>	0,1 euroa/kg
<u>Puiset pakkaukset</u>	0,05 euroa/kg
<u>Muut</u>	0,1 euroa/kg

Veron tuotto

Veron tuotto on laskettu vuoden 2006 pakkausmäärillä ja lakialoitteen sisältämällä varsin maltillisilla verotasoilla. Huomioimatta pakkausmateriaalien määrän mahdollisia muutoksia viimeisimmän pakkaustilaston laatimisen jälkeen tai mahdollista veronkiertoa ja siitä aiheutuvia veromenetyksiä, vero käyttöön otettaessa sen ensimmäisen vuoden tuotoksi voidaan arvioida yhteensä 134,5 miljoonaa euroa.

Taulukko 2. Veron arvioitu tuotto		
Pakkausmateriaali	Veron määrä	Arvio verokertymästä
<u>Metallipakkaukset</u>		<u>20,1 milj. euroa</u>
Alumiini	1 euro/kg	(9 500 000)
Muut metallit	0,3 euroa/kg	(10 590 000)
<u>Muovipakkaukset</u>		<u>73,8 milj. euroa</u>
Polyeteeni	0,5 euroa/kg	(40 000 000)
Muut muovit	2 euroa/kg	(33 800 000)
<u>Lasipakkaukset</u>	0,05 euroa/kg	<u>3,4 milj. euroa</u>
<u>Kuitupakkaukset</u>	0,1 euroa/kg	<u>26,1 milj. euroa</u>
<u>Puiset pakkaukset</u>	0,05 euroa/kg	<u>10,3 milj. euroa</u>
<u>Muut</u>	0,1 euroa/kg	<u>0,8 milj. euroa</u>
Tuotto yhteensä: 134,5 milj. euroa		

6. Laki alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta (Filatov, Tarja /sd ym.) [LA 123/2008 vp](#) | [VaVM 29/2008 vp](#)

Alkoholin kokonaiskulutus Suomessa on lamavuosia lukuun ottamatta kasvanut jatkuvasti. Alkoholi on yksi pahimmista kansanterveyttä heikentävistä tekijöistä. Se aiheuttaa vuosittain noin 6 000 henkilön kuoleman. Lisäksi se aiheuttaa työkyvyttömyyttä, muuta sairastavuutta, sosiaalisia ongelmia ja taloudellisia kustannuksia. Alkoholin yhteiskunnalle aiheuttamien välittömien kustannusten arvioidaan olevan vuositasolla noin miljardi euroa.

Alkoholipolitiikan keskeinen tavoite on vähentää merkittävästi alkoholin aiheuttamia haittoja lasten ja perheiden hyvinvoinnille sekä ylipäättään vähentää alkoholin riskikäyttöä ja siitä aiheutuvia haittoja. Pyrkimys on saada alkoholijuomien kokonaiskulutus kääntymään laskuun.

Alkoholin kulutukseen on todettu vaikutettavan hinnalla ja saatavuudella. Eri asiantuntijoiden mukaan alkoholijuomien hinnankorotusten tulisi olla kauttaaltaan vähintään 10 prosenttia, jotta korotuksilla olisi todellisia sosiaali- ja terveystaloudellisia vaikutuksia. Yleisimpien alkoholijuomien 10 prosentin hinnannousu saavutetaan, kun oluen veroa nostetaan 23 prosenttia, viinien veroa 29 prosenttia ja väkevien juomien veroa 14 prosenttia.

Alkoholin kulutuksesta lähes puolet johtuu oluesta (lähinnä III-oluesta) ja lähes neljännes muista miedoista juomista (viinit ym.). Kulutuksen rakenne merkitsee sitä, että nykyään yhä useammin alkoholisoituihin miedoihin juomiin ja että ne synnyttävät yhä suuremman osan alkoholin terveyshaitoista.

Alkoholiveron korotus on aina lisännyt verotuloja. Alkoholiverokertymä on vuodessa noin 1 miljardi euroa. Veron 10 prosentin korotus lisäisi verotuloja noin 150 miljoonaa euroa. Matkustajatuonti lisääntyisi jonkin verran, mutta sen taso on niin alhainen, että se leikkaisi vain osan verotulojen kasvusta. Alkoholiveron 10 prosentin nousun arvioidaan laskevan viime vuoden kokonaiskulutuksen 10,6 litrasta 10,3 litraan sataprosenttista alkoholia asukasta kohden.

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan alkoholi- ja alkoholijuomaverosta 29 päivänä joulukuuta 1994 annetun lain ([1471/1994](#)) liite, sellaisena kuin se on laissa [1174/2007](#), seuraavasti:

VEROTAULUKKO		
Etyylialkoholipitoisuus tilavuusprosentteina	Tuoteryhmä	Veron määrä
Olut		
- yli 0,5 mutta enintään 2,8	11.	2,46 senttiä senttilitralla etyylialkoholia
- yli 2,8	12.	26,32 senttiä senttilitralla etyylialkoholia
Viinit ja muut käymisteitse valmistetut alkoholijuomat		
- yli 1,2 mutta enintään 2,8	21.	6,45 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
- yli 2,8 mutta enintään 5,5	22.	145,77 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
- yli 5,5 mutta enintään 8	23.	215,43 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
- yli 8 mutta enintään 15	24.	300,57 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
Viinit		
- yli 15 mutta enintään 18	25.	300,57 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
Välituotteet		
- yli 1,2 mutta enintään 15	31.	365,07 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
- yli 15 mutta enintään 22	32.	602,43 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
Etyylialkoholi		
tullitariffin nimikkeeseen 2208 kuuluvat tuotteet		
- yli 1,2 mutta enintään 2,8	41.	2,28 senttiä senttilitralla etyylialkoholia
- yli 2,8	45.	37,05 senttiä senttilitralla etyylialkoholia
Muut	46.	37,05 senttiä senttilitralla etyylialkoholia

7. Työsuhdematkalippu

LAKIALOITE (LA 122/2008 vp – Tarja Filatov/sd ym.) tuloverolain 64 §:n muuttamisesta [LA 122/2008 vp](#)

Työnantajan työntekijälleen antama joukkoliikenteen henkilökohtainen matkalippu asunnon ja työpaikan välistä matkaa varten esitetään kokonaan verovapaaksi lipun käyvästä arvosta. Työsuhdematkalipun verotusarvoa esitetään poistettavaksi kokonaan lakialoitteella nykyisestä 75 prosentista.

Työsuhdematkalipun koko arvo katsottaisiin verovapaaksi luontoiseduksi. Työnantaja hankkisi lipun ja antaisi sen työntekijälleen, kuten nytkin. Matkalipun aliarvostamisella verotuksessa pyritäisiin kannustamaan oman auton käyttäjiä siirtymään julkisen liikenteen käyttäjiksi. Joukkoliikenteen osuuden kasvu työmatkaliikenteessä saisi aikaan monia positiivisia yhteiskuntataloudellisia vaikutuksia päästöissä, onnettomuuskustannuksissa ja matka-ajassa.

Työsuhdematkalipulla on lopullista vaikutusta erityisesti niiden työntekijöiden verotukseen, joilla asunnon ja työpaikan väliset matkakulut ovat 500 euron omavastuuosuuden suuruusluokkaa tai sen alle. Alle 500 euron matkakuluja ei voi vähentää verotuksessa, joten verottomuudesta tuleva hyöty jäisi näiden verovelvollisten osalta lopulliseksi.

Työsuhdematkalipun käyttöönoton arvioidaan alentavan tuloverojen tuottoa 40 miljoonaa euroa. Tästä valtion osuus olisi 20 miljoonaa euroa. Loput jakaantuvat kunnille, seurakunnille ja Kansaneläkelaitokselle.

8. Eläkkeensaajien asumistuki

Laki eläkkeensaajien asumistuessa hyväksyttävien asumiskustannusten enimmäismääristä vuonna 2009 ja eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 15 §:n muuttamisesta (Filatov, Tarja /sd ym.) [LA 120/2008 vp](#) |

Eläkkeellä olevien ihmisten arkea on helpotettava paitsi toimivilla palveluilla, myös riittävillä tulonsiirroilla. Eläkeläisten tukemiseksi sosiaalidemokraatit ovat aiemmin esittäneet mm. eläkkeiden indeksikorotusten maksamista kaksi kertaa vuodessa. Valitettavasti hallitus ei ole ryhtynyt asiassa toimenpiteisiin.

Esitämme nyt pientä kansan- ja työeläkettä saavien toimeentulon parantamiseksi korotuksia eläkkeensaajien asumistukeen. Elinkustannusten nousu on ollut kohtuuttoman suurta ihmisen arkeisissa menoissa. Asumismenojen nousu lisää turvallisuuden tunnetta omasta toimeentulosta ja oman kodin säilymisestä. Eläkeläiset valitettavan usein tinkivät omasta hyvinvoinnistaan ja jopa terveystuloistaan selviytyäkseen vuokran maksusta. Siksi eläkkeensaajien asumistukea on parannettava.

Erityisesti olisi tuettava niitä yksin asuvia pienituloisia eläkeläisiä, jotka asuvat vuokra-asunnoissa alueilla, joilla asumiskustannukset ovat korkeat. Asumiskustannukset ylittävät usein hyväksyttävien kustannusten enimmäismäärän myös palveluasunnoissa asuvilla.

Esitämme asumistuen määrän korottamista 85 prosentista 95 prosenttiin asumistukilain mukaisista huomioon otettavista vuotuisista asumismenoista, joista on vähennetty lain 11 §:n mukainen omavastuuosuus.

Eläkkeensaajien asumistukilain 10 §:n mukaan asetuksella säädetään asumistukea laskettaessa huomioon otettavien asumismenojen enimmäismäärä ja asumismenojen enimmäismäärät vahvistetaan asunnon sijaintipaikkakunnan perusteella. Valtioneuvoston asetuksella ([1185/2008](#)) säädetään hyväksyttävien asumiskustannusten enimmäismääristä vuonna 2008. Asetuksen rajamäärät ovat jääneet selkeästi jälkeen vuokrien korotuksista. Katsomme, että kohtuullisen turvan varmistamiseksi hyväksyttävistä asumiskustannusten enimmäismääristä on säädettävä lain tasolla.

Esitämme myös eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain muuttamista siten, että eläkkeensaajien asumistuessa hyväksyttävien asumiskustannusten enimmäismääriä korotetaan 10 prosenttia. Tämä tehtäisiin vuosittaisen tarkistuksen lisäksi. Näillä eläkkeensaajien asumistuen parannuksilla tuki nousisi parhaimmillaan noin 85 eurolla kuukaudessa. Olemme tehneet myös talousarvioaloitteen asiasta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että eduskunta hyväksyy seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

eläkkeensaajien asumistuessa hyväksyttävien asumiskustannusten enimmäismääristä vuonna 2009

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Eläkkeensaajien asumistuessa vuonna 2009 hyväksyttävä asumiskustannusten enimmäismäärä on seuraava asunnon sijainnin mukaan määräytyvä rahamäärä vuodessa:

Asunnon sijaintikunta		Euroa vuodessa
I kuntaryhmä	Espoo, Helsinki, Kauniainen ja Vantaa	6 647
II kuntaryhmä	Hyvinkää, Hämeenlinna, Joensuu, Jyväskylä, Järvenpää, Kerava, Kirkkonummi,	6 113

Kouvola, Kuopio, Lahti, Lappeenranta, Lohja, Nurmijärvi, Oulu, Pori, Porvoo, Raisio, Riihimäki, Rovaniemi, Seinäjoki, Sipoo, Tampere, Turku, Tuusula, Vaasa ja Vihti		
III kuntaryhmä	Muut kunnat	5 363

9. Sotilasvammalaki

Laki sotilasvammalain 6 §:n muuttamisesta (Filatov, Tarja /sd ym.) [LA 121/2008 vp](#) |

Viime sodissa pysyvän vamman saaneista sotainvalideista on elossa noin 12 500 henkilöä. Valtaosa heistä haluaa asua mahdollisimman pitkään omassa kodissaan. Haitta-asteeltaan 20-100 prosentin sotainvalideilla on oikeus kuntien järjestämiin ja valtion korvaamiin sosiaali- ja terveystalouteen, kuten kodinhoitoon, pyykki- ja ateriapalveluun, kylvetykseen sekä kotisairaanhoidon. Vaikka kunnille maksetaan täysi korvaus palveluiden järjestämisestä, kaikki tarvitsevat eivät niitä saa, ainakaan riittävästi.

Palveluiden saatavuuden ohella ongelmana on, että 10-15 prosentin sotainvalidit eivät saa sotilasvammalain mukaan yllä mainittuja palveluita lainkaan. Kuitenkin heitä on noin puolet kaikista sotainvalideista, ja heidän palvelutarpeensa kasvaa iän karttumisen myötä. Sotainvalidit ovat kantaneet vammaansa vuosikymmenten ajan, ja he ovat kaikki jo reilusti yli 80-vuotiaita. On kohtuullista, että avohoidon palveluiden haitta-asterajaa lasketaan tässä vaiheessa 10 prosenttiin vuoden 2009 alusta lähtien. Laitoshoidon on 25 prosentin vammaisuusraja, mikä jättää lähes puolet maamme sotainvalideista valtion korvaamaan laitoshoidon ulkopuolelle. Kun erityisesti sotavammaisia varten rakennetuissa sairaskodeissa ja kuntoutussairaaloissa on vapautumassa luonnollisen poistuman kautta paikkoja vaikeavammaisilta, tulee vapautuva kapasiteetti käyttää laitoshoidon tarvitsevien lievävammaisten sotainvalidien hyväksi. Myös heille tulee antaa oikeus valtion korvaamaan pitkäaikaishoittoon. Laitoshuolto tulee korvata myös 20 prosentin haitta-asteen sotainvalideille vuoden 2009 alusta lähtien. Toisaalta esittämällemme sotainvalidien avohoidon tuen parantamisella voidaan myös vähentää sotainvalidien laitoshoidon tarvetta.

Olemme tehneet myös tähän lakialoitteeseemme liittyvät talousarvioaloitteet.

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

sotilasvammalain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 28 päivänä toukokuuta 1948 annetun sotilasvammalain ([404/1948](#)) 6 §:n 4 ja 5 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 4 momentti laissa [578/2007](#) ja 5 momentti laissa [1399/2007](#), seuraavasti:

6 §

Vahingoittuneelle tai sairastuneelle, jonka työkyvyttömyysaste on vähintään 10 prosenttia, korvataan sosiaalihuoltolain ([710/1982](#)) 17 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaisista kotipalveluista ja 4 kohdan mukaisista asumispalveluista, omaishoidon tuesta annetun lain ([937/2005](#)) mukaisesta omaishoidon tuesta sekä kansanterveyslain ([66/1972](#)) 14 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisista sairaanhoidon palveluista aiheutuneet kustannukset. Palvelu- tai tukiasunnosta perittävää vuokraa tai vastaavaa maksua ei kuitenkaan korvata. Kotipalvelujen, asumispalvelujen ja omaishoidon tuen korvaamisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Sen mukaan kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään, korvataan sairaanhoidon myös määräaikainen lääkärintarkastus, työ- tai toimintakyvyn palauttamista tai säilyttämistä tarkoittava kuntouttaminen sekä laitoksessa annettu huolto tai osa-aikainen huolto. Vahingoittuneelle tai sairastuneelle, jonka työkyvyttömyysaste on vähintään 20 prosenttia, voidaan korvata laitoksessa annettu huolto tai osa-aikainen huolto myös, kun sen tarve johtuu muustakin kuin korvatusta vammasta tai sairaudesta. Samoin edellytyksin voidaan vahingoittuneelle tai sairastuneelle, jonka työkyvyttömyysaste on 20 prosenttia, korvata laitoksessa annettua huoltoa enintään kymmenen viikkoa tai osa-aikaista huoltoa enintään 70 päivää vuodessa, ei kuitenkaan kunnan tai kuntayhtymän järjestämää sosiaalihuoltolain 24 §:ssä tarkoitettua laitoshuoltoa, sairaansijalla annettavaa ympärivuorokautista hoitoa, josta voitaisiin periä maksu potilaan maksukykyyn mukaan, eikä sairaansijalla annettavaa lyhytaikaista hoitoa, jonka pääasiallisena tarkoituksena on lääkinnällisen kuntoutuksen antaminen. Lisäksi voidaan kuntouttaminen, vaikka kuntouttamisen tarve ei johtuisikaan korvatusta vammasta tai sairaudesta, korvata vahingoittuneelle tai sairastuneelle, jonka työkyvyttömyysaste on vähintään 10 prosenttia.

10. Työttömyysturvalaki

Laki työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:n muuttamisesta (Filatov, Tarja /sd ym.) [LA 119/2008 vp](#) |

Vuoden 2009 talousarvioesitys ei sisällä tasokorotusta pitkäaikaistyöttömien päivärahoihin. Työttömän peruspäivärahaa korotetaan ensi vuoden budjetissa vain elinkustannusten muutosta vastaavasti. Viimeaikainen ja tuleva inflaatiokehitys huomioon ottaen päivärahojen reaalinen arvo todennäköisesti laskee ensi vuonna.

Pitkäaikaistyöttömistä miltei 60 prosenttia elää peruspäivärahalla tai työmarkkinatuella. Minimipäivärahan taso on niin matala, että se ei anna vähimmäistoimeentuloa noin 37 prosentille pitkäaikaistyöttömistä, ja siksi he joutuvat hakemaan toimeentulon täydennystä viimesijaisesta kunnan toimeentulotuesta. Pitkäaikaistyöttömät muodostavatkin miltei puolet kaikista toimeentulotuen saajista. Tilanne on epätydyttävä paitsi työttömien itsensä, myös sosiaalitoimien näkökulmasta. Korottamalla työttömän peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea sekä tarkistamalla asumistukea saataisiin nykyisin toimeentulotukea saavia kotitalouksia pois tuen piiristä. Näin myös siirretään kuntien sosiaalitoimen työpanosta hakemuskäsittelyistä kuntouttavaan ja ennalta ehkäisevään sosiaalitoimeen. Tämän päivän sosiaalitoimen haasteet ja tarpeet ovat siellä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* 30 päivänä joulukuuta 2002 annetun työttömyysturvalain ([1290/2002](#)) 6 luvun 1 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa [459/2005](#), seuraavasti:

6 luku Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto

1 §

Työttömyyspäivärahan määrä

Peruspäiväraha on 26,01 euroa päivältä. Peruspäivärahan korotusosa ja työllistymisohjelmallisä on 3,82 euroa päivältä. Korotusosaa maksetaan, jos 3 §:n edellytykset täyttyvät ja työllistymisohjelmallisää maksetaan, jos 3 a §:n edellytykset täyttyvät.

11. Toimeentulotuki

Laki toimeentulotuesta annetun lain 9 §:n muuttamisesta (Filatov, Tarja /sd ym.) [LA 118/2008 vp](#) |

Vaikka toimeentulotuen tulisi olla viimesijainen toimeentuloturvan muoto, joutuvat käytännössä monet perheet turvautumaan toimeentulotukeen säännöllisenä tukena. Koska hallituksen talousarvioesityksessä ei ole luvassa riittävän suuria korotuksia niiden ensisijaisten etuuksien tasoon, jotka vähentäisivät lapsiperheköyhyyttä, on välttämätöntä puuttua toimeentulotuen perusteisiin nostamalla lapsen perusosan tasoa toimeentulotuessa.

Ensisijaisten sosiaaliturvatuksien tasoa tulee parantaa. Hallituksen toimet lapsiperheiden tukemiseksi eivät kuitenkaan ole riittäviä. Monilapsisten lapsiperheiden lapsilisän korottamisella jätetään korotuksen ulkopuolelle noin 80 prosenttia perheistä. Hallitus on myös äskettäin nostanut esimerkiksi terveydenhuollon asiakasmaksuja, mikä saattaa entisestään lisätä perheiden köyhyysriskiä.

Toimeentulotukea saavat lapsiperheet jäävät lapsilisän korotusten ulkopuolelle, sillä korotukset pienentävät myönnettävän toimeentulotuen määrää. Toimeentulotuen varassa elävät perheet joutuvat elämään hyvin niukoilla tuloilla etenkin nyt, kun elinkustannukset ovat nousseet. Pitkään jatkuva köyhydessä ja toimeentulotuen varassa eläminen syrjäyttää lapsia ja lapsiperheitä.

Sosialidemokraatit haluavat jatkaa viime vaalikaudella toteutettuja täsmätoimia kaikkein pienituloisimpien aseman kohentamiseksi. Siksi ehdotamme toimeentulotuessa olevan lapsen perusosan tason nostamista 30 eurolla kuukaudessa. Olemme tehneet myös asiaa koskevan talousarvioaloitteen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki toimeentulotuesta annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* 30 päivänä joulukuuta 1997 toimeentulotuesta annetun lain ([1412/1997](#)) 9 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohta seuraavasti:

9 §

Perusosan suuruus

Toimeentulotuen perusosa kuukautta kohti on:

4) 10-17-vuotiaalla lapsella 78 prosenttia 1 kohdassa tarkoitettua perusosasta; sekä

5) alle 10-vuotiaalla lapsella 71 prosenttia 1 kohdassa tarkoitettua perusosasta.

12. Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 4 ja 7 a §:n muuttamisesta (Filatov, Tarja /sd ym.) [LA 117/2008 vp](#) |

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lapsella on oikeus toisaalta laadukkaaseen varhaiskasvatukseen ja toisaalta yhteiseen aikaan vanhempiensa kanssa. Korkealaatuinen päivähoito edistää lapsen kasvua ja kehitystä ja auttaa vanhempia kasvatusvastuussa. Osana varhaiskasvatusta

päivähoito tukee lapsen fyysistä kehitystä ja terveyttä, sosiaalista ja tunne-elämän kehitystä, älyllistä kehitystä ja oppimista, luovaa toimintaa ja mielikuvitusta sekä tutustumista omaan lähiympäristöön ja kulttuuriin.

Päivähoidon järjestäminen tukee myös vanhempien tasa-arvoista osallistumista työelämään. Päivähoito on hyvinvointiyhteiskunnan ydintehtäviä, jolla on positiivisia vaikutuksia paitsi lapsen kehitykselle ja perheen hyvinvoinnille myös työmarkkinoille ja etenkin naisten asemalle työelämässä.

Esiopetusta lukuun ottamatta varhaiskasvatus on Suomessa maksullista. Maksut rasittavat pieni- ja keskituloisten perheiden taloutta merkittävästi. Hallituksen tänä vuonna tekemät asiakasmaksukorotukset ovat myös lisänneet kohtuuttomasti lapsiperheiden kuluja. Päivähoitomaksujärjestelmä on epäoikeudenmukainen, kun jo alle keskituloisten vanhempien perheet joutuvat maksamaan lapsistaan korkeinta hoitomaksua. Monet perheet putoavat päivähoitomaksujen vuoksi kannustinloukkuihin, jotka nostavat työhön palaamisen kynnyksen korkealle. Päivähoidon maksuttomuus poistaisi kannustinloukut niin, että perheellä olisi aito valinnanvapaus lapsen hoitomuodon suhteen.

Lasten varhaiskasvatukseen, lapsiperheiden tukemiseen sekä työn ja perheen yhteensovittamiseen on panostettava poistamalla esiopetukseen osallistuvien lasten päivähoitomaksut. Tämä on ensimmäinen askel kohti maksutonta varhaiskasvatusta.

PERUSTELUT

Hallitus on kuluneen vuoden aikana korottanut sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuja - muun muassa päivähoitomaksuja - ja päättänyt tarkistaa ne joka toinen vuosi indeksin muutoksen mukaisesti. Hallitus on nostanut lapsiperheiden menoja, mutta samalla jättänyt lapsilisät sitomatta indeksiin, vaikka esim. hallituspuolue kokoomus piti lapsilisien indeksiin sitomista hallitukseen menonsa kynnyskysymyksenä.

Eri laskelmien mukaan kuluneen vuoden aikana kovaa kiihtynyt inflaatio on lisännyt esimerkiksi nelihenken lapsiperheen menoja jopa 1 500 euroa vuositasolla. Inflaatio on hidastunut nyt, kun kansainvälinen taloustilanne on kääntynyt laskusuuntaan. Näyttää varmalta, että maamme talous taantuu, mistä seuraa lomautuksia ja työttömyyden kasvua. Talouden taantumatilanteissa lapsiperheet ajautuvat helposti heikoimpaan taloudelliseen tilanteeseen. Heillä on usein suurimmat asuntolainat, ja he ovat erittäin riippuvaisia säännöllisistä palkkatuloista. Myös lapsiperheille osoitetut tulonsiirrot ja palvelujen hinnoittelu vaikuttavat olennaisesti lapsiperheen arjessa pärjäämiseen.

Vaadimme jo keväällä, että hallitus luopuisi asiakasmaksujen korottamisesta, kun hyvin tiedetään niiden kohdistuvan kovimmin kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin ihmisiin. Esitimme tuolloin myös oman mallimme päivähoitomaksujen keventämisestä. Viittaamme tuolloin tehtyyn lakialoitteeseen [LA 29/2008 vp](#), jossa edellytämme, että päivähoitomaksujärjestelmää kehitetään oikeudenmukaisemmaksi. Maksut tulee suhteuttaa paremmin todellisiin hoitoaikoihin, maksuttoman päivähoidon piiriin tulee olla mahdollista päästä aiempaa suuremmilla tuloilla ja ylimpään maksuluokkaan kuuluvia perheitä tulee olla aiempaa vähemmän.

Pidemmän aikavälin tavoitteemme on varhaiskasvatuksen maksuttomuus. Ensimmäisenä askeleena tätä tavoitetta kohti esitämme esiopetukseen osallistuvien lasten päivähoidon maksuttomuutta.

Vuodesta 2001 alkaen kunnat on velvoitettu tarjoamaan maksutonta, vapaaehtoista esiopetusta kaikille lapsille oppivelvollisuusikää edeltävänä vuonna. Perusopetusasetuksen mukaan esiopetuksessa oppilaan työpäivään saa kuulua enintään viisi oppituntia (keskimäärin neljä tuntia), joten käytännössä monet lapset osallistuvat myös päivähoitoon esiopetuksen ohella. Perheet maksavat tästä päivähoidosta normaalin päivähoitomaksun tai, jos lapsi on osapäivähoidossa tai hoitoaika on jatkuvasti säännönmukaista kokopäivähoidon hoitoaikaa merkittävästi lyhyempi, kunnan päättämin perustein perittyä hoitoaikaan suhteutettua maksua. Käytännössä kunnat määräävät maksuista melko kategorisesti ja yleensä aina siten, että osapäivähoito on perheelle suhteessa kokopäivähoitoa kalliimpaa. Esiopetukseen osallistuvista lapsista noin 70 prosenttia osallistuu myös päivähoitoon. Kokopäivähoidon maksua maksetaan noin 35 prosentista ja osapäivämaksua noin 55 prosentista lapsia. Maksutonta hoitoa saa noin 10 prosenttia lapsista. Arviomme mukaan maksuttoman päivähoidon toteuttaminen esiopetukseen osallistuville lapsille maksaa noin 35 miljoonaa euroa. Valtion on korvattava uudesta tehtävästä aiheutuvat kulut kunnille. Tähän liittyen olemme jättäneet talousarvioaloitteen kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuuksien korottamisesta.

Edellä olevan perustella ehdotamme, että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 4 ja 7 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 3 päivänä elokuuta 1992 annetun lain ([734/1992](#)) 7 a §:n 7 momentti, sellaisena kuin se on laissa [387/2008](#), ja

lisätään lain 4 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa [1268/2006](#), uusi 10 kohta seuraavasti:

4 §

Maksuttomat sosiaalipalvelut

Sosiaalipalveluista ovat maksuttomia:

10) perusopetuslain ([628/1998](#)) mukaiseen maksuttomaan esiopetukseen osallistuvalla lapsella annettava päivähoito.

7 a §

Jos lapsi on osapäivähoidossa tai lapsen hoitoaika muutoin jatkuvasti päivittäin, viikoittain tai kuukausittain on säännönmukaista kokopäivähoidon hoitoaika merkittävästi lyhyempi, kunnan tulee päättämnsä perusteiden periaatteen mukaisesti hoitoaikaan suhteutettu 2-4 momentissa säädetty kokopäivähoidon maksua alempi maksu.

13. Lapsilisälaki

Laki lapsilisälain 7 §:n muuttamisesta (Filatov, Tarja /sd ym.) [LA 109/2008 vp](#) | [StVM 23/2008 vp](#) |

Laki lapsilisälain 7 §:n muuttamisesta

Tämä on rinnakkaislakialoite hallituksen esitykselle [HE 130/2008 vp](#) . Aloitteessa ehdotetaan lapsilisälakia muutettavaksi siten, että perheen ensimmäisestä lapsilisään oikeuttavasta lapsesta maksettavan lapsilisän määrä korotettaisiin nykyisestä 100 eurosta 110,50 euroon kalenterikuukaudessa. Jos lapsi on kunnan kustannuksella hoidettavana laitospäivä- tai perhehoidossa ja lapsilisä maksetaan kunnalle taikka jos lapsilisä maksetaan lapselle itselleen, lapsilisä olisi myös tällöin 110,50 euroa kalenterikuukaudessa.

Vuodelle 2009 tekemänsä talousarvioesityksen mukaisesti hallitus aikoo korottaa lapsilisän kolmannelta lapsesta alkaen kymmenellä eurolla vuoden 2009 alusta ja ehdottaa tätä esityksellään [HE 130/2008 vp](#) . Näin hallitus jättää suurimman osan lapsiperheistä ilman lapsilisien korotuksia. Kuluttajatutkimusten mukaan ensimmäisestä lapsesta tulevat miltei suurimmat kustannukset. Katsomme, että kolmannen lapsen lapsilisän korottamisen sijaan tulisi korottaa jo ensimmäisen lapsen lapsilisää, jotta kaikki perheet hyötyisivät korotuksesta.

Toimeentulotuen saaminen leikkaa pienituloisimmilta perheiltä lapsilisän korotuksen pois. Tämän vuoksi olemme ehdottaneet myös toimeentulotuen lapsen perusosan korottamista 30 eurolla kuussa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,
että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki lapsilisälain 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 21 päivänä elokuuta 1992 annetun lapsilisälain ([796/1992](#)) 7 §:n 1 ja 4 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 1 momentti laissa [1226/2003](#) ja 4 momentti laissa [1071/2007](#) , seuraavasti:

7 §

Lapsilisän määrä

Lapsilisä on lasta kohden 110,50 euroa kalenterikuukaudessa.

(2 mom. kuten voimassa oleva laki)

Jos lapsi on 11 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla laitospäivä- tai perhehoidossa ja lapsilisä maksetaan kunnalle taikka jos lapsilisä 12 §:n 1 momentin nojalla maksetaan lapselle itselleen, lapsilisä on 110,50 euroa kalenterikuukaudessa. Yksinhuoltajan lapsesta lapsilisä kuitenkin maksetaan korotettuna 46,60 eurolla kalenterikuukaudessa.

8b. RYHMÄN TALOUSARVIOALOITTEET

Kaikki sd-ryhmän aloitteet löytyvät kohdasta osoitteesta <http://www.eduskunta.fi> kohdasta Aloitteet. Yksittäiset sos.dem. kansanedustajat tekivät yhteensä 358 talousarvioaloitetta. Alla on luettelon ryhmän yhteisistä talousarvioaloitteista.

TAA 51/2008 vp Määrärahan osoittaminen poliisitoimen toimintamenoihin (Filatov, Tarja /sd ym.) Keskeiset asiakirjat: [TAA 51/2008 vp](#) |

TAA 82/2008 vp Määrärahan osoittaminen Valtion asuntorahaston varoista valtionavustuslain nojalla myönnettävien määräaikaisten käynnistysavustusten myöntövaltuuden korottamiseen (Filatov, Tarja /sd ym.) Keskeiset asiakirjat: [TAA 82/2008 vp](#) |

TAA 81/2008 vp Määrärahan osoittaminen korjaustoimintaan kohdennettaviin energia-avustuksiin (Filatov, Tarja /sd ym.) Keskeiset asiakirjat: [TAA 81/2008 vp](#) |

TAA 80/2008 vp Määrärahan osoittaminen ympäristötöihin (Filatov, Tarja /sd ym.) Keskeiset asiakirjat: [TAA 80/2008 vp](#) |

TAA 79/2008 vp Määrärahan osoittaminen ympäristönsuojelun edistämiseen ja yhdyskuntien vesiensuojeluhankkeiden tukemiseen ja vesistöjen sekä erityisesti Itämeren rehevöitymisen hillitsemiseen (Filatov, Tarja /sd ym.) Keskeiset asiakirjat: [TAA 79/2008 vp](#) |

TAA 78/2008 vp Määrärahan osoittaminen avustuksiin järjestöille ja ympäristöhoitoon (Filatov, Tarja /sd ym.) Keskeiset asiakirjat: [TAA 78/2008 vp](#) |

TAA 77/2008 vp Määrärahan osoittaminen lasten ja nuorten psykiatriseen hoitoon ja kuntoutukseen sekä kuntien mielenterveyspalveluiden kehittämiseen (Filatov, Tarja /sd ym.) Keskeiset asiakirjat: [TAA 77/2008 vp](#) |

TAA 76/2008 vp Määrärahan osoittaminen lapsen perusosan korottamiseen toimeentulotuessa (Filatov, Tarja /sd ym.) Keskeiset asiakirjat: [TAA 76/2008 vp](#) |

TAA 75/2008 vp Määrärahan osoittaminen kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuteen koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon parantamiseksi (Filatov, Tarja /sd ym.) Keskeiset asiakirjat: [TAA 75/2008 vp](#) |

TAA 74/2008 vp Määrärahan osoittaminen kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuteen (Filatov, Tarja /sd ym.) Keskeiset asiakirjat: [TAA 74/2008 vp](#) |

TAA 73/2008 vp Määrärahan osoittaminen laitoshuollon korvaamiseen 20 prosentin haitta-asteen sotainvalideille (Filatov, Tarja /sd ym.) Keskeiset asiakirjat: [TAA 73/2008 vp](#) |

TAA 72/2008 vp Määrärahan osoittaminen avopalveluiden korvaamiseen 10 - 15 prosentin haitta-asteen sotainvalideille (Filatov, Tarja /sd ym.) Keskeiset asiakirjat: [TAA 72/2008 vp](#) |

TAA 71/2008 vp Määrärahan osoittaminen eläkkeensaajien asumistuen parantamiseen (Filatov, Tarja /sd ym.) Keskeiset asiakirjat: [TAA 71/2008 vp](#) |

TAA 70/2008 vp Määrärahan osoittaminen työmarkkinatuen korottamiseen (Filatov, Tarja /sd ym.) Keskeiset asiakirjat: [TAA 70/2008 vp](#) |

TAA 69/2008 vp Määrärahan osoittaminen yleisen asumistuen parantamiseen (Filatov, Tarja /sd ym.) Keskeiset asiakirjat: [TAA 69/2008 vp](#) |

TAA 68/2008 vp Määrärahan osoittaminen ensimmäisen lapsen lapsilisän korottamiseen (Filatov, Tarja /sd ym.) Keskeiset asiakirjat: [TAA 68/2008 vp](#) |

TAA 67/2008 vp [Käsittelytiedot](#)
Talousarvioaloite: Määrärahan osoittaminen työllisyysperusteisiin investointeihin (Filatov, Tarja /sd ym.) Keskeiset asiakirjat: [TAA 67/2008 vp](#) |

TAA 66/2008 vp Määrärahan osoittaminen työllistämis-, koulutus- ja erityistoimiin (Filatov, Tarja /sd ym.) Keskeiset asiakirjat: [TAA 66/2008 vp](#) |

TAA 65/2008 vp Määrärahan osoittaminen yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukemiseen (Filatov, Tarja /sd ym.) Keskeiset asiakirjat: [TAA 65/2008 vp](#) |

TAA 64/2008 vp Määrärahan osoittaminen joukkoliikenteen tukemiseen (Filatov, Tarja /sd ym.) Keskeiset asiakirjat: [TAA 64/2008 vp](#) |

TAA 62/2008 vp Määrärahan osoittaminen perusradanpitoon (Filatov, Tarja /sd ym.) Keskeiset asiakirjat: [TAA 62/2008 vp](#) |

TAA 61/2008 vp Määrärahan osoittaminen perustienpitoon (Filatov, Tarja /sd ym.) Keskeiset asiakirjat: [TAA 61/2008 vp](#) |

TAA 59/2008 vp Määrärahan osoittaminen korkeakouluopiskelijoiden ateriatuen korottamiseen (Filatov, Tarja /sd ym.) Keskeiset asiakirjat: [TAA 59/2008 vp](#) |

TAA 58/2008 vp Määrärahan osoittaminen yliopistojen toimintamenoihin (Filatov, Tarja /sd ym.) Keskeiset asiakirjat: [TAA 58/2008 vp](#) |

TAA 57/2008 vp Määrärahan osoittaminen kunnallisten ja yksityisten ammattikorkeakoulujen käyttökustannuksiin (Filatov, Tarja /sd ym.) Keskeiset asiakirjat: [TAA 57/2008 vp](#) |

TAA 56/2008 vp Määrärahan osoittaminen aikuiskoulutuksen kehittämiseen (Filatov, Tarja /sd ym.) Keskeiset asiakirjat: [TAA 56/2008 vp](#) |

TAA 55/2008 vp Mediakasvatuksen painottaminen opetustoimen henkilöstökoulutuksessa (Filatov, Tarja /sd ym.) Keskeiset asiakirjat: [TAA 55/2008 vp](#) |

TAA 54/2008 vp Määrärahan osoittaminen ammatillisen perusopetuksen aloituspaikkojen lisäämiseen (Filatov, Tarja /sd ym.) Keskeiset asiakirjat: [TAA 54/2008 vp](#) |

TAA 53/2008 vp Määrärahan osoittaminen homekoulujen kunnostamiseen (Filatov, Tarja /sd ym.) Keskeiset asiakirjat: [TAA 53/2008 vp](#) |

TAA 52/2008 vp [Käsittelytiedot](#)
Talousarvioaloite: Määrärahan osoittaminen yleissivistävän koulutuksen käyttökustannuksiin (Filatov, Tarja /sd ym.) Keskeiset asiakirjat: [TAA 52/2008 vp](#) |

TAA 50/2008 vp Määrärahan osoittaminen rangaistusten täytäntöönpanon toimintamenojen turvaamiseen (Filatov, Tarja /sd ym.) Keskeiset asiakirjat: [TAA 50/2008 vp](#) |

TAA 49/2008 vp Määrärahan osoittaminen syyttäjälaitoksen toimintamenojen turvaamiseen (Filatov, Tarja /sd ym.) Keskeiset asiakirjat: [TAA 49/2008 vp](#) |

TAA 48/2008 vp Määrärahan osoittaminen varsinaiseen kehitysyhteistyöhön (Filatov, Tarja /sd ym.) Keskeiset asiakirjat: [TAA 48/2008 vp](#) |

8c. RYHMÄN VÄLIKYSYMYKSET

Ryhmä teki yhdessä muiden oppositiopuolueiden kanssa kolme välikysymystä, jotka olivat

- Välikysymys: Perusterveydenhuollon tason turvaaminen [VK 3/2008 vp](#)
- Välikysymys: Yliopistojen aseman ja toimintaedellytysten turvaaminen [VK 2/2008 vp](#)
- Välikysymys: Stora Enso Oyj:n tehtaiden lopettaminen ja valtion omistajapolitiikka [VK 1/2008 vp](#)

Perusterveydenhuollon tason turvaaminen

Vanhasen II hallituksen hallitusohjelmassa todetaan, että "terveet ja hyvinvoivat ihmiset ovat Suomen taloudellisen menestyksen ja kilpailukyyn perusta. Sosiaali- ja terveystalouden tavoitteena on edistää terveyttä, toimintakykyä ja omatoimisuutta sekä kaventaa eri väestöryhmien välisiä terveyseroja". Hallitus on myös asettanut tavoitteekseen terveydenhuollon vakaan rahoituksen, palvelujen saatavuuden turvaamisen sekä perusterveydenhuollon aseman vahvistamisen. Hallituksen toimenpiteet ja taloudelliset panostukset terveyspalveluihin ovat kuitenkin näiden tavoitteiden kanssa pahassa ristiriidassa. Hallitus ei ole varannut kuntapalveluihin riittävästi rahaa.

Kuntapäättäjät tuskailevat vuosittain kohoavien erikoissairaanhoidon kustannusten vuoksi. Nämä kulut kasvavat, koska perusterveydenhuolto ei toimi. Paine kasaantuu kalliimpaan erikoissairaanhoidon. Kyse ei ole niinkään kuntapäättäjien ymmärtämättömyydestä, vaan kuntien resurssipulasta, jota pahentaa väestön ikärakenteen nopea muutos ja toisaalta kohonneet kustannukset.

Oppositioyhmät vaativat jo vuosi sitten budjettiin 600 miljoonan euron lisäystä, jotta terveys- ja sosiaalipuolen haasteisiin voitaisiin vastata. Hallitus ei lisännyt määrärahoja, eikä myöskään parhaillaan käsittelyssä oleva valtion talousarvioesitys lupaa mitään helpotusta tilanteeseen. Hallitus haluaa priorisoida verokevennykset keskeisten peruspalvelujen turvaamisen edelle.

Vanhasen hallitus ei ole ymmärtänyt, millainen kriisitilanne terveydenhuoltomme perustaa, terveyskeskuksia, on uhkaamassa. Työkuorma on käynyt monissa terveyskeskuksissa ylivoimaiseksi. Reilusti yli puolet terveyskeskuslääkäreistä sanoo, ettei heillä ole riittävästi aikaa varsinaiseen vastaanottotyöhön eli potilaan kohtaamiseen, taudin diagnosointiin ja hoidon tarpeen määrittelyyn. Jopa puolet terveyskeskuslääkäreistä on valmiita vaihtamaan työpaikkaa. Terveyskeskuspalvelujen saatavuus on monin paikoin heikko. Monessa kunnassa hoitotakuu ei ole nopeuttanut kiireettömään hoitoon pääsyä lainkaan. Pääsy terveyskeskuslääkäreille on entisestään vaikeutunut ja terveyskeskusten vetovoima vähentynyt.

Terveyspalvelujen käyttö on eriytynyt. Hyvätuloiset käyttävät yhä enemmän yksityisiä palveluja, työssä käyvät pääosin maksutonta työterveyshuoltoa ja pienituloiset terveyskeskuspalveluja. Hallituksen toimenpiteet lisäävät entisestään eri väestöryhmien terveyseroja. Korkeat kustannukset vähentävät erityisesti pienituloisten hoitoon hakeutumista.

Terveydenhuollon asiakasmaksut ja lääkkeiden omavastuuosuudet ovat Suomessa maailman huippuluokkaa. Suomalaisen potilaan omakustannusosuus terveydenhuollon kustannuksista on lähes kaksinkertainen eurooppalaiseen keskitasoon verrattuna. On käsittämätöntä, että hallitus on edelleen halunnut nostaa maksuja. Hoidon ja tutkimusten viivästyminen nostaa kokonaiskustannuksia.

Myös kouluterveydenhuolto ja oppilashuolto ovat suurissa vaikeuksissa. Kunnat ovat vähentäneet kouluterveydenhuoltohenkilöstön virkoja ja kouluterveydenhuollon vastaanottokäyntejä huomattavasti. Kouluterveydenhuollon oppilasmäärät ovat kohtuuttoman suuria suosituksiin verrattuna. Yhdenkään läänin alueella ei enää tehdä suositusten mukaisia laajoja terveystarkastuksia. Vain reilussa puolessa kunnista kouluterveydenhoitajien mitoitus on suosituksen mukainen tai lähellä sitä. Joissakin kunnissa suosituksen mukainen oppilaiden enimmäismäärä ylitetään yli kaksinkertaisesti. Myöskään koulukuraattoreja ja koulupsykologeja ei ole riittävästi.

Mielenterveyspalveluiden hoitotakuu ei toimi. Laki ei turvaa oikea-aikaista, riittävää ja asianmukaista hoitoa mielenterveyspotilaille. Hoitosuunnitelma on tehty vain joka toiselle mielenterveyspotilaalle, eikä hoitojonoon pääse ilman hoitosuunnitelmaa. Psykiatrian erikoislääkärien vaje kohdistuu erityisesti avohoitoon. Samalla mielenterveyspalveluiden kysyntä kasvaa. Joka seitsemännellä nuorella on mielenterveysongelmia, kolmasosa työkyvyttömyyseläkkeiden menoista johtuu mielenterveydellisistä syistä. Hoitamalla tehokkaasti nuorten ja työikäisten masennusta voitaisiin välttää varhainen eläkkeelle jääminen sekä syrjäytyminen.

Edellä olevan perusteella ja Suomen perustuslain 43 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan välikysymyksen:

Mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä perusterveydenhuollon toimivuuden ja varsinkin kouluterveydenhuollon sekä mielenterveyspalvelujen riittävien resurssien turvaamiseksi?
Helsingissä 3 päivänä lokakuuta 2008

Välikysymys: Yliopistojen aseman ja toimintaedellytysten turvaaminen [VK 2/2008 vp](#) |

Eduskunnalle

Suomen yliopistot on uudistettava vastaamaan nopeasti muuttuvaa globaalia ja eurooppalaista kehitystä sekä uusia kansallisia haasteita. Kehittäminen tulee tehdä kuitenkin siten, että turvataan kattava yliopistoverkko koko maassa, yliopistojen riippumattomuus ja vahva autonomia sekä keskinäinen tasavertaisuus niin toimintaresurssien kuin henkilöstön palvelussuhteiden osalta.

Suomen kansallinen menestys on perustunut ja perustuu jatkossakin alueellisesti kattavaan, julkiseen ja laadukkaaseen koulutusjärjestelmään. Yliopistolaitos ei ole vain keskeinen osa kansallisen sivistyksen luoja, sen kivijalkaa, vaan se on myös samalla merkittävä tekijä suomalaisen yhteiskunnan tasa-arvoisuuden ja talouden kehittäjänä.

Yliopistouudistus on välttämätön, mutta hallitus on valinnut epätasa-arvoistavan tavan toteuttaa sitä. Viime hallituskaudella käynnistettiin koko korkeakoululaitoksen kehittämistyö tavoitteena yliopistojen autonomian lisääminen ja toimintaedellytysten parantaminen. Suureksi pettymykseksi kokonaisuus, jossa uudistetaan yliopistolakia, turvataan yliopistojen perusrahoitus ja kehitetään samalla koko yliopistoverkkoa, on osoittautumassa pääministeri Vanhasen II hallitukselle liian vaikeaksi kokonaisuudeksi hallita.

Yksi suomalaisen yliopistojärjestelmän keskeinen periaate on sivistysyliopisto. Yliopistojen tekemä tutkimus on riippumatonta ja toiminta rahoitettu pääosin valtion varoista, joita ovat täydentäneet muut rahoitusmuodot. Tärkeä lähtökohta on niin yliopistojen kuin eri tieteenalojen välinen tasa-arvo. Yliopistoja on kohdeltu samojen periaatteiden ja kriteerien mukaisesti. Hallitus aikoo nyt luopua näistä periaatteista.

Tiede- ja teknologianeuvosto linjasi viime vaalikauden lopussa, että yliopistojen perusrahoitusta on lisättävä 200 miljoonalla eurolla tämän vaalikauden aikana. Tämän päälle tulisivat palkka- ja vuokratkustannusten noususta aiheutuvat lisämenot. Hallituksen kehyspäätöksen linjaukset korkeakoulujen osalta merkitsevät, että yliopistojen toimintaedellytykset tehdään kohtuuttoman riippuvaisiksi yksityisestä pääomasta. Linjaukset vaarantavat yliopistoissa tehtävän perustutkimuksen riippumattomuuden. Lisäksi ne asettavat mm. humanistiset ja yhteiskuntatieteelliset tieteenalat huonompaan asemaan verrattuna teknisiin tieteenaloihin, luonnontieteisiin ja muihin nopeasti käytäntöön soveltuviin tieteenaloihin.

Hallitus on muuttamassa koulutuspoliittista linjaa myös alueiden näkökulmasta. Sen linja eriarvoistaa eri puolilla maata olevia yliopistoja ja maan eri osien kehitystä. Yksityistä rahoitusta ei saada kaikkiin yliopistoihin, eikä yliopistojen kaikilla tieteenaloilla ole välitöntä yritystaloudellista kytkeä. Periaate alueellisesti kattavasta ja tasa-arvoisesta sivistysyliopistoverkosta on murentumassa.

Sivistysyliopistojen tärkeä ominaisuus on niiden autonomia. Yliopistot nimeävät hallituksensa. Sekä henkilöstöllä että opiskelijoilla on edustus päätöksenteossa. Nyt hallitus vähentää toimillaan todellisuudessa yliopistojen autonomiaa. Hallituksen esitykset toisivat suuren muutoksen suomalaiseen koulutusjärjestelmään. Autonomian ja riippumattomuuden perustan turvanneet yliopiston hallinto ja päätösvalta siirtyisivät merkittävästi yliopistojen ulkopuolisille tahoille, pääosin elinkeinoelämälle. Yliopistot ajautuisivat keskenään hyvin eriarvoiseen asemaan.

Hallituksen epätasa-arvoinen linjaus luo pitkällä aikavälillä vääristyneen kilpailuaseman. Säätiömallinen yliopisto saa rahaa rahan päälle ja pystyy nostamaan opettajien ja tutkijoiden palkkoja. Muut yliopistot painiskelevat samanaikaisesti 0-tasolla pysyvän perusrahoituksen kanssa. Lisäksi tuottavuusohjelma leikkaa yliopistojen käytössä olevia varoja. Jo nyt hallituksen lupaama perusrahoitus kuluu kasvavien toimintakulujen, kuten vuokrien ja palkkakustannusten kattamiseen, jolloin tutkimuksen ja opetuksen kehittämiseen ei uutta rahoitusta riitä. Suomen yliopistoissa opiskelija-opettajamäärän suhde on heikompi kuin useimmissa muissa maissa. Lisärahoitus on turvattava.

Oppositio ei ole yksin yliopistohuolensa kanssa. Vanhasen II hallituksen yliopistoja koskevat linjaukset kehysriihen yhteydessä ovat herättäneet hämmennystä ja aitoa huolta laajalti yliopistojohdon, henkilökunnan ja kansalaisten keskuudessa.

Edellä olevan perusteella ja Suomen perustuslain 43 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan välikysymyksen:

Miten hallitus aikoo turvata tulevaisuudessa alueellisesti tasa-arvoisen, julkisen yliopistolaitoksen maassamme ja miten hallitus aikoo huolehtia, että kaikkien yliopistojen perusrahoitus pysyy tasa-arvoisena ja takaa kaikkien yliopistojen mahdollisuuden laadukkaaseen opetukseen ja tutkimukseen ja varmistaa, että Suomeen ei synny kahden kerroksen yliopistoja?

Helsingissä 29 päivänä huhtikuuta 2008

Välikysymys: Stora Enso Oyj:n tehtaiden lopettaminen ja valtion omistajapolitiikka [VK 1/2008 vp](#)

Eduskunnalle

Lokakuun 25 päivänä 2007 julkaisemassaan pörssitiedotteessa Stora Enso Oyj ilmoitti päätöksestään sulkea pysyvästi Summan paperitehtaan ja Anjalan tehtaan aikakauslehtipaperikoneen sekä Kemijärven sellutehtaan ja Ruotsissa sijaitsevan Norrsundetin sellutehtaan. Lisäksi Stora Enso aikoo myydä Kotkan tehtaan ja mahdollisesti myös Kotkan sahausliiketoiminnan sekä vähentää satoja työntekijöitä konsernin hallinnosta ja keskitettyistä palveluista Suomessa ja muissa maissa. Yt-neuvottelujen päätyttyä työntekijävähennykset täsmentyivät 985 henkilöön.

Valtiolla on Stora Ensossa 25 %:n äänivalta. Lisäksi Kelalla on 10 %. Tästä huolimatta hallitus on ollut täysin passiivinen Stora Enson yksiköitten lakkautuspäätösten estämiseksi. Ministerit ovat eri yhteyksissä antaneet ristiriitaista tietoa siitä, mistä alkaen

heillä oli ollut tietoa tai käsitys näistä supistuksista. Pääministeri Vanhanen on ilmoittanut saaneensa tiedon yhtiön päätöksestä edellisenä iltana ja omistajaohjauksesta vastaava ministeri Jyri Häkämies hieman ennen pörssitiedotteen julkaisemista.

Hallituksen passiivinen linja oudoksuttaa siksikin, että Stora Enson ilmoittamat perusteet tehtaiden lakkauttamiseksi ovat osoittautuneet virheellisiksi puun saatavuuden, yksiköiden kannattavuuden ja energian käytön osalta. Lisäksi monet kysymykset, mm. neuvottelut Venäjän puutulleista ja mahdollisuudet lisätä kotimaisen raaka-aineen käyttöä, ovat ratkaisematta.

Kemijärven sellutehtaan ja Summan paperitehtaan työntekijät ovat esittäneet toiminnan jatkamista ja kehittämistä.

Hallitus on keskittynyt koko ajan puhumaan jälkihoidosta sen sijaan, että se olisi omalla toiminnallaan vaikuttanut Stora Enson edellä mainittujen laitosten toiminnan jatkamiseen. Hallitus ei ole yrittänyt pelastaa edes Kemijärven tehdasta, vaikka se on Itä-Lapin suurin yksityinen työnantaja. Itä-Lappi kärsii kaikilla aluekehityksen tunnusluvuilla mitattuna Suomen vaikeimmasta rakennemuutoksesta. Stora Enson kannattavan tehtaan lakkauttamiselle ei ole perusteita. Rakennemuutosongelmat koskevat myös Kymen Summan tehtaan vaikutuspiirissä olevia työntekijöitä.

Hallitus antoi 21.9.2007 eduskunnan käsiteltäväksi lakiesityksen valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta. Hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, että valtio käyttää äänivaltaansa virallisesti ja muodollisesti vain yhtiökokouksissa, mutta käytännössä yhtiön hallitus ja toimiva johto selvittävät ennalta suurimpien omistajien suhtautumisen yhtiön kannalta merkittäviin investointeihin ja muihin vastaaviin hankkeisiin. Näihin tilanteisiin liittyvä epävirallinen yhteydenpito ja omistukseen perustuvan vaikutusvallan käyttäminen ovat merkittävä osa omistajaohjausta ja aktiivista omistajuutta.

Hyväksyessään lain eduskunta puolestaan hyväksyi samalla näin kuuluvan lausuman: "Eduskunta edellyttää, että valtio ottaa omistajapolitiikassaan huomioon suurten teollisuusyritysten työllisyys- ja aluetaloudelliset vaikutukset." Näille työllisyys- ja aluetaloudellisille sekä sosiaalisille vaikutuksille hallitus ei kuitenkaan näytä Stora Enson kohdalla antavan sitä arvoa, mikä niille kuuluisi.

Valtion tulevassa omistajapolitiikassa tulisi ottaa huomioon nykyistä painavammin yhteiskuntavastuunäkökohdat erityisesti työllisyys- ja aluetaloudelliselta kannalta.

Hallituksen vastuuministerit ovat kerta toisensa jälkeen karttaneet vastuunottoa, ja hallituspuolueiden edustajat ovat antaneet hyvin ristiriitaisia lausuntoja. Pääministeri Matti Vanhanen on toistuvasti kieltäytynyt antamasta selontekoa tai pääministerin ilmoitusta valtion omistajaohjauksesta.

Edellä olevan perusteella ja Suomen perustuslain 43 §:ään viitaten esitämme valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan välikysymyksen:

Pitääkö hallitus oikeana ja perusteltuna Kemijärven ja Summan tehtaiden lopettamista, vai aikooko hallitus ryhtyä toimiin näiden tehtaiden jatkon turvaamiseksi käyttämällä tarvittaessa äänivaltaansa Stora Enson yhtiökokouksessa sekä miten hallitus aikoo vastedes huolehtia yhteiskuntavastuun toteutumisesta valtion omistajapolitiikassa?

Helsingissä 8 päivänä helmikuuta 2008

9. RYHMÄPUHEENVUOROT ERI KESKUSTELUISSA

Hallituksen selonteot

Hallitus antoi eduskunnalle vuonna 2008 seitsemän selontekoa:

1. VNS 1/2008 vp

Valtioneuvoston selonteko Suomen osallistumisesta Naton nopean toiminnan joukkoja (NRF) täydentävään toimintaan

Keskeiset asiakirjat: [VNS 1/2008 vp](#) |

2. VNS 2/2008 vp

Valtioneuvoston selonteko valtiontalouden kehyksistä vuosille 2009 - 2012

Keskeiset asiakirjat: [VNS 2/2008 vp](#) |

3. VNS 3/2008 vp

Valtioneuvoston selonteko : Liikennepolitiikan linjat ja liikenneverkon kehittämis- ja rahoitusohjelma vuoteen 2020 (Valtioneuvoston liikennepoliittinen selonteko)

Keskeiset asiakirjat: [VNS 3/2008 vp](#) |

4. VNS 4/2008 vp

Valtioneuvoston selonteko kotouttamislain toimeenpanosta

Keskeiset asiakirjat: [VNS 4/2008 vp](#) |

5. VNS 5/2008 vp

Valtioneuvoston selonteko : Valtioneuvoston innovaatiopoliittinen selonteko eduskunnalle

Keskeiset asiakirjat: [VNS 5/2008 vp](#) |

6. VNS 6/2008 vp

Valtioneuvoston selonteko pitkän aikavälin ilmasto- ja energiastrategiasta

Keskeiset asiakirjat: [VNS 6/2008 vp](#) |

7. VNS 7/2008 vp

Valtioneuvoston selonteko hankintalakiuudistuksesta

Keskeiset asiakirjat: [VNS 7/2008 vp](#) |

Kaikki ryhmäpuheenvuorot:

Kaikki ryhmäpuheenvuorot ovat luettavissa osoitteessa www.eduskunta.fi. Alla luettelo puheenvuoroista, aihe ja puheen pitäjä..

1. Tarja Filatov /sd | [HTML](#)

Pääministerin ilmoitus hallituksen politiikasta vuonna 2008 ja keskeisimmistä eduskunnalle annettavista esityksistä
PTK 6/2008 vp 12.02.2008

2. Jouko Skinnari /sd | [HTML](#)

Välikysymys VK 1/2008 vp Stora Enso Oyj:n tehtaiden lopettaminen ja valtion omistajapolitiikka
PTK 7/2008 vp 13.02.2008

3. Eero Heinäluoma /sd | [HTML](#)

Valtioneuvoston selonteko Suomen osallistumisesta Naton nopean toiminnan joukkojen (Nrf) täydentävään toimintaan
PTK 22/2008 vp 11.03.2008

4. Tarja Filatov /sd | [HTML](#)

Valtioneuvoston selonteko valtiontalouden kehyksistä vuosille 2009-2012 Lähetekeskustelu
PTK 26/2008 vp 25.03.2008

5. Matti Saarinen /sd | [HTML](#)

Valtioneuvoston liikennepoliittinen selonteko: Liikennepoliittikan linjat ja liikenneverkon kehittämis- ja rahoitusohjelma vuoteen 2020 Lähetekeskustelu
PTK 30/2008 vp 01.04.2008

6. Kimmo Kiljunen /sd | [HTML](#)

Hallituksen esitys Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja Euroopan yhteisön perustamissopimuksen muuttamisesta tehdyn Lissabonin sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta Lähetekeskustelu
PTK 36/2008 vp 10.04.2008

7. Heli Paasio /sd | [HTML](#)

Valtioneuvoston selonteko valtiontalouden kehyksistä vuosille 2009-2012 Palautekeskustelu
PTK 54/2008 vp 20.05.2008

8. Jutta Urpilainen /sd | [HTML](#)

Välikysymys Yliopistojen aseman ja toimintaedellytysten turvaaminen Vastaus ja keskustelu
PTK 55/2008 vp 21.05.2008

9. Jutta Urpilainen /sd | [HTML](#)

Hallituksen esitys valtion talousarvioksi vuodelle 2009 Lähetekeskustelu
PTK 75/2008 vp 16.09.2008

10. Maarit Feldt-Ranta /sd | [HTML](#)

Valtioneuvoston selonteko kotouttamislain toimeenpanosta
PTK 87/2008 vp 07.10.2008

11. Jutta Urpilainen /sd | [HTML](#)

Välikysymys Perusterveydenhuollon tason turvaaminen
PTK 91/2008 vp 14.10.2008

12. Päivi Lipponen /sd | [HTML](#)

Valtioneuvoston innovaatiopoliittinen selonteko
PTK 92/2008 vp 15.10.2008

13. Tuula Väättäinen /sd | [HTML](#)

Informaatio-ohjauksen toimivuus sosiaali- ja terveydenhuollossa
Ainoa käsittely PTK 93/2008 vp 16.10.2008

14. Antti Vuolanne /sd | [HTML](#)

Pitkän aikavälin ilmasto- ja energiastrategia: Valtioneuvoston selonteko 6. päivänä marraskuuta 2008 Lähetekeskustelu
PTK 105/2008 vp 12.11.2008

15. Sirpa Paatero /sd | [HTML](#)

Valtioneuvoston selonteko hankintalakiuudistuksesta
PTK 113/2008 vp 26.11.2008

16. Kari Rajamäki /sd | [HTML](#)

Hallituksen esitys valtion talousarvioksi vuodelle 2009

10. KATSAUS VALIOKUNNISSA KÄSITELTYIHIN ASIOIHIN

Tähän toimintakertomukseen olemme valiokunnittain nostaneet esille vain ne asiat, joihin sosialidemokraattinen eduskuntaryhmän on esittänyt vastalauseen. Eri valiokuntien työmääristä saa jonkinlaisen käsityksen vertailemalla annettujen mietintöjen ja lausuntojen määriä. Vertailu ei anna täydellistä kuvaa työmääristä, koska esitykset ja selonteot, joista mietintöjä ja lausuntoja annetaan, ovat laajuudeltaan hyvin erilaisia.

Valiokuntien kaikki mietinnöt ja lausunnot löytyvät osoitteesta www.eduskunta.fi.

Valiokunta	Mietintöjä	Lausuntoja
10.1. Suuri valiokunta	-	2
10.2. Perustuslakivaliokunta	5	36
10.3. Ulkoasiainvaliokunta	11	11
10.4. Valtiovarainvaliokunta	33	21
10.5. Tarkastusvaliokunta	6	2
10.6. Hallintovaliokunta	26	37
10.7. Lakivaliokunta	16	23
10.8. Liikenne- ja viestintävaliokunta	19	22
10.9. Maa- ja metsätalousvaliokunta	13	30
10.10. Puolustusvaliokunta	5	9
10.11. Sivistysvaliokunta	10	22
10.12. Sosiaali- ja terveysvaliokunta	41	19
10.13. Talousvaliokunta	29	43
10.14. Tulevaisuusvaliokunta	-	4
10.15. Työelämä- ja tasa-arvoasiainvaliokunta	15	25
10.16. Ympäristövaliokunta	13	35

10.1. Suuri valiokunta

Ei mietintöjä, 2 lausuntoa.

Puheenjohtaja Erkki Tuomioja.

Kaikki mietinnöt ja lausunnot löytyvät osoitteesta www.eduskunta.fi.

Keväällä 2008 suuren valiokunnan työ painottui erityisesti unionin ilmasto ja energiapaketin käsittelyyn sekä Lissabonin sopimuksen ratifiointia koskevan lausunnon valmisteluun ulkoasiainvaliokunnalle. Syyskaudella valiokunta antoi komission ehdotuksesta EU:n avoimuusasetukseksi lausuman, jossa se totesi ehdotuksen merkitsevän huomattavaa askelta taaksepäin unionin avoimuudessa. Lisäksi koko syyskauden ajan olivat esillä EU:n toimet kansainvälisen talous- ja rahoitusmarkkinakriisin hoitamiseksi, yhteisen maatalouspolitiikan terveystarkastus ja Lissabonin sopimuksen tulevaisuus.

10.2. Perustuslakivaliokunta

5 mietintöä ja 36 lausuntoa.

Varapuheenjohtaja Jakob Söderman.

Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja Euroopan yhteisön perustamissopimuksen muuttamisesta tehdyn Lissabonin sopimuksen hyväksyminen ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattaminen (PeVL 13/2008 vp)

Hallituksen esityksessä ehdotettiin, että eduskunta hyväksyisi Lissabonissa joulukuussa 2007 tehdyn Lissabonin sopimuksen Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja Euroopan yhteisön perustamissopimuksen muuttamisesta ja sopimuksen voimaansaattamislain.

Sosialidemokraattien eriävän mielipiteen allekirjoittaneet edustajat ehdottivat valiokunnan lausuntoon seuraavia lisäyksiä:

"Hallituksen esityksen kohdissa, joissa käsitellään toimivallan muutoksia (kappaleessa 3.2.3.2 alkaen s. 65 ja kappaleessa 3.2.4 alkaen s. 76), selvitetään seikkaperäisesti, miten toimivallan muutokset vaikuttavat Euroopan unionin ja Suomen toimivaltaan lainsäädäntövallan osalta. Lissabonin sopimuksen jäsentely ja säännösten ylimalkaisuus tekevät hyvin vaikeaksi tarkan luettelon tekemisen siitä, mitä todella tapahtuu sopimuksen tultua voimaan. Selvää kuitenkin on, kuten hallituksen esityksestä ilmenee, että unionille siirtyvät valtuudet lainsäädäntövallan suhteen ovat varsin laajat. Niiden merkitystä kuitenkin käytännössä lieventää se, että jäsenmaat ovat jo sopineet useasta uudesta lainsäädäntöhankkeesta unionin tasolla niillä oikeusaloilla, jotka nyt siirtyvät unionin toimivallan piiriin.

Täysivaltaisuuden kannalta on kuitenkin eduskunnan lainsäädäntövallan suhteen merkittävää, jos asia, joka aikaisemmin on ollut jäsenmaiden yksimielisesti päätettävänä, siirtyy unionin päätettäväksi. Tämä tapahtuu käytännössä siirtämällä asia unionin toimivaltaan esimerkiksi uuden politiikan tai oikeusperustan kautta tai poistamalla aikaisemmin voimassa ollut jäsenmaiden veto-oikeus, jolloin yksimielisyyden tilalle neuvostossa tulee käyttöön määräenemmistömenettely. Näin pyritään tehostamaan unionin päätöksentekoa. Tämä merkitsee kuitenkin sitä, että asia siirtyy pois Suomen eduskunnan toimivallasta unionin toimivaltaan. Suomen eduskunnan lainsäädäntövallan näin laaja siirtyminen on siinä määrin merkittävä, että Lissabonin sopimuksen hyväksymisestä ja voimaansaattamisesta on tältä osin päätettävä vaikeutetussa käsittelyjärjestyksessä."

Edelleen eriävässä mielipiteessä todettiin, että valitettavasti valiokunta on aikaisemmin ottanut toisen kannan tähän asiaan varsin ylimalkaisin perusteluin. Allekirjoittaneiden lisäysehdotus perustui Suomen perustuslain 1 §:n 1 momenttiin, 2 §:n 1 momenttiin ja 3 §:n 1 momenttiin ja korosti Suomen eduskunnan asemaa lainsäädäntövallan tärkeimpänä käyttäjänä, joka tässä tapauksessa edellyttäisi vaikeutetun käsittelyjärjestyksen käyttämistä.

Vastalauseen allekirjoittivat valiokuntaryhmän veturi Jacob Söderman, Tuula Peltonen sekä Antti Vuolanne. Sosialidemokraattien vastalauseeseen yhtyi myös vasemmistoliiton Veijo Puhjo.

10.3. Ulkoasiainvaliokunta

11 mietintöä ja 11 lausuntoa.

Valiokuntavastaava Eero Heinäluoma.

UaV valmisteli mietinnön Lissabonin sopimuksen ratifiointista. Valiokunta korosti tarvetta kytkeä Eurooppa-neuvoston valmistelu entistä vahvemmin yleisten asioiden neuvoston valmisteluun ja sopimuksen sisältämän avunantovelvoitteen oikeudellista sitovuutta ja merkitystä Suomen tulevaisuudelle. UaV teki myös täysistuntokäsittelyä varten kansainvälisen erityisteeman, joka oli vuonna 2008 maailman ruokakriisi. Valiokunta edellytti hallitukselta vuosittaista selvitystä Suomen kehitysyhteistyöpolitiikan linjausten toimeenpanosta mukaan luettuna ruokaturvan vahvistaminen. Lisäksi valiokunta valmisteli mietinnön Suomen osallistumisesta Naton nopean toiminnan joukkoja (NRF) täydentävään toimintaan. Valiokunta korosti jälleen kerran, että Suomen on pidettävä kiinni kansainvälisistä sitoumuksistaan kehitysyhteistyömäärärahojen kasvattamisessa.

Kaikki mietinnöt ja lausunnot löytyvät osoitteesta www.eduskunta.fi

10.4. Valtiovarainvaliokunta

Valiokunta antoi 33 mietintöä ja 21 lausuntoa.

Varapuheenjohtaja Kari Rajamäki.

Sosialidemokraattien elvyttävä budjetti olisi luonut 30 000 työpaikkaa

(VaVM 33/2008 vp - HE 116/2008 vp, HE 199/2008 vp Vastalause 3)

Reaalitalouden luottamuksen palauttamiseksi vaadittiin hallitukselta taloutta elvyttäviä toimia, jotka olisivat vahvistaneet kotimaista kysyntää. Sosialidemokraatit esittivät julkisen rakentamisen vauhdittamista ja jo päätettyjen väylähankkeiden aloituksen nopeuttamista. Sosialidemokraattien elvyttävällä budjettivaihtoehdolla olisi kohdennettu lisäpanostuksia erityisesti kuntiin, rakentamiseen ja koulutukseen. Esitykset olisivat luoneet noin 30 000 työpaikkaa.

Sosialidemokraatit esittivät uutena keinona budjettiesitykseen 10 prosentin investointiavustusta kunnille. Olisi ollut oikea aika suunnata resursseja työllistäviin homekoulujen, päiväkotien, sairaaloiden, uimahallien, vesi- ja viemäriverkostojen ja muun kunnallisen perusrakenteen korjaamiseen.

Kuntapalveluilla on keskeinen rooli taantumasta selviämässä. Parasta politiikkaa on pitää huolta kuntien tulopohjasta ja niiden kyvystä investoida. Kuntien heikkenevä taloustilanne vaatii valtion aktiivisempia toimia. Sosialidemokraatit esittivät merkittävää 600 miljoonan euron valtionosuuksien lisäystä kunnille vuodeksi 2009.

Lamavuosien virheitä ei saa toistaa: kaikki keinot työttömyysuhan alla elävien ihmisten auttamiseksi olisi ollut hyvä ottaa nopeasti käyttöön. Sosialidemokraatit halusivat vahvistaa työttömien perusturvaa ja palveluja. Työpaikkansa menettäneen, lomautetun ja työttömyysuhan alla olevan ihmisen kouluttamiseen ja tukeen olisi pitänyt panostaa vahvasti. Muutosturva olisi pitänyt laajentaa koskemaan myös lomautettuja.

Köyhyyden poistamiseksi Suomesta tulee ensisijaisten sosiaaliturvaetuksien tasoa nostaa. Erityisesti lapsiperheiden, samoin kuin pientä kansan- ja työeläkettä saavien toimeentuloa tulee parantaa. Sosialidemokraatit esittivät korotuksia mm. yleiseen asumistukeen, eläkkeensaajien asumistukeen ja ensimmäisen lapsen lapsilisään. Hallituksen tekemästä monilapsisten perheiden lapsilisän korotuksesta hyötyy vain noin 20 prosenttia perheistä.

Pieni- ja keskituloisille kohdennetut veronkevennykset toimivat suhdannetilanteessa elvyttävinä toimina. Ne muodostivat osan sosialidemokraattien kotimaista kysyntää elvyttävistä toimin.

Hallitus on muuttanut tuottavuusohjelman pelkäksi henkilöstön irtisanomisohjelmaksi. Esitimme sen keskeyttämistä välittömästi.

Liitimme vastalauseeseen seuraavat ponnet:

1. Eduskunta edellyttää, että kansantalouden elvyttämiseksi ja työttömyyden torjumiseksi rakentamista edistetään eri keinoin ja kuntataloutta vahvistetaan valtionosuuksien nostolla sekä yritysten kireää rahoitusilannetta helpotetaan edelleen, jotta hyvät ja kattavat sekä laadukkaat palvelut voidaan turvata kaikille.
2. Eduskunta edellyttää, että henkilöstön irtisanomisohjelmaksi muodostunut valtion tuottavuusohjelma keskeytetään.
3. Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitusta kunnissa niiden taloustilanteen parantamiseksi sekä erityisesti lasten ja nuorten sekä vanhusten ja vammaisten julkisten sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden parantamiseksi ja kansalaisten tasavertaisuuden vahvistamiseksi omaishoidossa.
4. Eduskunta edellyttää, että hallitus tekee parannuksia sosiaaliturvaan ja varaa tähän tarvittavat määrärahat. Hallituksen tulee korottaa työttömyysturvan vähimmäispäivärahoja ja ensimmäisen lapsen lapsilisää. Myös yleistä asumistukijärjestelmää on parannettava muuttamalla tulorajoja ja luopumalla turhista asunnon ikä- ja pinta-alavaatimuksista. Eläkkeensaajien asumistukea tulee korottaa ja kaikkein pienituloisimpien lapsiperheiden asemaa parantaa korottamalla lapsiperheiden toimeentulotukea.
5. Eduskunta edellyttää, että hallitus peruu työllisyysmäärärahojen leikkaukset ja osoittaa työllisyysmäärärahoja irtisanottavien ja lomautettavien työntekijöiden työllistymismahdollisuuksien tukemisen lisäksi työvoimakoulutuksen tarjonnan parantamiseen sekä valtion ja kuntien tukityöllistämiseen. Heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevien ihmisten asemaa ei saa heikentää.
6. Toimiva liikennejärjestelmä tukee elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä, kilpailukykyä ja talouskasvua sekä Suomessa että kansainvälisesti. Liikennepolitiikan on perustuttava pitkäjänteiseen suunnitteluun, ja siinä tulee korostua myös liikenneturvallisuus sekä ympäristökysymykset. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin perusväylänpidon, joukkoliikenteen ja teemahankkeiden määrärahojen korottamiseksi sekä esittämiemme taloudelle tärkeiden uusien väylähankkeiden aloittamiseksi.
7. Eduskunta edellyttää, että hallitus korottaa aikuisten ammatilliseen koulutukseen ja lisäkoulutukseen varattua määrärahaa. Määräraha on riittämätön ajatellen taloudellista tilannetta sekä mittavia irtisanomisia ja lomautuksia.
8. Eduskunta edellyttää, että Suomen on pidettävä kiinni kansainvälisestä sitoumuksestaan maailmanlaajuisen köyhyyden vähentämiseksi. Kehitysyhteistyömäärärahoja on nostettava tasaisen kasvun periaatteella vuosittain, jotta 0,51 prosentin tavoite bruttokansantulosta saavutetaan vuoteen 2010 mennessä ja 0,7 prosentin tavoite vuoteen 2015 mennessä.
9. Eduskunta edellyttää, että hallitus parantaa valtion asuntotuotannon korkotuen ehtoja puolittamalla omavastuuosuuden 3,4 prosentista 1,7 prosenttiin, jotta vuokra-asuntojen tuotanto saadaan elpymään ja jotta uusien asuntojen vuokrien lähtötaso muodostuisi kohtuulliseksi noin 10 euroksi neliömetriltä.
10. Eduskunta edellyttää, että ARA-vuokra-asuntojen perusparannusjärjestelmä uusitaan siten, että korkotukilainoituksen ehtoja parannetaan ja tuki sidotaan korjausten energiatehokkuuteen. Hallituksen on välittömästi puolitettava korkotuen omavastuu 3,4 prosentista 1,7 prosenttiin ja porrastettava tuki energiatehokkuuden mukaan niin, että alhaisimman omavastuun saa kaikki energiatehokkuuden kriteerit täyttävä remontti.
11. Eduskunta edellyttää, että kotitalousvähennys laajennetaan koskemaan myös asunto-osakeyhtiöiden remonteja tai muilla toimin varmistetaan yhdenvertainen remonttituki eri tulotasoilla ja asumismuodoilla.
12. Eduskunta edellyttää, että hallituksen tulee ryhtyä toimenpiteisiin, jotta kotitalouksien asumista voidaan tukea tilanteessa, jossa asunovelallista kohtaa työttömyys.

Hallituksen toimet riittämättömiä ja väärin ajoitettuja metsäteollisuuden puuhuollon turvaamisessa (VaVM 32/2008 vp - HE 206/2008 vp Vastalause 2)

Hallituksen toimet metsäteollisuuden puuhuollon turvaamiseksi olivat hapuilevia, riittämättömiä ja jopa ristiriitaisia. Vuoden 2007 kesästä lähtien epävarmuus alan puuraaka-aineen saatavuudesta on osaltaan vaikeuttanut alan toimintaedellytyksiä ja johtanut metsäteollisuudessa suuriin tehostus- ja rakennetoimiin.

Hallituksen olisi pitänyt tähdätä toimillaan metsäteollisuuden puuraaka-aineen tasaiseen saatavuuteen kilpailukykyiseen hintaan metsäverotuksen ja metsäpolitiikan kokonaisuuden avulla. Hallitus ei ole puuttunut metsälainsäädännön selkeisiin epäkohtiin ensiharvennus- ja metsien uudistamisvelvoitteen voimistamiseksi puuhuollon tasaisen saatavuuden varmistamiseksi. Sosialidemokraatit ovat jo pitkään painottaneet ensiharvennushakkuiden tärkeyttä metsäteollisuudelle raaka-aineen saatavuuden ja koko kansantalouden kannalta. Pikaisesti ja paniikkitunnelmissa tehty ensiharvennushakkuiden verovähennys ei ole kestävä ratkaisu. Ensiharvennus- ja uudistamistoimien tärkeyttä metsätaloudelle ja metsäteollisuudelle on edelleen vahvistettava.

Hallituksen esitysten valmistelusta kävi selvästi ilmi epävarmuus ja nopea aikataulu. Pyrkimykset olivat sinällään hyvät, kun pyrittiin turvaamaan kohtuuhintaisen raaka-aineen saatavuus yhdellä tärkeimmällä toimialalla. Valmistelun sekavuus näkyi erityisesti vähämerkityksellisten tukien yhteismäärän määrittelyssä. Tukien viidakkoa ei kyetty riittävästi selkeyttämään ilmeisesti ajan puutteen vuoksi.

Kun korotettujen puutullien käyttöönottoa siirrettiin, olisi hallituksen tullut käyttää lisäaika hyödykseen ja valmistella esitys uudelleen saadakseen siitä tavoitteidenkin kannalta tarkoituksenmukaisen ja ratkaistakseen nykyesitykseen sisältyvät ongelmat.

Liitimme vastalauseeseen seuraavat ponnen:

Eduskunta edellyttää metsäverotuksen kokonaisuudistuksen käynnistämistä puuhuollon tasaisen saatavuuden varmistamiseksi. Ehdotetut lyhytkestoiset, määräaikaiset muutokset lakeihin eivät ole oikea tapa lisätä kotimaisen puun markkinoille tuloa. Myös metsälainsäädännön määräämät ensiharvennus- ja uudistamistoimet on tehtävä selkeästi nykyistä velvoittavammiksi.

Tuimme väliaikaisia valtiontakauksia terveille ja vakavaraisille pankeille

(VaVM 31/2008 vp - HE 181/2008 vp Vastalause 1)

Maa- ja metsätalouden laajentunut finanssimarkkinoiden ja reaalitalouden kriisi horjutti pankkien keskinäistä luottamusta ja vaikeuttanut yritysten rahoituksen saatavuutta. Suomessa pankkien välisten markkinoiden epäluottamus ei ollut yhtä syvä kuin monessa muussa maassa.

Syksyn kuluessa yritysten rahoitus oli selvästi vaikeutunut niin meillä kuin muuallakin. Tämän seurauksena suomalaiset yritykset ja asiakkaat olivat rahoitusongelmien seurauksena joutuneet perumaan tai siirtämään aiemmin sovittuja toimituksia. Myös uusien tilausten määrä ehtyi. Tämä oli johtanut tuotannon leikkauksiin ja vaikeaan lomautus- ja irtisanomiskierteeseen.

Kierteen katkaisuun esitimme myös muita toimia kuin väliaikaisia valtiontakauksia. Reaalitalouden luottamuksen palauttamiseksi vaadimme taloutta elvyttäviä sosialidemokraattien esitysten mukaisia toimia kotimaisen kysynnän vahvistamiseksi. Näillä toimilla olisi kyetty tukemaan ja vahvistamaan taloutta ja vähentämään tarvetta turvautua väliaikaisiin valtiontakauksiin.

Erityisesti painotimme, että 50 miljardin euron takaukset voidaan myöntää vain toimintakelpoisille ja vakavaraisille pankeille.

On selvää, että hallituksen politiikalla talouden kriisi syveni ja sosiaalinen eriarvoisuus kasvoi. Tehokkain toimi myös pankkien toimintaympäristön tervehtyttämisen kannalta olisi ollut, että pankkien asiakkaiden taloudellista tilannetta olisi pyritty korjaamaan. Elvyttäviä toimia olisi tarvittu EU:n komission esitysten pohjalta kotimaisen kysynnän vahvistamiseksi sekä työttömyyden kasvun hillitsemiseksi.

Liitimme vastalauseeseen seuraavat ponnet:

1. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy vahvempiin taloutta elvyttäviin toimiin ja vahvistaa yritysten suoraa rahoitusta edelleen aiemmin tehtyjen päätösten vahvistamiseksi.
2. Eduskunta edellyttää, että finanssivalvonnan henkilöstöresursseja on välittömästi vahvistettava ja turvattava rahoitus.
3. Eduskunta edellyttää, että kriisipankkien takausten realisoituessa Suomen valtion ja veronmaksajien etu turvataan kaikissa tilanteissa sekä valtion tulee saada tukea vastaava omistusosuus tukea ottavasta pankista.
4. Eduskunta edellyttää, että tukea saavan kriisipankin johtajien palkat, palkkiot ja korvaukset on kohtuullistettava.
5. Eduskunta edellyttää, että tukea saavan kriisipankin yksityisasiakkaiden luottoja ei saa irtisanoa eikä kasvattaa asuntoluottojen marginaalia.

6. Eduskunta edellyttää, että hallituksen selvitettyä suomalaisen pankin määritelmän ja rajat ylittävän pankkitoiminnan turvamekanismit selvitys tulee saattaa eduskunnan käsittelyyn perustuslain 82 §:n 2 momentin mukaisella tavalla.

Halusimme rajata perintöveron kevennyksen pienempiin perintöihin

(VaVM 30/2008 vp - HE 205/2008 vp Vastalause 1)

Hallitus toi pikavalmistelulla valiokuntaan uuden ja muutetun perintöverohuojennusesityksensä, kun edellinen hallituksen esitys rikkoi niin räikeästi perinnönsaajien keskinäistä yhdenvertaisuutta, ettei sitä saatu perustuslakivaliokunnan seulan läpi verotus- ja perusoikeusiantuntijoiden tiukan vastustuksen johdosta. Uusi esitys oli valmisteltu niin nopealla aikataululla, että siitä puuttuu lähes kokonaan perusteluosa sekä esityksen vaikutusten arviointi.

Suomessa suurten omaisuuksien verotus on kansainvälisesti katsottuna varsin lievää. Sosialidemokraatit eivät siten pitäneet tarpeellisenä saati oikeudenmukaisena esitystä, joka alensi myös kaikkein suurimpien perintöjen verotusta. Me haluisimme kohdentaa kevennyksen kaikkein pienimpiin perintöihin ja rajata koskemaan vain ensimmäistä veroluokkaa, joka käsittää perijän lähipiirin.

Jatkoimme selkeällä elvytyslinjalla vaihtoehtona hallituksen toimettomuutta passiivisuutta vastaan kolmannen lisätalousarvion yhteydessä(VM 24/2008 vp - HE 184/2008 vp Vastalause 1)

Kansantalouden tilanne heikentyi entisestään, ja näkymät vuodelle 2009 olivat varsin heikot. Porvarihallitus ei edelleenkään reagoinut sosialidemokraattien esittämiin yhteistyötarjouksiin Suomen kansantalouden pelastamiseksi. Tilanne Suomessa oli muuttunut syksyn kuluessa ennennäkemättömän nopeasti, kun vienti, investoinnit ja erityisesti rakentaminen lähes pysähtyivät. Yt-menettelyt sekä lomautus- ja irtisanomisilmoitukset olivat talousuutisten jokapäiväisiä aiheita. Työttömyyden noususta oli selvät merkit, mutta hallitus vain vähätteli asiaa ja oli haluton tekemään mitään todellisia toimia syöksyn estämiseksi.

Socialidemokraatit esittivät jo vuoden 2008 vaihtoehtobudjetissaan sosiaalisen asuntotuotannon myöntövaltuuden merkittävää lisäämistä. Taloustilanne huomioon ottaen valtion olisi pitänyt mielestämme lisätä merkittävästi tukeaan julkiselle asuntotuotannolle, jotta kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja saataisiin markkinoille.

Kolmannen lisätalousarvion yhteydessä hallituksella olisi ollut aitiopaikka vastata asuntorakentamisen viime kuukausina kärjistyneeseen haasteeseen. Tilanteessa, jossa talonrakentaminen uhkasi pudota tuntuvasti, hallituksen esittämien toimen ei asuntoja tuoteta riittävästi.

Hallitus ei vastannut kolmannessakaan lisätalousarviossa perusväylänpidon kriittiseen tilaan. Perustienpidon korjauskustannukset nousevat jatkuvasti, tieverkon kunto heikkenee, liikenneturvallisuus vaarantuu ja viranomaiset joutuvat turvautumaan liikennejärjestyksiin. Myös siltojen kunto huononee.

Hallitus ei näyttänyt olevan huolissaan kuntien palveluista, vaan sen katseet on suunnattu laajaan verouudistukseen ja verotuksen keventämiseen, mutta kuntien taloustilanteen helpottamiseksi ja palveluiden turvaamiseksi ei esitetty uutta rahaa. Selviytyäkseen kuntien tuli turvautua veroäyrin korotuksiin ja lisävelkaantumiseen.

Hallitus oli pitkään antanut ymmärtää, että se erityisesti haluaa parantaa lasten- ja nuorten asemaa. Oli suuri pettymys, että hallitus ei vielääkään nähnyt edes Jokelan ja Kauhajoen tragedioiden jälkeen tarpeelliseksi lisätä resursseja sosiaali- ja terveydenhuoltoon kokonaisuutena eikä koulu- ja opiskelijaterveydenhuoltoon. Kaikki tilastot kertovat, että meillä on kohtalokasta vajuusta erityisesti lasten ja nuorten palveluissa. Hallitus ei avannut yhtään momenttia, joihin olisi voinut puuttua. Toimimalla näin hallitus eväsi myös opposition mahdollisuuden esittää valtion osuuden kasvattamista sosiaali- ja terveysministeriön pääluokassa.

Teimme useita muutosesityksiä tuloverolakiesitykseen

(VaVM 22/2008 vp - HE 112/2008 vp Vastalause 2)

Ansiotulojen verotuksen keventäminen ja työtulovähennyksen laajentaminen

Hallitus harjoitti varsin löysäkätistä veropolitiikkaa. Ruoan arvonlisäveron alennuksen ohella ansiotulojen verotusta kevennettiin runsaalla miljardilla eurolla vuonna 2009, vaikka taloustilanne oli muuttunut oleellisesti. Sinällään oli perusteltua keventää ansiotuloveroja kotimaisen kysynnän ja työllisyyden ylläpitämiseksi. Riski kuitenkin ole, että kevennykset tehdään sellaisiinkin tuloluokkiin, joissa lisätuloa ei käytetäkään kulutukseen vaan säästämiseen.

Tuloveroasteikkojen inflaatiotarkistusten lisäksi esitimme, että marginaaliveroprosenttia olisi alennettu vain kahdessa alemmassa tuloluokassa ja pitää kahden ylimmän tuloluokan marginaaliveroprosentit entisellään. Ensimmäisessä tuloluokassa vero alarajan ylittävstä tulosta olisi ollut 7 prosenttia ja toisessa tuloluokassa 18 prosenttia. Ensimmäisen tuloluokan kevennys olisi vähentänyt verotuloja 273 miljoonaa euroa ja toisen tuloluokan 177 miljoonaa euroa. Kolmannen tuloluokan veroksi alarajan

ylittävästä tulosta esitimme 23,5 prosenttia ja ylimmässä tuloluokassa 31,5 prosenttia. Kun kevennystä näihin tuloluokkiin ei olisi tehty, olisivat verotulot kasvaneet hallituksen esitykseen nähden noin 200 miljoonalla eurolla.

Esityksellä olisi turvattu veronkevennyksen pääpainon kohdentuminen pieni- ja keskituloisiin. Näissä tuloluokissa käytettävissä olevien tulojen kasvu menee suuressa määrin myös kulutukseen, ja myönteiset vaikutukset talouskasvuun ja työllisyyteen ovat suuremmat kuin hallituksen esityksessä. Toisessa ja kolmannessa tuloluokassa verotusta olisi kevennetty inflaatiotarkistusten ja työtulovähennyksen kautta.

Työtulovähennyksen laajennuksella pyrimme niin ikään kohdentamaan verovähennystä työllisyyden kannalta mahdollisimman tehokkaalla tavalla. Työtulovähennys olisi ollut 7 prosenttia vähennykseen oikeuttavien tulojen 2 500 euroa ylittävältä osalta. Vähennyksen enimmäismäärä olisi ollut kuitenkin 700 euroa. Verovelvollisen puhtaan ansiotulon ylittäessä 26 000 euroa vähennyksen määrä olisi pienentynyt 1,35 prosentilla puhtaan ansiotulon 26 000 euroa ylittävältä osalta. Kun puhdas ansiotulo olisi ollut noin 78 000 euroa, valtionverotuksen ansiotulovähennystä ei olisi enää myönnetty.

Perusvähennyksen korottaminen

Esitimme perusvähennyksen korottamista 3 000 euroon. Korotetun vähennyksen saannin edellytyksenä oli, että puhdas ansiotulo kaikkien muiden vähennysten tekemisen jälkeen ei ylitä 18 000 euroa.

Perusvähennyksen kasvattaminen olisi lisännyt vähennykseen oikeutettujen määrää. Ratkaisu keventäisi pieniä tuloja saavien verotusta ja olisi sosiaalisesti oikeudenmukainen. Vähennyksen enimmäismäärää ei ole nostettu moneen vuoteen, ja tästäkin syystä on perusteltua, että perusvähennykseen tehdään tuntuva korotus, jotta vähennyksen reaalista arvoa voidaan korottaa.

Perusvähennyksen korotus 3 000 euroon olisi vähentänyt kunnallisverokertymää 425 miljoonalla eurolla.

Verovapaat matkakustannusten korvaukset

Hallituksen esityksessä oli kaksi selkeää epäkohtaa joiden seurauksena yhdenvertaisuus ei toteudu. Esityksen mukainen työmatka-käsite aiheuttaa eriarvoisuutta teollisuuden ja laivanrakennusalan komennusmiesten sekä muiden liikkuvaa työtä tekevien verokohteluun, vaikka olosuhteet ovat samat. Tilannetta voidaan korjata laskemalla työntekeispaikan kilometriraja 80 kilometriin.

Kotitalousvähennys

Hallitus esitti kotitalousvähennyksen korotusta ja käyttöalan laajennusta. Esitykseen sisältyi selkeä yhdenvertaisuusongelma eri ihmisryhmien välillä. Hallitus ei esityksillään huomionnut riittävästi pienituloisten, rivi- ja kerrostaloissa sekä vuokralla asuvien asuntojen peruskorjausten tukemista. Kotitalousvähennyksen laajennuksen erääksi tavoitteeksi asetettiin pientalojen energiatehokkuutta parantavat hankkeet ja ympäristöystävälliset lämmitystapamuutokset. Tavoitteen mukaista rajausta ei kotitalousvähennyksen käyttöön kuitenkaan kyetty tekemään, jolloin sitä voidaan käyttää myös esitetyn tavoitteen vastaisesti esim. kesämökin sähkölämmitykseen, jolloin mökistä tehdään ympärivuotisesti asuttava ja energian kulutusta samalla lisääntyy.

Nykyinen ja laajennettu kotitalousvähennys suosii hyvätuloisia. Pienituloiset, asumismuodosta riippumatta, eivät voi hyödyntää kotitalousvähennystä, kun ei ole mistä vähentää. Vähennysten muita huonoja puolia ovat niiden läpinäkymättömyys ja ennakoimattomuus.

Asunnon ja työpaikan väliset matkakustannukset

Hallitus esitti vähennyskelpoisten asunnon ja työpaikan välisten matkakustannusten omavastuun korottamista 500 eurosta 600 euroon. Verovähennysjärjestelmä ei riittävästi tue henkilön työllistymistä. Erityisesti vähennyksen omavastuuosuus on ongelmallinen lyhyitä matkoja ja määräaikaistöitä tekeville tai niitä töitä hakeville. Korotuksen myötä monen henkilön matkakustannukset jäävät omavastuuta pienemmäksi.

Nyt kun työttömyys uhkaa kääntyä jälleen nousuun, työvoiman alueellista liikkuvuutta pitäisi edistää työmatkakulujen verovähennyksen omavastuuta supistamalla. Liikkuvuuden kannalta olennaista on työmatkakulujen suhde ansioihin, mikä etenkin matalapalkkaisissa ja osa-aikaisissa tehtävissä nousee helposti korkeaksi.

Jotta olisi taloudellisesti järkevää ja kannustavaa ottaa työtä vastaan myös oman asuinpaikkakunnan ulkopuolelta, nykyistä vähennysjärjestelmää tulisi uudistaa. Matkakustannusten verovähennyksen omavastuuosuutta tulisi mieluummin pienentää tai se tulisi poistaa kokonaan.

Emme olisi laskeneet ruan arvonnäisäveroa 22 prosentista 17 prosenttiin
(VaVM 19/2008 vp - HE 114/2008 vp Vastalause 2)

Elintarvikkeiden hinnat ovat nousseet nopeasti Suomessa. Osin tämä on johtunut ruoan maailmanmarkkinahintojen noususta. Vuoden 2006 alusta ruoan ja juomien (pl. alkoholi) hinnat ovat nousseet Suomessa noin 1,7 prosenttiyksikköä enemmän kuin euroalueella, vaikka kaikki kuluttajahinnat nousivat Suomessa samaan aikaan 0,6 prosenttiyksikköä vähemmän kuin euroalueella keskimäärin. Hintojen nousu jatkui edelleen nopeana. Vuoden 2008 elokuussa elintarvikkeiden hinnat nousivat Tilastokeskuksen kuluttajahintaindeksin mukaan 9,5 prosenttia vuoden 2007 elokuusta.

Suomessa kauppa ja elintarviketeollisuus sopivat pääsääntöisesti kolme kertaa vuodessa keskeisten elintarvikkeiden sisäänostohinnoista. Keskitetty järjestelmä antaa mahdollisuuden päästä sopimuksiin, joissa hintojen kehitys on yhtenäistä. Kun sopijapuolia on molemmilla puolilla vähän, niin sopimusten sitovuus on ollut hyvä. Varsinkin teollisuudelle harva sopimusväli antaa mahdollisuuden seurata toinen toisiaan ja päästä lopputulokseen, jota voidaan luonnehtia kirjoittamattomaksi sopimukseksi markkinatasoa korkeammista hinnoista.

Kaupan ja erityisesti elintarviketeollisuuden keskittyminen on ongelma ilman neuvottelumekanismiakin. Se rajoittaa kilpailun aikaansaamia hintapaineita. Kaiken kaikkiaan vaikuttaa siltä, että markkinaehtoista kehitystä pidetään luonnollisena vain silloin, kun se nostaa tuottajahintaa. Kuluttajien näkökulma, jossa päähuolenaihe on elintarvikkeiden hintojen jyrkkä nousu, ei ole juuri saanut vastakaikua elinkeino- eikä kilpailupolitiikassa.

IMF tyrmäsi Suomen taloutta koskevassa loppuarviossa ruoan arvonlisäveroalennuksen. Kansainvälinen valuuttarahasto ei usko ruoan arvonlisäveron laskun vahvistavan valtiontaloutta eikä siten sen tuovan ostovoimallisyksiä.

Suomessa ei aikaisemminkaan ole onnistuttu laskemaan merkittävästi kuluttajahintoja arvonlisäveroalennuksin. Hyvänä esimerkkinä on alennetun arvonlisäverokannan kokeilu erityisesti työvaltaisilla aloilla. Parhaillaan on meneillään kokeilu, jossa parturi- ja kampaamopalveluihin sekä erittäin pieniin korjauspalveluihin sovelletaan yleisen arvonlisäverokannan 22 prosentin sijaan alennettua 8 prosentin verokantaa 1.1.2007 - 31.12.2010 välisenä aikana. Alennuksen arvioitiin heijastuvan kuluttajille 11 prosentin hinnanlaskuna. Kuluttajaviraston ja lääninhallitusten vertailuun osallistuneissa yrityksissä keskimääräinen alennus oli noin 3 prosenttia. Alennusprosesteissa oli kuitenkin suuria eroja, ja ne vaihtelivat 1 ja yli 10 prosentin välillä.

Hallituksen esityksessä arvioitiin, että elintarvikkeiden alennuksen hyöty henkeä kohden laskettuna on keskimäärin 77 euroa vuodessa. Alimmissa tuloluokissa alennuksen hyöty henkeä kohden vuodessa on keskimäärin 49 euroa. Ylimmän tuloluokan kotitalouksissa vastaava hyöty henkeä kohden on keskimäärin 106 euroa vuodessa. Euromääräisesti eniten siis hyötyvät hyvätuloiset. Tulonjakomielessä olisikin ollut huomattavasti tehokkaampaa kohdentaa tuki suoraan esim. perusvähennyksen kasvattamisen kautta, jolloin ostovoiman lisäystä eniten kaipaavat olisivat siitä myös todella hyötäneet.

Esityksessä arvioitiin kokonaistyöllisyyden parantuvan 6 000 henkilöllä kuluttajien yleisen ostovoiman parantuessa. Työllisyysvaikutukset olivat liian optimistisina etenkin, kun hallituksen esityksessä kerrottiin samassa yhteydessä vaikutuksen kaupan, elintarviketeollisuuden ja ravintolapalvelujen työpaikkojen lisäykseen olevan vain muutama sata ja asiantuntijakuulemisessa Matkailu- ja Ravitsemuspalvelut MaRa ry arvioi veronalennuksen supistavan heidän alansa palveluiden myynnin määrää noin 4 prosenttia ja alan työllisyyttä 1 400 henkilötyövuotta. Eduskunnan asiantuntijakuulemisessa ei osattu kertoa, minne siis hallituksen arvioimat lisätyöpaikat syntyvät, koska kaikki lausutut seikat viittasivat toisenlaisiin, huomattavasti pienempiin, työllisyysvaikutuksiin. Edellä olevan perusteella oli syytä epäillä veronalennuksen menevän kokonaisuutenaan kuluttajahintoihin, ja toisaalta, kun huomioidaan alennuksen negatiiviset vaikutukset mm. ravintolapalveluihin, oli koko esitys hyvin kyseenalainen vaikutuksiltaan.

Kaupthing Bankin Suomen sivuliikkeeseen tehtyjen talletusten maksuesitykseen teimme vastalauseen (VaVM 15/2008 vp - HE 182/2008 vp Vastalause 1)

Kolme suomalaista liikepankkia sopivat ottavansa vastuulleen Kaupthing pankin sivukonttorin vastuut ja saatavat. Nämä pankit kantoivat myös liiketaloudelliset riskit sekä luottotappioista johtuvat riskit, jotka kuitenkin arvioitiin kohtuullisen pieniksi. Juridinen vastuu jäi sen sijaan Suomen valtiolle, eikä tätä riskiä kyetty rajaamaan.

Talletustakuulla kyettiin nopeasti turvaamaan talletusrahoitukset, mikä oli omiaan rauhoittamaan Suomen rahoitusmarkkinoita. Talletusten turvaamisen kautta voitiin osaltaan turvata niiden tallettajina olevien yritysten taloudellinen toiminta sekä työllisyys.

Oli perusteltua, että takuupäätöksellä taattiin talletusten pääomat, mutta korkojen osalta ylisuuret korot olisi pitänyt leikata ja turvata korkojen osalta Suomen talletuspankkien talletuskorkojen mukainen kesikorko näille talletuksille. Tällä tavalla ei olisi palkittu tai turvattu sitä liiallista riskinottoa, jota eräiden talletusten osalta on selvästi harjoitettu.

Vastalauseeseen sisältyi seuraava ponsi:

Hyväksyessään esityksen eduskunta edellyttää, että hallitus ennen eduskunnan takuupäätöksen täytäntöönpanoa huolella selvittää liiketaloudellisen ja luottotappioriskin sekä juridisen riskin rajaukset, jotta valtion vastuut pysyvät eduskunnan takauspäätöksen mukaisina, ja tulee saattaa ne myös eduskunnan käsittelyyn perustuslain 82 §:n toisen momentin mukaisella tavalla.

Hallitus ei puuttunut vuoden toisen lisätalousarvion yhteydessä merkittäviin yhteiskunnallisiin epäkohtiin eikä esittänyt määrärahalisäyksiä näiden epäkohtien korjaamiseen.

Lisätalousarviossaan hallituksen olisi pitänyt parantaa esimerkiksi lapsiperheiden tukia ja palveluja sekä vanhusten palveluja. Sosiaaliturva kaipaa nopeita parannuksia. Esitimme selkeitä parannuksia vuoden 2008 talousarviomietintöön tekemässämme vastalauseessa: olimme valmiita panostamaan huomattavasti lisärahaa kuntien hyvinvointipalveluiden parantamiseen sekä kohentamaan lapsiperheiden asemaa esimerkiksi nostamalla 1. lapsen lapsilisää ja korottamalla lapsen perusosan määrää toimeentulotuesta. Hallituspuolueet eivät yhtyneet näihin esityksiimme. Hallitus ei lisätalousarvioesityksissäänkään esitä kuntapalveluihin lisärahoitusta, vaikka tarpeet ovat selkeästi näkyvissä. Myöskään esimerkiksi toimeentulotuen tai työmarkkinatuen tasoa ei aiota parantaa. Päinvastoin hallitus omilla toimillaan lisää epävakautta ja eriarvoisuutta kiihdyttämällä inflaatiota ja korottamalla julkisten sosiaali- ja terveyspalvelujen maksuja. Tämän vuoksi eläkkeiden ostovoimakkehitystä pitää parantaa tekemällä indeksitarkistukset kaksi kertaa vuodessa.

Ratojen peruskorjaustason laiminlyönti on todettu jopa erääksi suurimmista riskeistä VR:n sisäisissä riskianalyyseissa. Tämä tarkoittaa ongelmia liikenteen täsmällisyydessä ja liikennerajoitusten määrän kasvua. Rataverkon yksittäiset kehittämisinvestoinnit eivät riittäneet, kun samaan aikaan laiminlyödään muun rataverkon palvelutason kehittäminen. Heikkokuntainen rataverkko sisältää myös turvallisuusriskejä, joihin kuuluu myös tasoylikäytävien suuri määrä.

Viime vuosina tiestön kunnossapidon kustannukset ovat kasvaneet noin 25 - 30 miljoonaa euroa vuodessa, ja kehyspäätökseen sisältyvä perustienpidon rahoituksen kasvu ei kata edes kustannusten kasvua. Alemman tieverkon kunto heikkenee ja vaurioiden määrä lisääntyy edelleen. Tienpitoon suunnattua lisäystä kohdennetaan suurelta osin sinänsä tärkeään metsäteollisuuden puuhuollon turvaamiseen alemmalla tieverkolla. Se merkitsee kuitenkin sitä, että lisärahoituksen kohdentuessa pääosin alempiasteiseen soratiestöön tienpidon ongelmaksi muodostuu koko muun tieverkon ja siltojen kunnan turvaaminen.

Edullisten vuokra-asuntojen ja asuntotonttien tarjontaa esitimme lisäävän valtion, kuntien ja rakennuttajien määrätietoisilla yhteistoimilla siten, että olisi huomioitu myös asunnottomien tilanne. Kohtuuhintaisten asuntojen tarjontaa lisäämällä olisi voitu alentaa asumiskustannuksia, lisätä perheiden valinnanmahdollisuuksia ja edesauttaa yhdyskuntarakenteen eheytymistä sekä ehkäistä työllisyyskapeikkojen syntymistä.

Tuloarvioita hallitus korjasi sosialidemokraattien syksyllä esittämille linjoille. Vuoden 2008 vaihtoehtobudjettilinjauksessamme esitimme menolisäysten rahoittamista hallitusta korkeammilla vero- ja korkotuloilla sekä voiton tuloutuksilla. Arvioimme verotuloja kertyvän 460 miljoonaa euroa hallituksen talousarvioesitystä enemmän. Hallitus korjasi itsekkin verotuloarviota lisäbudjetissa nettomääräisesti 439 miljoonalla eurolla. Korkotulo- ja voiton tuloutusarviota korjattiin ylöspäin 354 miljoonalla eurolla. Valtion yhtiöistään saamia osinkotuloja korotettiin 162 miljoonalla eurolla, Suomen Pankin tuloutusta 100 miljoonalla eurolla sekä valtion talletuksista saamia korkotuloja 48 miljoonalla eurolla. Me esitimme vuoden 2007 syksyllä osinkotuloihin 120 miljoonaa euroa lisää, Suomen Pankin tuloutukseen 50 miljoonaa euroa ja korkotuloihin 50 miljoonaa euroa eli yhteensä 220 miljoonaa euroa enemmän kuin hallitus vuoden 2008 talousarviossa. Olimme siis jo vuoden 2007 syksyllä hallitusta vastuullisemmalla, avoimemmalla ja tasapainoisemmalla budjettilinjalla.

Sosialidemokraateilta omat linjaukset valtioneuvoston selontekoon valtiontalouden tarkistetuista kehyksistä vuosille 2009—2012 (VaVM 9/2008 vp – VNS 2/2008 vp, Vastalause 2)

Hallituksen esittämä valtiontalouden kehys on alimitoitettu. Kehyksessä ei varauduta riittävästi tulevaisuuteen eikä ihmisten tarpeisiin, mikä näkyy myös valtiovarainvaliokunnan mietinnössä ja useissa erikoisvaliokuntien lausunnoissa. Esitimme vastalauseessamme selkeän sosialidemokraattisen vaihtoehdon hallituksen esitykselle.

Vastalauseeseen liitetyt ponnet:

1. Eduskunta edellyttää, että sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujen korottamisesta ja niiden sitomisesta indekseihin luovutaan tilanteessa, jossa sosiaali- ja terveyspalvelujen ja lääkekustannusten maksukattoa koskevia päätöksiä ei ole tehty. Pienituloisten ja paljon sairastavien henkilöiden mahdollisuus hakeutua asianmukaiseen hoitoon on turvattava. Mikäli maksut seuraavat kustannuskehitystä, tulee myös tulonsiirrot ja sosiaaliturvaetuudet sitoa indekseihin nykyistä kattavammin.
2. Eduskunta edellyttää, että kuntien rahoitus pohjaa pitää vahvistaa, jotta kunnat pystyvät tulevaisuudessa selviytymään kasvavista palveluhaasteista. Lisäksi kuntien palvelurakenteita on kehitettävä ja tehostettava. Peruspalveluiden järjestämisen tulee perustua vahvoihin peruskuntiin. Kuntatasolla resursseja on siirrettävä hallinnosta palveluihin. Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista saatavat tulot on kokonaisuudessaan jätettävä kuntien käyttöön sosiaali- ja terveyspalveluiden parantamiseksi.
3. Liikenteen kehysmäärärahat eivät mahdollista Suomen ilmastoystävällistä, kilpailukykyistä ja turvallisuutta edistävää liikennepolitiikkaa. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin joukkoliikenteen, perustienpidon, perusradanpidon ja kevyen liikenteen määrärahojen korottamiseksi.

4. Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää työllisyysmäärärahoja ja työllisyysperusteisia investointimäärärahoja osaavan työvoiman saatavuuden turvaamiseksi, rakenteellisen työttömyyden alentamiseksi sekä rakennemuutospaikkakuntien tukemiseksi. Heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevien ihmisten asemaa tulee parantaa. Ammatilliseen koulutukseen ja ammatilliseen aikuiskoulutukseen on osoitettava lisävoimavaroja. Työsuojelupiirien henkilöresurssien suunnitellusta 100 henkilötövuoden vähentämisestä vuoteen 2015 mennessä on luovuttava, eikä työterveyslaitokseen esitettyjä henkilöstövähennyksiä tule tehdä.

5. Eduskunta edellyttää, että yliopistojen autonomia ja itsenäinen päätösvalta turvataan riittävällä valtion rahoituksella. Yliopistojen perusrahoitus on jaettava yhdenvertaisin perustein kaikille yliopistoille. Lisäksi eduskunta edellyttää, että hallitus luopuu kehysseleonteosta ja aikaisemmissa yhteyksissä tekemistään päätöksistä saattaa yliopistojen julkinen rahoitus riippuvaiseksi yksityisrahoituksesta ja mahdollistaa yliopistojen toiminnan julkisoikeudellisina laitoksina, joihin valtio voi tehdä finanssisijoituksia ilman ehtoa yksityisen rahoituksen hankkimisesta.

6. Eduskunta edellyttää, että Suomen on pidettävä kiinni kansainvälisestä sitoumuksestaan maailmanlaajuisen köyhyyden vähentämiseksi. Kehitysyhteistyömäärärahoja on nostettava tasaisen kasvun periaatteella vuosittain, jotta 0,51 prosentin tavoite bruttokansantulosta saavutetaan vuoteen 2010 mennessä ja 0,7 prosentin tavoite vuoteen 2015 mennessä.

7. Eduskunta edellyttää, että hallitus korjaa veropoliittista linjaansa oikeudenmukaisempaan suuntaan niin, että verotus perustuu veronmaksukykyyn ja varallisuuteen sekä veropohja pidetään laajana ja tiiviinä. Veropolitiikalla ei pidä luoda varakkaiden ja hyväosaisten verovapaata luokkaa. Veropolitiikalla pitää edistää oikeudenmukaista tulonjakoa ja tukea työllisyyttä sekä torjua ympäristö- ja terveyshaittoja.

8. Eduskunta edellyttää, että toimeentuloerojen kaventamiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi tehdään kohdennettuja parannuksia lapsiperheiden, eläkeläisten, työttömien ja opiskelijoiden sosiaaliturvaan. Kunnallisverotuksessa käytettävän perusvähennyksen määrää korotetaan.

9. Eduskunta edellyttää, että erityisesti köyhimpien lapsiperheiden toimeentuloa parannetaan korottamalla elatustukea ja lapsen perusosan tasoa toimeentulotuessa sekä parantamalla asumistukien tasoa ja selkeyttämällä asumistukijärjestelmää. Kaikkien lapsiperheiden tukemiseksi korotetaan ensimmäisestä lapsesta maksettavaa lapsilisää.

10. Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitusta erityisesti lasten ja nuorten sekä vanhusten ja vammaisten julkisten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen parantamiseksi, kansalaisten tasavertaisuuden vahvistamiseksi omaishoidossa ja henkilökunnan riittävyyden varmistamiseksi sosiaali- ja terveydenhuollossa. Vanhusten hoito- ja hoivapalvelujen on oltava tasa-arvoisesti saatavilla koko maassa. Riittävien henkilöstöresurssien lisäksi tarvitaan sitovampia laatunormeja ja selkeämpää sääntelyä vanhustenpalveluiden asiakasmaksuihin.

11. Sosialidemokraatit pitävät ympäristöministeriön määrärahoja riittämättöminä. Vuosi vuodelta vähenevillä määrärahoilla on mahdotonta turvata ympäristöministeriön hallinnonalalle riittävät tutkimus- ja kehitysvoimavarat, joita ympäristöpolitiikan suunnittelu, toimeenpano ja yhteiskunnallinen vaikuttavuus edellyttävät. Tutkimusmäärärahat ovat lähes puolittuneet kahdessa vuodessa. Eduskunta edellyttää, että Itämeren ja sisävesien suojelutavoitteiden saavuttamiseksi ympäristötyömäärärahaan ja haja-asutusalueiden vesiensuojelun edistämisen määrärahoihin tehdään tasokorotukset.

12. Eduskunta edellyttää, että hallitus korjaa valtion asuntotuotannon korkotuen ehtoja, jotta kansalaisten oikeus asumiseen turvataan.

10.5. Tarkastusvaliokunta

Valiokunta antoi 6 mietintöä ja 2 lausuntoa.
Puheenjohtaja Matti Ahde.

Eduskunnan tarkastusvaliokunnan toiminta vuonna 2008

Tarkastusvaliokunnan työ alkoi kesäkuussa 2007

Eduskunnan tarkastusvaliokuntaa koskeva perustuslain muutos tuli voimaan 1.6.2007. Valiokunta perustettiin yhdistämällä valtiontilintarkastajat ja valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja tarkastusjaoston toteuttama valvontatoimi.

Eduskunnan budjettivallan täysipainoinen käyttäminen edellyttää toimivaa ja korkeatasoista parlamentaarista valvontaelintä. Valiokunnan tehtävänä on vahvistaa eduskunnan budjettivaltaa ja talusvalvontaa sekä lisätä vuoropuhelua hallituksen kanssa. Valiokunnan tehtävänä on saattaa eduskunnan tietoon merkittävät valvontahavaintonsa. Tarkastusvaliokunta on kokoonpanoltaan jonkin verran muita valiokuntia pienempi. Siihen kuuluu 11 varsinaista jäsentä ja 6 varajäsentä. Valiokunnalla on selvä pyrkimys yksimielisyyteen päätöksenteossa.

Tarkastusvaliokunnalla on laajat valvontaoikeudet ja tietojensaantioikeudet. Valiokunta käsittelee mm. eduskunnalle annettavan valtion tilinpäätöskertomuksen ja Valtiontalouden tarkastusviraston kertomuksen sekä yksittäisiä tarkastusviraston

toiminnantarkastuksia sekä valmistelee valtion taloudenhoidon valvontaa koskevat asiat. Valiokunnan tärkeimmät valvontahavainnot sisältyvät mietintöjen päätösehdotuksiin kannanottoina, jotka eduskunta on täysistunnossaan hyväksynyt. Niissä edellytetään hallituksen ryhtyvän eriasteisiin toimenpiteisiin havaittujen epäkohtien ja puutteiden korjaamiseksi. Tarkastusvaliokunnan työssä keskeistä on

- vahvistaa toiminnallaan eduskunnan budjettivaltaa ja parlamentaarista valvontaa
- varmistua siitä, että veronmaksajien rahoja käytetään lainsäädännön mukaisesti sekä tehokkaalla ja järkevällä tavalla
- arvioida, onko eduskunnan tahto toteutunut lainsäädännön ja valtion talousarvion toimeenpanossa
- tuottaa oma-aloitteisella valvontatoiminnalla uutta tietoa poliittiseen päätöksentekoon
- arvioida hallituksen toimia hallitusohjelman ja asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa

Tarkastusvaliokunta kokoontuu 2-3 kertaa viikossa. Valiokunta toimii oma-aloitteisesti ja sillä on itsenäinen vireillepano-oikeus. Valiokunta teettää tutkimuksia, kuulee asiantuntijoita, tekee valvontakäyntejä ja valmistelee mietintöjä ja lausuntoja. Ensimmäisen toimintavuoden aikana valiokunta piti 60 kokousta, käsitteli 20 eri asiaa, kuuli 100 eri asiantuntijaa ja teki viisi valvontakäyntiä ministeriöihin ja virastoihin. Valiokunnasta valmistui kuusi mietintöä ja kolme lausuntoa sekä käynnistyi ensimmäinen tutkimushanke, jonka aiheena on valtion talousarvion verotuloennusteet ja niiden osuvuus.

Vuoden 2008 keskeiset asiat valiokunnassa:

TrVM 1/2008 vp Valtion tilinpäätöskertomus vuodelta 2007, Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomus eduskunnalle valtion varainhoitovuoden 2007 tilinpäätöksen ja valtion tilinpäätöskertomuksen tarkastuksesta.

Tarkastusvaliokunta antoi asioista yhteisen mietinnön 10.6.2008. Käsittelyssä ollut Valtion tilinpäätöskertomus vuodelta 2007 on neljäs uusimuotoinen hallituksen valtiontaloudellinen kertomus eduskunnalle ja toinen kerta, kun mietinnön siitä valmisti tarkastusvaliokunta. Valiokunnan esittämät kannanotot koskivat mm. tilinpäätöskertomuksen aikaistamista, yhteiskunnallisten vaikuttavuustietojen esittämistä, valtiontalouden kehysmenettelyä ja finanssipolitiikan raportointia sekä hallituksen esittämiä teemapohjaisia tarkasteluja. Valiokunnan kriittiset havainnot koskevat erityisesti valtion tietohallintoa ja IT-johtamista, sähköistä asiointia ja tunnistuspalveluita sekä valtion tuottavuusohjelmaa.

TrVM 5/2008 vp - M 2/2008 vp (TRO 1/2008 vp) Informaatio-ohjauksen toimivuus sosiaali- ja terveydenhuollossa.

Tarkastusvaliokunta päätti 13.2.2008 ottaa valvonta-aiheekseen informaatio-ohjauksen toimivuuden sosiaali- ja terveydenhuollossa. Mietintö, jossa valiokunta saattaa eduskunnan tietoon merkittävät valvontahavaintonsa, valmistui 8.10.2008. Mietintö oli ensimmäinen valiokunnan omasta aloitteesta tehty mietintö täysistunnolle. Tarkastusvaliokunnan tekemä selvitystyö nosti esiin perustavanlaatuisia ongelmia, joiden vuoksi sosiaali- ja terveyspalvelujen yhdenvertainen saatavuus on maassamme vaarantunut ja jotka ovat myös heikentäneet eduskunnan mahdollisuuksia ohjata tätä ei-toivottua kehitystä parempaan suuntaan.

TrVM 6/2008 vp – K 15/2008 vp Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus eduskunnalle toiminnastaan

varainhoitovuodelta 2007. Valiokunta nosti esiin viisi teemaa, jotka ovat merkittäviä eduskunnan budjettivallan kannalta ja sisältävät tietoja, joiden perusteella eduskunta voi ohjata hallintoa etsimään tehokkaampia toiminnallisia ratkaisuja. Painokkaimmin valiokunta otti kantaa terveydenhuollon tietojärjestelmiin ja valtion kassanhallintaan. Näistä valiokunta esitti eduskunnan hyväksyttäväksi kahta kannanottoa. Hallituksen on kerrottava toimenpiteistään valtion seuraavassa tilinpäätöskertomuksessa keväällä 2009.

TRO 3/2008 vp: Valtion talousarvion verotuloennusteiden osuvuus

Pellervon taloudellinen tutkimuslaitos PTT arvioi yhteistyössä professori Kalle Määtän (Joensuun yliopisto) kanssa valtion talousarvioihin ja lisätalousarvioihin sisältyvien verotuloennusteiden osuvuutta. Tutkimuksen avulla halutaan selvittää, onko talouden ja veropohjien kasvua yli- tai aliarvioitu satunnaisesti tai systemaattisesti. Tutkimuksen kohteena on kymmenen vuoden tarkastelujakso vuosilta 1998-2007. Ennusteiden osuvuutta selvitetään vertaamalla hallituksen budjettiesityksen tuloarvioita tilinpäätöksen mukaisiin toteutuneisiin tuloihin. Tarkastusvaliokunta päätti toukokuussa 2008 tilata aiheesta ulkopuolisen ja valvontakohteesta riippumattoman asiantuntijatahon tutkimuksen. Avoimen tarjousmenettelyn tuloksena tutkimuksen tekijäksi valittiin Pellervon taloudellinen tutkimuslaitos. Tutkimus valmistuu 30.5.2009 mennessä.

Lisäksi valiokunta käynnisti vuoden 2008 lopulla kolme valiokunnan omaa selvityshanketta, jotka koskevat valtion toimintojen alueellistamista, harmaan talouden kysymyksiä sekä sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstövajetta.

TrVn lausunnot:

- TrVL 1/2008 vp Hallituksen toimenpidekertomus vuodelta 2007, lausunto PeV:lle (TRO 1/2007 vp Eduskunnan hyväksymät lausumat –asia yhdistettiin huhtikuussa 2008 asiaan K 2/2008 vp Hallituksen toimenpidekertomus vuodelta 2007)
- TrVL 2/2008 vp Valtioneuvoston selvitys Euroopan tilintarkastustuomioistuimen vuosikertomuksesta 2006, lausunto SuV:lle

TrVn omat-asiat:

- (- TRO 1/2007 vp Eduskunnan hyväksymät lausumat, joka yhdistettiin huhtikuussa 2008 asiaan K 2/2008 vp Hallituksen toimenpidekertomus vuodelta 2007, -> TrVL 1/2008 vp)
- TRO 1/2008 vp -> M2/2008 vp Informaatio-ohjauksen toimivuus sosiaali- ja terveydenhuollossa

- TRO 2/2008 vp Rataväylien kunnossapito: Valtiontalouden tarkastusviraston toiminnantarkastuskertomus 159/2008
- TRO 3/2008 vp Valtion talousarvion verotuloennusteita koskeva tutkimus
- TRO 4/2008 vp Valtion toimintojen alueellistaminen
- TRO 5/2008 vp Tiehallinnon alueurakat - kilpailuttamiseen, sopimusoikeuteen ja tilaajavastuuseen liittyviä kysymyksiä
- TRO 6/2008 vp Harmaan talouden erilliskysymykset
- TRO 7/2008 vp Harmaan talouden katvealueet (tutkimushanke)
- TRO 8/2008 vp Henkilöstövaje sosiaali- ja terveydenhuollossa

10.6. Hallintovaliokunta

Valiokunta antoi 26 mietintöä ja 37 lausuntoa.
Valiokuntavastaava Rakel Hiltunen.

Sosialidemokraatit eivät jättäneet vastalauseita yhteenkään mietintöön. Eriävä mielipide jätettiin valtiontalouden kehyksistä ja valtion talousarviosta annettaviin lausuntoihin.

10.7. Lakivaliokunta

Valiokunta antoi 16 mietintöä ja 23 lausuntoa.
Valiokuntavastaava Tero Rönni.

Sosialidemokraatit jättivät vastalauseensa yhteensä kolmeen mietintöön.

Holhoustoimen edunvalvontapalveluiden järjestäminen sekä holhoustoimesta annetun lain 8 §:n ja valtion oikeusaputoimistoista annetun lain 6 §:n muuttaminen (LaVM 8/2008 vp)

Hallituksen esityksessä ehdotettiin säädettäväksi uusi laki holhoustoimen edunvalvontapalveluiden järjestämisestä. Edunvalvontapalveluiden järjestämisen yleinen johto, ohjaus ja valvonta kuuluisivat oikeusministeriölle. Edunvalvontapalveluiden alueellisesta järjestämisestä vastaisivat valtion oikeusaputoimistot. Henkilökunnalla, joka tämän lain voimaantullessa hoiti päätoimisesti edunvalvontapalveluiden tuottamistehtäviä, olisi laissa säädettävien edellytyksien oikeus tulla suostumuksellaan nimitetyksi oikeusaputoimistoon perustettavaan virkaan.

Sosialidemokraattien vastalauseessa todettiin, että hallituksen esityksessä oli katsottu, että kunta- ja palvelurakenneuudistusta koskevan lain mukaan edunvalvontatehtävien siirtämistä valtiolle olisi kuntien henkilöstön kannalta pidettävä liikkeenluovutuksena. Hallitus ei kuitenkaan sitoutuisi edunvalvontapalvelujen siirtoa koskevassa esityksessä liikkeenluovutusperiaatteen noudattamiseen. Esityksessä poikettiin siten tietyiltä osin kunta- ja palvelurakenneuudistusta koskevan puitelain 13 §:n 2 momentista.

Lakiehdotuksessa lähdettiin siitä, että kaikki ne henkilöt, jotka ovat toimineet tämän lain voimaan tullessa kunnan tai kuntayhtymän palveluksessa sellaisessa edunvalvontapalvelujen tuottamistehtävässä, joka on perustettu ennen 1.4.2008, voidaan heidän suostumuksellaan nimittää vastaaviin tehtäviin uusissa perustettavissa oikeusaputoimiston viroissa. Vastalauseen allekirjoittaneet katsoivat, että siirtymäajan määräpäivän olisi tullut olla vasta 25 päivä huhtikuuta 2008, koska kyseinen lakiesitys annettiin tuona päivänä.

Vastalauseen allekirjoittivat Krista Kiuru, Tero Rönni, Johanna Ojala-Niemelä sekä Ilkka Kantola. Sosialidemokraattien vastalauseeseen yhtyivät Vasemmistoliiton Paavo Arhinmäki sekä Perussuomalaisten Pirkko Ruohonen-Lerner.

Rikoslain 2 a luvun ja uhkasakkolain 10 §:n muuttaminen (LaVM 9/2008 vp)

Hallituksen esityksessä ehdotettiin muutettavaksi rikoslakia ja uhkasakkolakia siten, ettei rangaistusmääräysmenettelyssä annettuja sakkorangaistuksia ja uhkasakkoja voitaisi enää muuntaa vankeudeksi. Esityksen tavoitteena oli vähentää sakkovankien lukumäärää sekä poistaa mahdollisuus muuntaa sakkorangaistus vankeudeksi periaatteellisesti ongelmallisimmista edelleen muunnettavissa olevista sakoista.

Sosialidemokraattien vastalause lähti siitä, että yleisen pohjoismaisen kriminaalipoliittisen linjan mukaan vankila ei ole päihdeongelmallisille ihmisille tarkoituksenmukaisin lievän rikosoikeudellisen seuraamuksen täytäntöönpanopaikka. Oikeusministeriön selvityksen mukaan tällä hetkellä pelkkää muuntorangaistusta suorittavat suomalaiset sakkovangit ovat lähes aina terveydentilaltaan huonossa kunnossa ja moni heistä on päihdeongelmainen. Viime vuosina onkin tehty useita lainmuutoksia, joilla sakkovankien määrää on pyritty vähentämään.

Edellisen lainmuutoksen, joka astui voimaan 1.3.2007, valmistelun aikoihin esitettiin, että vankeuden muodossa suoritettavan sakonmuuntorangaistuksen sijaan päihdeongelmallisille vangeille olisi järjestettävä vaihtoehtoinen ja tarkoituksenmukaisempi seuraamusjärjestelmä. Edellisen oikeusministerin kaudella pitkään valmisteltu sopimushoitoa koskeva lainsäädäntö on kuitenkin jäänyt toteutumatta noin 700 000 euron vuosittaisten kustannusten vuoksi. Nyt kyseessä olevan hallituksen esityksen valmistelun yhteydessä on ilmoitettu, että jälleen kerran ollaan perustamassa työryhmää vaihtoehtoisen päihdehuoltopainotteisen rangaistuksen suorittamisen mahdollistamiseksi.

Kun esitys rangaistusjärjestelmän kehittämiseksi yhdyskuntaseuraamusta ja päihdehuollollisia mahdollisuuksia painottavaksi prosessiksi on vasta aluillaan, katsomme, ettei ennen asiaa koskevaa konkreettista esitystä tule rikosseuraamusjärjestelmäämme muodostaa epätarkoituksenmukaista välitilaa, jossa väliaikainen muuntokielto ilman mitään seuraamuksia saattaisi aiheuttaa kielteisiä vaikutuksia sakkorangaistuksen yleiseen uskottavuuteen rangaistusjärjestelmässä. Edelleen on olemassa vaara, että kun lakiesityksen sisältämä muuntokielto koskee vain rangaistusmääräysmenettelyssä määrättyjä sakkoja, saattaisi tilanne olla omiaan entisestään ruuhkauttamaan tuomioistuimia ja lisäämään tuomioistuinten määräämiä sakkoja. Lisäksi on huomioitava, että syyttäjät ja tuomioistuimet voivat jo nykyisen lain mukaan jättää sakon muuntamatta vankeudeksi, mutta tätä mahdollisuutta ei kuitenkaan ole käytetty hyväksi.

Vastalauseen allekirjoittaneet eivät pitäneet hyväksyttävänä, että ylikansoitetuista vankiloista vähennetään kustannussäästöjä tavoitellen väkeä siten, että päihdeongelmaiset sakonmuuntorangaistusvangit sysätään kunnan terveyspalvelujen vastuulle eli käytännössä kadulle. Tällä hetkellä sakon muuntorangaistusta suorittavat vangit saavat hoitoa vankilassa, ja usein vankeusjakso on heille sisällä lämpimässä vietetty katkaisujakso päihteiden synkistämässä arjessa. Lisäksi he ovat usein fyysisesti paremmassa kunnossa lähtiessään vankilasta kuin sinne saapuessaan. On todettava, että rangaistuskäytäntö ei voi olla ilmaista, mutta taloudellisen niukkuuden pakottamassa valintatilanteessa ei tule päätyä ratkaisuun, joka osoittautuisi yhteiskunnan kannalta lopulta kalliimmaksi lisääntyneen syrjäytymisen ja pahoinvoinnin muodoissa.

Siten allekirjoittaneet pitivät erittäin hyvänä ehdotusta, jonka mukaan päihdeongelmasta kärsivä sakkovanki voisi tulevaisuudessa suorittaa pääosan rangaistuksestaan päihdehuollon palveluissa. Tällöin on vain huolehdittava siitä, että vankeinhoito-osastolle osoitetaan riittävät taloudelliset resurssit, jotta päihdekuntoutuksesta pystytään käytännössä huolehtimaan asianmukaisesti. Ennen kuin tämän tilanteen mahdollistava lainsäädäntö on valmista, ei mielestämme nykyistä järjestelmää tule hetkellisestikään heikentää.

Sosialidemokraattien vastalause esitti lakiehdotuksen hylkäämistä. Vastalauseen allekirjoittivat valiokuntaryhmän veturi Tero Rönkä, sekä Ilkka Kantola, Krista Kiuru ja Johanna Ojala-Niemelä.

Käräjäoikeuksien kokoonpanoa koskevien säännösten uudistaminen (LaVM 11/2008 vp)

Hallituksen esityksessä ehdotettiin muutettavaksi oikeudenkäymiskaaren, oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain sekä käräjäoikeuslain käräjäoikeuksien kokoonpanoa koskevia säännöksiä.

Yhden virkatuomarin ja kolmen lautamiehen kokoonpano olisi edelleen toimivaltainen käsittelemään kaikki rikosasiat. Uudeksi kokoonpanovaihtoehtoksi ehdotettiin kolmen virkatuomarin kokoonpanoa, joka voisi käsitellä kaikkia sellaisia rikosasioita, joissa tällaista kokoonpanoa olisi pidettävä perusteltuna asian laadun tai muun erityisen syyn takia.

Virkatuomarin ja kolmen lautamiehen kokoonpanoa olisi edelleen mahdollista vahventaa toisella lainoppineella tuomarilla, jos sitä asian laajuuden tai muun erityisen syyn vuoksi on pidettävä perusteltuna. Samoin edellytyksin käräjäoikeudessa voi olla neljäs lautamies.

Yhden tuomarin kokoonpanon päätösvaltaa ehdotettiin laajennettavaksi käsittelemään sellaisia rikoksia, joista voi syytteen mukaan seurata enintään kahden vuoden vankeusrangaistus sekä tiettyihin muihin nimeltä mainittuihin rikoksiin.

Lautamiehet eivät esityksen mukaan enää osallistu riita-asioiden käsittelyyn. Riita-asiat käsiteltäisiin yhden tai kolmen tuomarin kokoonpanossa.

Sosialidemokraatit kannattivat lakiesityksen mahdollistamaa kolmen virkatuomarin uutta kokoonpanoa silloin, kun se on asian laadun tai muun erityisen syyn kannalta perusteltua. Sen sijaan vastalauseen allekirjoittaneet eivät kannattaneet esityksen sisältämää kokonaisratkaisua lautamiesten käytön radikaaliksi vähentämiseksi nykyisestä. Joiltakin osin lautamiessäännösten tarkistaminen oli kuitenkin mielestämme perusteltua.

Vastalauseen allekirjoittaneiden mielestä viimeaikaisten uudistusten johdosta yleistynyt kirjallinen menettely on jo jossain määrin jopa vaarantanut oikeusturvan toteutumista niin rikoksista epäiltyjen kuin rikosten asianomistajienkin kohdalla. Monijäseninen kokoonpano käytettäessä tuomiovaltaa parantaa ratkaisun laatua ja lisää oikeusturvaa, kun asiaa on tuomioharkintaa tehtäessä pohdittu monelta kannalta. Sikäli lautamiehillä on myös tärkeä kontrollifunktio oikeudenkäytössä.

Nykyjärjestelmä mahdollistaa sen, että yhden tuomarin kokoonpanossa ratkaistaan kirjallisessa menettelyssä asioita, joista voi rangaistuksena seurata maksimissaan kaksi vuotta vankeutta. Pidämme järjestelmän yhdenmukaisuuden kannalta perusteltuna, että myös suullisessa menettelyssä voitaisiin käyttää yhden tuomarin kokoonpanoa kahden vuoden rangaistusmaksimin rajaan asti.

Lautamiesinstituution puolesta esitetyt perustelut eivät tue kuitenkaan heidän rajaamistaan pois tiettyjen listattujen rikostyyppien osalta tätä vakavammissa rikoksissa. Lukuisten aiheesta tehtyjen tutkimusten mukaan lautamiesjärjestelmän ylläpitämistä puoltaa myös se, että lautamiesten käyttö ylläpitää suuren yleisön luottamusta tuomioistuinelaitosta kohtaan. Lautamiesjärjestelmän synnyttämällä luottamuksella on merkitystä paitsi rikos- myös riita-asioiden käsittelyssä. Toisin kuin hallitus esittää, lautamieskokoonpanon käyttäminen tulisi säilyttää edelleen mahdollisena riitajutuissa, sillä esimerkiksi lapsen huoltoa, asumista tai tapaamisoikeutta käsittelevissä jutuissa lautamiehistä on havaittu olevan selvää hyötyä.

Lautamiesjärjestelmän ylläpitäminen esittämällämme yhtenäisellä tasolla olisi kustannustehokas tapa varmistaa oikeudenkäytön julkisuus, ratkaisuharkintaa usein hyödyttävä paikallistuntemus ja elämäkokemus, kansalaisten luottamus oikeuslaitokseen, tuomarin harkinnan peilaaminen ja parantaminen sekä oikeusturvan toteutuminen. Säästöjen pakonomainen nipistäminen sieltä, missä kustannustehokkuus on parhaimmillaan, ei ole tarkoituksenmukaista. On totta, että käräjäoikeuksia vaivaavien jutturuuhkien purkamiseen tarvitaan lisäresursseja. Resursseja tarvitaan myös joissakin juridisesti hankalimmissa jutuissa kolmen tuomarin kokoonpanon käyttämiseen. Määrärahoja näihin tarpeisiin ei tulisi etsiä niin, että heikennetään kansalaisten oikeustajua tai luottamusta oikeuslaitokseen. Sosialidemokraattien mielestä kyseessä ei ole nollasummapeli. Käräjäoikeuksien ruuhkaa on purettava, mutta sitä ei saa tehdä asianosaisten oikeusturvaa heikentämällä. Vastalauseen allekirjoittaneiden mielestä käräjäoikeuksien tuomarivoimavaroista on huolehdittava muuten kuin vesittämällä historiallista lautamiesjärjestelmäämme.

Vastalauseen allekirjoittivat Tero Rönni, Ilkka Kantola ja Krista Kiuru. Lisäksi sosialidemokraattien vastalauseeseen yhtyi Vasemmistoliiton Markus Mustajärvi.

10.8. Liikenne- ja viestintävaliokunta

19 mietintöä ja 22 lausuntoa

Varapuheenjohtaja Saara Karhu

Kaikki mietinnöt ja lausunnot löytyvät osoitteesta www.eduskunta.fi

HE 121/2008 vp Laki Merentutkimuslaitoksen toimintojen järjestämisestä, LiVM 17/2008 vp

SDP: Merentutkimusta ei saa pilkkoa

Vastalauseemme perustelut

Hallituksen esitys Merentutkimuslaitoksen lakkauttamisesta ja toiminnan jakamisesta Suomen ympäristökeskuksen ja Ilmatieteen laitoksen kesken merkitsee käytännössä merentutkimuksen fyysistä pilkkomista. Valmistelun aikana Suomen merentutkimuksen kokonaisuutta on käyty läpi erittäin pintapuolisesti. Päätös merkitsisi askelta taaksepäin nykyaikaisessa merentutkimuksessa kansainvälisesti noudatettua linjaa, ja lopputuloksena olisi oleellisesti heikentynyt kyky tarttua ja vastata Itämeren ympäristöongelmiin.

Jaolla ei näytä olevan tieteellisiä perusteita, eikä sillä voi taata Merentutkimuslaitoksen menestyksellisten tutkimuslinjojen elinkelpoisuutta. Merentutkimuslaitoksen pilkkominen merkitsisi merifysiikan erottamista merikemiasta ja -biologiasta, mikä on vastoin kansainvälistä merentutkimuskäytäntöä ja heikentäisi merentutkimusta. Hallitus ei ole esitystä tehdessään ymmärtänyt, että meren fysikaaliset, kemialliset ja biologiset prosessit kytkeytyvät toisiinsa saumattomasti. Kansainvälinen arviointiryhmä onkin todennut, että Merentutkimuslaitoksen nykyinen strategia täyttää modernin merentutkimuksen vaatimukset monitieteisyydestä ja soveltavasta ongelmanratkaisusta.

Merentutkimus edellyttää korkeatasoista ja varsin kallista infrastruktuuria, jonka käyttö ja ylläpito on kallista. Merentutkimuslaitos on olosuhteisiin katsoen hoitanut varsin tehokkaasti esimerkiksi tutkimusalus Arandaa. Kun laivan toiminta hajotetaan kahdelle muun alan laitokselle, syntyy intressiristiriitoja laivan ylläpidossa ja käyttökustannuksista ja tutkimusryhmien yhteistoiminnassa. Tästä on saatu jo esimakua Ilmatieteen laitoksen ja Suomen ympäristökeskuksen kesken suhteessa Arandan toimintaan.

Merentutkimuslaitoksen henkilöstön työmotivaatio ja sitoutuneisuus ovat valmistelussa olleet kovalla koetuksella. Erityisen ikävä piirre on ollut se, että koko muutosprosessin aikana henkilöstöllä ei ole ollut mahdollisuutta vaikuttaa omaan asemaansa uusissa organisaatioissa. Ratkaisevimmat päätökset on tehty Merentutkimuslaitosta ja sen henkilöstöä kuulematta, ja henkilökunnalle laitoksen lakkauttamisesta ilmoitettiin vain hetkeä ennen kuin asia annettiin julkisuuteen.

Yhteiskuntapoliittisesti asiassa on huolestuttavaa päätöksen sisältämä budjettivallan siirto. Merentutkimuslaitoksen lakkauttämispäätöksellä budjettivallta siirrettäisiin eduskunnalta Ilmatieteen laitoksen ja Suomen ympäristökeskuksen johtajille, jotka omien virastojensa alakohtina päättäisivät, mikä määrä resursseja merentutkimuksen sektorille välittyisi. Tämä tarkoittaisi merentutkimuksen kansallisen aseman heikkenemistä valtiolliselta tasolta laitostasolle ja on täysin ristiriidassa Suomen kansainvälisiin intresseihin vaikuttaa Itämeren alueen elinkelpoisuuteen.

Hallituksen esityksessä arvostellaan Merentutkimuslaitoksen toimintaa, mutta esityksen laatimisesta vastaava liikenne- ja viestintäministeriö ei ole vastaavaa kritiikkiä tulospalautteessaan kertaakaan antanut.

On olemassa alustavia suunnitelmia siirtää Suomen ympäristökeskus Viikin kampusalueelle. Myös Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen siirtämisestä Viikkiin on tehty päätös. Paras vaihtoehto Itämeren tutkimuksen aseman takaamiseksi ja

vahvistamiseksi tässä vaiheessa olisi keskeyttää Merentutkimuslaitoksen lakkauttamista koskevat suunnitelmat ja sen sijaan aloittaa Merikeskuksen suunnittelu ja luominen Viikin kampusalueelle. Tätä on ehdottanut myös Merentutkimuslaitoksen henkilöstö ja johto. Sen sijaan, että Merentutkimuslaitoksen toiminta pilkotaan kahteen virastoon ja neljään fyysiseen osoitteeseen, tulisi aloittaa valmistelut Suomen ympäristökeskuksen, Merentutkimuslaitoksen ja Ilmatieteen laitoksen yhdistämiseksi. Tällä yhdistämisellä luotaisiin Merikeskus, joka toimisi ympäristöministeriön alaisuudessa.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotukset hylätään ja että hyväksytään yksi lausuma

Vastalauseen lausumaehdotus: Eduskunta edellyttää, että Merikeskuksen perustaminen Viikin kampusalueelle aloitetaan ja samalla selvitetään mahdollisuudet Suomen ympäristökeskuksen, Merentutkimuslaitoksen ja Ilmatieteen laitoksen yhdistämisestä ympäristöministeriön alaisuuteen.

HE 48/2008 vp Laki sähköisen viestinnän tietosuojalaista, LiVM 19/2008 vp

SDP: Yhteisötilaajan käsite laaja

Vastalauseemme perustelut

Hallituksen esityksessä työnantaja ja muu yhteisötilaaja saisi oikeuden tarkkailla ja käsitellä työntekijöiden sähköpostiliikenteen tunnistamistietoja epäilllessään, että työntekijä on paljastanut tai aikoo paljastaa yrityssalaisuuksia sähköpostissa. Asiaan liittyvässä keskustelussa on jäänyt liian vähäiselle huomiolle, että yhteisötilaajan käsite on laaja. Yritysten lisäksi sähköpostiliikenteen tarkkailuoikeus annettaisiin tietyissä tilanteissa yliopistoille, virastoille, kirjastoille ja jopa taloyhtiöille, joilla on oma viestintäverkko.

Vähäiselle huomiolle on jäänyt myös se, että laki koskee lisäksi kaikkea ip-pohjaista liikennettä, kuten nettipuheluita ja pikaviestipalveluja, mikä laajentaa sen soveltamisaluetta. Nykyinen lainsäädäntö on koettu epämääräiseksi ja tulkinnanvaraiseksi. Ongelmaksi on koettu myös se, ettei viranomaisiltakaan saa tarvittaessa apua. Ehdotetulla muutoksella on haettu tilanteen selkiyttämistä.

Tietoturvallisuuden parantamiseen tähtääminen on myönteistä. Erittäin tärkeää on myös hakea välineitä yrityssalaisuuden suojaamiseen. Jokaisella yrityksellä on oltava oikeus työnsä tuloksiin ja yritykseen kertyneeseen aineelliseen ja aineettomaan pääomaan. Rikollisuus ja yritysvakoilu eivät ole missään nimessä hyväksyttäviä. Yritykset ovat kokeneet, että nykyisessä tietoturvaa koskevassa lainsäädännössä on sähköpostin mentävä aukko. Tämä laki ei mielestämme kuitenkaan ratkaise ongelmaa, sillä vilpillisellä on monia eri keinoja käytössään.

Lain lähtökohta on myös ongelmallinen, sillä rikosepäilyksen syntyessä kyseessä on mielestämme poliisiasia, jonka ratkaisemiseksi poliisilla pitää olla riittävät resurssit ja toimivaltuudet. Tällä hetkellä poliisi tarvitsee tunnistetietoja tarkkaillakseen oikeuden myöntämän luvan. Hallituksen esitys antaisi yhteisötilaajalle siis poikkeuksellisia valtuuksia kevyemmin kuin poliisille.

Kun vielä niin sanottu merkittävän haitan käsite jää liiaksi yhteisötilaajan oman arvion varaan, on yhteisötilaajalla varsin laajat oikeudet toimia ja tarkkailla verkkoa, kunhan lain vaatimat perusedellytykset täytetään. Perusteltua onkin kysyä, kuka valvoo valvojaa? Esitys avaa uusia epätarkkuuksia lainsäädäntöön ja mahdollisuuden toimivaltuuksien väärinkäyttöön.

Tietosuoja-valtuutetun mahdollisuudet valvoa uutta lainsäädäntöä ovat rajalliset.

Työmarkkinajärjestöt ovat hallituksen esityksen hyväksyneet ja sopineet pelisäännöt yhteistoimintamenettelyssään. Työnantajalla ja työntekijällä on muista yhteisötilaajista poikkeava erityissuhde. Näillä yhteisöillä pelisäännöillä on voitava myös sopia työpaikalla työnantajan tarjoamassa verkossa tapahtuvan sähköpostiliikenteen tunnistamistietojen tarkkailusta, työntekijöiden luottamuksellisten viestien salaisuuden suojan kärsimättä.

Mielestämme esitys olisi tullut rajata koskemaan vain työnantajan työpaikalla tarjoamaa sähköpostiyhteyttä. Sen sijaan muiden yhteisötilaajien ottaminen mukaan esitetyn lain piiriin ei ole perusteltua ja vaatisi tietoturvan osalta uuden, huolellisemman valmistelun.

Liikenne- ja viestintävaliokunta ei ole kuitenkaan katsonut mahdolliseksi rajata yhteisötilaajia eri ryhmiin. Valiokunnan käsittelyssä on ilmennyt, että lakiesitys ja sen sisältämät käsitteet jäävät epäselviksi. Tässä muodossa lakiesitystä ei voida hyväksyä, vaan aiheellista on valmistella laki uudelleen. Lopputuloksena pitää olla selkeämpi ja ymmärrettävä laki, jossa keskeiset käsitteet olisivat tarkkarajaisia, mikä osaltaan helpottaisi lain oikeaa soveltamista.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotukset hylätään ja että hyväksytään yksi lausuma

Vastalauseen lausumaehdotus: Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee selkeät yrityssalaisuuden suojelua tarkoittavat säännökset rajaten ne koskemaan vain työnantajan työpaikalla tarjoamaa sähköpostiyhteyttä työmarkkinajärjestöjen yhteisesti hyväksymien periaatteiden pohjalta.

HE 116/2008 vp Valtion talousarvio vuodelle 2009, LiVL 15/2008 vp

SDP: perusväylänpidon lisärahoituksen vahvistamiseen ja joukkoliikenteen tukemiseen ei oteta riittävän vahvaa ja todellisen tarpeen kattavaa kantaa

Eriävän mielipiteemme perustelut

Perusväylänpito

Hallituksen on kannettava vastuunsa liikenteen pitkäjänteisestä, ennustettavasta, luotettavasta ja ympäristöystävällisestä investointipolitiikasta. Epävarmuus vaikuttaa kielteisesti joka taholle ja käy kalliiksi kaikille sekä heikentää liikenneturvallisuutta merkittävästi. Pitkäjänteisyyden perusehto on uskottavuus ja määrärahojen riittävyys siten kuin eduskunta on jo pitkään hallitukselta edellyttänyt.

Viime vuosina tiestön kunnossapidon kustannukset ovat kasvaneet noin 25-30 miljoonaa euroa vuodessa, ja asiantuntijoiden mukaan vuotuisia perustienpidon määrärahoja tarvittaisiin huomattavasti lisää. Hallitus on kuitenkin leikkaamassa perustienpidon määrärahoja peräti 14 miljoonaa euroa.

Korjauskustannukset nousevat jatkuvasti, tieverkon kunto heikkenee, kevyen liikenteen väyliä ei pystytäkään rakentamaan, liikenneturvallisuus vaarantuu ja viranomaiset joutuvat turvautumaan liikennerajoituksiin. Myös siltojen kunto huononee. Asiantuntijat ovat arvioineet, että tällä hetkellä peruskorjausta vaatii 2 000 siltaa, joista 1 000:tta pidettiin kiireellisenä.

Hallitus on leikkaamassa myös perusradanpidon määrärahoja yli 24 miljoonalla eurolla. Perusradanpidossa joudutaan keskittymään koko rataverkon pitämiseen liikennöitävässä kunnossa, kun taas palvelutasoa parantavat hankkeet jäävät toteutumatta. Rataverkon yksittäiset kehittämisinvestoinnit eivät riitä, kun samaan aikaan laiminlyödään muun rataverkon palvelutason kehittäminen. Ratojen peruskorjaustason laiminlyönti on todettu jopa erääksi suurimmista riskeistä VR:n sisäisissä riskianalyysissä. Tämä tarkoittaa ongelmia liikenteen täsmällisyydessä ja liikennerajoitusten määrän kasvua. Heikkokuntoinen rataverkko sisältää myös turvallisuusriskejä, joihin kuuluu muun muassa tasoylikäytävien suuri määrä.

Kuten valiokunnan lausunnossa todetaan, alan keskeisten viranomaisten arvioiden mukaan perusväylästä välitön lisärahoitustarve on noin 148 miljoonaa euroa. Asiantuntijakuulemisissa on aikaisemmin esitetty jopa 200 miljoonaan nousevia arvioita.

Joukkoliikenne

Hallituksen toimenpiteet vastaavat heikosti ilmastomuutoksen liikennepolitiikalle asettamiin vaatimuksiin. Muun muassa joukkoliikenteen toimenpiteissä jäädään lähtökuoppiin.

Joukkoliikenteen peruspalvelutason lähtökohtana tulee olla jokaisen suomalaisen jokapäiväisen arkielämän liikkumisen turvaaminen sekä paremman ilmastopolitiikan noudattaminen. Tavoitteena on oltava joukkoliikenteen käytön lisääminen. Joukkoliikenteen osuuden kasvattaminen on tärkeä keino leikata liikenteen aiheuttamia ympäristöhaittoja. Suurissa asutuskeskuksissa tehdään yli 70 prosenttia Suomen joukkoliikenteen matkoista. Useissa Euroopan suurissa kaupungeissa valtio tukee joukkoliikennettä 50-60 prosentilla, mutta Suomessa suurten kaupunkien joukkoliikenteen tulot perustuvat lipputuloihin ja kuntien myöntämään rahoitukseen. Hallituksen joukkoliikenteeseen suuntaama tuki vuodelle 2009 ei riitä kattamaan edes polttonesteiden hintojen rajua nousua.

Joukkoliikenteen tukemisessa hallitus toimii oman hallitusohjelmansa ja eduskunnan tahdon vastaisesti, ja rahoitukseen tarvitaankin selkeä tasokorotus. Laadukasta joukkoliikennettä ei pystytäkään ylläpitämään pelkillä asiakastuloilla ja kuntien rajallisella rahoituksella, vaan valtakunnallisesti tasapuolisen ja kattavan joukkoliikenteen turvaaminen riittävällä valtion tuella on välttämätöntä. Tuen pitää näkyä lippujen hinnoissa siten, että joukkoliikenteestä tulee nykyistä kilpailukykyisempi

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että valtiovarainvaliokunta ottaa momentille 31.10.21 lisäyksenä 40 miljoonaa euroa perustienpitoon ja momentille 31.10.22 lisäyksenä 40 miljoonaa euroa perusradanpitoon ja momentille 31.30.63 lisäyksenä 30 miljoonaa euroa joukkoliikenteen tukemiseen

10.9. Maa- ja metsätalousvaliokunta

Valiokunta antoi 13 mietintöä ja 30 lausuntoa.

Valiokuntavastaava Lauri Kähkönen.

(MmVM 2/2008 vp - HE 12/2008 vp)

Maidontuotannon keskeinen asema olisi pitänyt turvata

Sosialidemokraattien näkemyksen mukaan maidontuotannon keskeisen aseman turvaamiseksi valiokunnan olisi pitänyt tässä yhteydessä edellyttää vuonna 1993 luodun maitokiintiöiden vapaan kaupan purkamista. Kiintiökauppa on merkinnyt tilojaan jatkavien nuorten taloudellisen aseman heikentämistä ja luopujien ylimääräistä eläkebonusta. Maitotalouden aseman ja työvaltaisen maatalouden tulevaisuuden turvaaminen edellyttää, että Suomi selvästi vastustaa EU:n kansallisten maakiintiöiden purkua ja luo omalla lainsäädännöllään edellytykset nuorten tuottajien investoinneille.

10.10. Puolustusvaliokunta

5 mietintöä ja 9 lausuntoa.

Valiokunta valmisteli mietinnön muun muassa Suomen osallistumisesta eurooppalaisen puolustusmateriaaliyhteistyöjärjestön (OCCAR) hallinnoimaan Euroopan Puolustusviraton ohjelmistoradioprojektiin (ESSOR).

Kaikki mietinnöt ja lausunnot löytyvät osoitteesta www.eduskunta.fi

10.11. Sivistysvaliokunta

10 mietintöä ja 22 lausuntoa

Valiokuntavastaava kevätkaudella Jutta Urpilainen ja syyskaudella Tuula Peltonen

Kaikki mietinnöt ja lausunnot löytyvät osoitteesta www.eduskunta.fi

HE 118/2008 vp Perusopetuslain 9 §:n sekä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 9 ja 17 §:n muuttamisesta, SiVM 6/2008 vp

SDP: Opetusryhmien koot lakisääteiseksi

Vastalauseemme perustelut

Opetusryhmien koolla on merkitystä oppimistavoitteiden saavuttamisen turvaamiseksi. Monessa kunnassa oppilaita joudutaan opettamaan yli 30 oppilaan ryhmissä, jolloin yhden opettajan aika ei riitä oppilaiden omien oppimisedellytysten mukaisen oppimisen tukemiseen. Lisäksi luokissa on usein liikaa erityistä tukea ja huomiota vaativia oppilaita, joiden oikeampi opiskelupaikka olisi selvästi pienemmissä ryhmissä.

Sosialidemokraatit totesivat talousarvioaloitteessaan vuoden 2009 budjettiin, että hallituksen esittämä määräraha ryhmäkokojen pienentämiseen on täysin riittämätön. Esitimme siihen kohdennetusti 30 miljoonaa euroa hallituksen 16 miljoonan sijaan. Kun hallitus ei oletettavasti ole valmis panostamaan enemmän, olisi äärimmäisen tärkeää, että määräraha kohdentuisi juuri ryhmäkokojen pienentämiseen. Taloudellisista syistä kunnat kuitenkin säästävät, eikä ole takuita, että näin tapahtuu.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että sivistysvaliokunnan mietinnön perustelujen perusopetuksen opetusryhmät -luvun kolmannen kappaleen jälkeen lisätään perusteluteksti seuraavasti:

Kuntia ja yksityisiä opetuksen järjestäjiä tulisi lakisääteisesti velvoittaa rajaamaan ryhmäkoon maksimiksi alakoulun kahdella ensimmäisellä luokalla 16, alakoulun muilla luokilla 20 ja yläkoulun luokilla 25 oppilasta ryhmää kohti. Kunnat tulisi myös velvoittaa seuraamaan tilannetta kouluissa ja raportoimaan, miten lakia noudatetaan.

HE 119/2008 vp Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta, SiVM 9/2008 vp

SDP: Oppisopimuskoulutusta ei saa leikata

Vastalauseemme perustelut

Oppisopimus on tehokas työkalu. Sen käyttö on 80 %:sti aikuispainotteista. Oppisopimuskoulutus on yksi elinikäisen oppimisen aikuisväestölle mahdollistava toimintamalli, jossa työelämän tarpeet ovat keskeisessä asemassa. Hallituksen esitys pitää sisällään esityksen oppisopimuskoulutuksena toteutetun ammatillisen peruskoulutuksen yksikköhinnan muuttamista siten, että oppisopimuskoulutuksen yksikköhinnan määräytymisprosentti ammatillisen koulutuksen keskimääräisestä yksikköhinnasta laskisi 77 prosentista 63,13 prosenttiin. Katsomme, että se merkitsee huomattavaa rahoituksen muutosta ja johtaa oppisopimuskoulutuksen leikkauksiin.

Koulutuksen järjestävät ovat saaneet tietoa tästä merkittävästä rahoituksen alentumisesta vasta syyskuussa. Tutkimmon järjestäjälle lainsäädännön muutoksen vaikutus yksikköhintaan on kohtuuttoman suuri ja vaikuttaa ratkaisevasti oppisopimuksena toteutetun peruskoulutuksen järjestämiseen.

Ammatillisen peruskoulutukseen oppisopimuskoulutuksena on olemassa selkeä tarve. Se soveltuu erityisesti ammatinvaihtajille tai kokonaan tutkintoa vaille oleville, joista maahanmuuttajat ovat yksi keskeinen kohderyhmä. Koulutuksen toteutuksessa nuorille korostuu erityisesti työssä oppimisen merkitys ja työpaikan sitoutuminen työssä oppimisen toteutukseen ja ohjaukseen. Näille kohderyhmille suunnattava tutkinto ja siihen liittyvä valmistava koulutus ja sen ohjaus edellyttävät turvattua rahoituspohjaa.

Mielestämme oppisopimuskoulutuksen perustutkintojen valtionosuuden leikkaamista ei voi perustella joidenkin koulutuksenjärjestäjien epäasiallisella toiminnalla. Yksikköhinnan alennus olisi kohtuuton erityisesti niitä koulutuksen järjestäjiä kohtaan, jotka ovat järjestäneet koulutuksen asianmukaisesti ja koulutuksen laatuun panostaen. Mielestämme oppisopimuskoulutuksena järjestettävän ammatillisen peruskoulutuksen yksikköhintaa ei pidä alentaa vaan pitää se ennallaan. Sen vuoksi ehdotamme 19 §:n hylkäämistä, mikä tarkoittaa, että voimassa oleva laki jää ennalleen.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että lakiehdotus hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena paitsi 19 § hylätään.

VNS 2/2008 vp Valtiontalouden kehukset vuosille 2009-2012, SiVL 4/2008 vp

SDP: Vaatimuksemme kehyksiin

Eriävän mielipiteemme perustelut

Suomen kilpailukyky perustuu vahvaan osaamiseen ja tutkimukseen. Yhteiskuntamme tärkeä kivijalka on ollut alueellisesti kattava ja laadukas korkeakoulujärjestelmä, joka on huolehtinut osaavien alueiden synnystä, missä myös yritystoiminta voi uusiutua. Näin tulee olla myös tulevaisuudessa.

Suomalainen yliopistopolitiikka on nojannut alueellisesti kattavaan yliopistoverkkoon, jossa jokainen yliopisto pyrkii tekemään huipputason tutkimusta ja antamaan laadukasta koulutusta. Yliopistojen perusrahoitusta onkin vahvistettava.

Yksi suomalaisen yliopistojärjestelmän tärkeä ominaisuus on sivistysyliopisto, jossa perustutkimusta ja ylintä opetusta ei tehdä markkinoiden asettamien ehtojen mukaisesti. Tästä haluamme pitää kiinni jatkossakin.

Yliopistojen rahoitus

Valtion tiede- ja teknologianeuvosto linjasi vuonna 2007 yliopistojen perusrahoitustarpeeksi 200 miljoonaa euroa vaalikaudella 2008-2011. Tämä tarkoittaisi noin 50 miljoonan euron lisäystä yliopistojen toimintamenoihin vuosittain. Tämän lisäksi tarvitaan lisäresursseja palkankorotuksiin ja kohonneisiin vuokriin.

Hallituksen tekemä valtiontalouden kehyspäättös vuosille 2009-2012 jättää yliopistojen perusrahoituksen täysin riittämättömäksi. Se käytännössä puolittaa tiede- ja teknologianeuvoston suositukset yliopistojen toimintamenojen osalta osoittamalla yliopistojen toimintamenoihin lisärahoitusta reilut 90 miljoonaa euroa. Tätä emme voi hyväksyä.

Hallituksen kehyspäättös myös lisää yliopistojen välistä eriarvoisuutta. Hallitus osoittaa lisää 100 miljoonaa euroa toimintamäärärahoja uudelle perustettavalle Innovaatioyliopistolle, mutta samanaikaisesti 17 muun Suomen yliopiston lisäys on vain yhteensä 10 miljoonaa euroa. Tällaisen kymmenkertaisen lisäresurssin osoittaminen yhdelle yliopistolle ilman laadullisia kriteereitä on epäoikeudenmukaista toimintaa. Etenkin, kun hallitus on samanaikaisesti sitoutunut pääomittamaan Innovaatioyliopistoa 500 miljoonalla eurolla.

Lähdemme siitä, että yliopistojen perusrahoitusta on lisättävä kaikkien yliopistojen osalta tiede- ja teknologianeuvoston esityksen mukaisesti eli 200 miljoonalla eurolla vaalikauden aikana. Tämän lisäksi yliopistoille korvataan henkilöstön palkankorotuksista ja vuokran noususta aiheutuneet lisäkulut.

Tuloksiin perustuvan tai muuten kilpailtavan (lisä)rahoituksen osalta kaikkia yliopistoja on kohdeltava samalla tavalla ennalta tiedossa olevien laatu- tai muiden kriteerien pohjalta.

Hallintomalli

Hallitus on kehyspäättöksen yhteydessä ottanut kantaa myös yliopistojen tulevaan hallintomalliin. Hallitus kannustaa yliopistoja muuttamaan yksityisoikeudellisiksi säätiöiksi ja hankkimaan itselleen yksityistä rahaa elinkeinoelämältä. Tämän vastineeksi hallitus on valmis osoittamaan lisärahoitusta yliopistoille 2,5-kertaisesti.

Tämä päätös asettaa yliopistot sekä eri tieteenalat hyvin eriarvoiseen asemaan. On selvä, että esimerkiksi tekniikan tieteenalojen on huomattavasti helpompi saada elinkeinoelämän rahoitusta kuin vaikka humanistien tai taiteen alojen. Näin ollen hallitus haluaa osoittaa lisärahoitusta niille, jotka jo muutenkin saavat enemmän ulkopuolista rahaa.

Meidän mielestämme yliopistojen aseman muuttaminen valtion tilivirastoista julkisoikeudellisiksi laitoksiksi on kannatettavaa. Sen sijaan emme kannata yleisesti yliopistojen muuttamista yksityisoikeudellisiksi säätiöiksi.

Yliopistojen muuttuessa julkisoikeudellisiksi laitoksiksi on yliopistojen saatava pääomitus valtiolta. Pääomitus voidaan tehdä kehyksen ulkopuolisina finanssisijoituksina ilman ehtoja yksityisen rahoituksen keräämisestä.

Julkisoikeudellinen laitos mahdollistaa sen, että yliopisto voi toimia autonomisesti ja nimetä itse hallituksensa, johon kuuluu henkilöstön ja opiskelijoiden edustajien lisäksi myös yliopiston ulkopuolisia jäseniä. Yksityisoikeudellisissa säätiöissä hallituksen nimeävät säätiön perustajat.

Meidän ajattelumme lähtee siitä, että myös julkisoikeudellisia laitoksia voidaan tukea valtion kehyksen ulkopuolisilla finanssisijoituksilla ilman ehtoa yksityisestä rahoituksesta.

Mielipide

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että valiokunnan olisi tullut lausunnossaan esittää, että selonteon johdosta hyväksytään seuraavat kannanotot:

1. Kaikkien yliopistojen perusrahoitusta lisätään tiede- ja teknologianeuvoston esityksen mukaisesti 200 miljoonalla eurolla eli 50 miljoonalla eurolla vuosittain.
2. Yliopistojen autonomiaa lisätään muuttamalla niiden hallintomalli julkisoikeudellisiksi laitoksiksi (lukuun ottamatta Innovaatioyliopistoa). Näihin valtio voi tehdä finanssisijoituksia ilman ehtoa yksityisen rahoituksen hankkimisesta.

MINS 5/2008 vp Selvitys toimenpiteistä nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi, SiVL 10/2008 vp

SDP: oppivelvollisuuden pidentämistä 17 ikävuoteen ja peruskoulun opetusryhmien maksimikoon määrittäminen lailla.

Eriävän mielipiteemme perustelut

Oppivelvollisuuden pidentäminen

Peruskoulun ja toisen asteen koulutuksen niveltämisessä on kiinnitettävä entistä enemmän huomiota. Peruskoulun päättäneistä 7 prosentille eli 4 500 nuorelle ei löydy jatko-opintopaikkaa (lähde: Opetusministeriön tilasto 2006-2007). Peruskoulun jälkeen koulutuksen ulkopuolelle jäävät nuoret ovat kaikkein suurimmassa vaarassa syrjäytyä työelämästä ja koko yhteiskunnasta. Oppivelvollisuuden pidentäminen 17 ikävuoteen olisi tehokkain keino saada kaikki nuoret osallistumaan toisen asteen koulutukseen. Tällöin nuorella olisi velvollisuus jatkaa peruskoulun jälkeen opintoja ammatillisessa koulutuksessa, lukiossa, oppisopimuskoulutuksessa, työpajatoiminnassa tms. Myös koulutusjärjestelmän on tällöin huomioitava koko ikäluokan tarpeet koulutuksessa ja sen järjestämistavoissa. Toisen asteen opintoihin on luotava joustavia malleja, kuten oppisopimuskoulutuksen, työssä oppimisen tai työpajatoiminnan yhdistäminen tutkinnon suorittamiseen. Tämän lisäksi on huolehdittava oppilaiden oikeudesta riittävään lähiopetukseen ja opintojen ohjaukseen.

Opetusryhmien koko

Opetusryhmäkoolla on suuri merkitys oppilaiden hyvinvointiin. Riittävän pienessä opetusryhmässä opettajalla on mahdollisuus huomioida oppilaiden yksilölliset tarpeet ja tukea hänen kasvuaan. Tällä hetkellä oppilaat ovat hyvin eriarvoisessa asemassa riippuen asuinkunnasta. Toisessa kunnassa opetusryhmät ovat hyvinkin pieniä, kun taas toisessa kunnassa aivan liian suuria. Tästä syystä peruskoulun opetusryhmien maksimikoko pitäisi määritellä lailla. Näin opetusryhmät voitaisiin pitää riittävän pieninä ja oppilaat olisivat tasa-arvoisessa asemassa keskenään.

Mielipide

Edellä olevan perustella esitämme, että

sivistysvaliokunta edellyttää, että opetusministeriö ryhtyy valmistelemaan oppivelvollisuuden pidentämistä 17 ikävuoteen ja peruskoulun opetusryhmien maksimikoon määrittämistä lailla mahdollisimman pian.

HE 116/2008 vp, Valtion talousarvio vuodelle 2009, SiVL 14/2008 vp

SDP: Vaatimuksemme talousarvioon

Eriävän mielipiteemme perustelut

Perusopetuksen voimavarat

Allekirjoittaneiden valiokunnan jäsenten mielestä perusopetuksen rahoituksen vahvistamiseen ei valiokunnan lausunnossa oteta riittävästi kantaa. Hallitus on toimillaan aiheuttanut sen, että kuntien saamat opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet eivät kasva talousarvioesityksessä vuodelle 2009 palvelutarpeita ja kustannuskehitystä vastaavalla tavalla.

Esitämme, että kunnille myönnetään budjettiperusteisesti 190 miljoonaa euroa lisämäärärahaa, että kuntien järjestämä perusopetus, tukiopetus, erityisopetus ja kouluterveydenhuolto ja muut koululaisten tukitoiminnot voitaisiin turvata. Hallituksen osoittama tuki opetusryhmien pienentämiseen on riittämätön. Lisäksi oppilashuollosta, peruskoululaisen fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista on huolehdittava nykyistä huomattavasti paremmin. Ehdotammekin, että lisämäärärahasta 30 miljoonaa euroa osoitetaan ryhmäkokojen pienentämiseen ja 30 miljoonaa euroa oppilashuoltoon.

Homekoulujen korjaukset

Vastaavasti edellyttämme valiokunnan esittämää ehdottomampaa kantaa koulurakentamis- ja peruskorjausmäärärahoihin. Korotustarve on mielestämme 20 miljoonaa euroa. Suomessa on edelleen hälyttävän paljon kosteus- ja homevaurioista kärsiviä koulurakennuksia, ja valtion tuki on korjaamisten aloittamiseksi välttämätön. Vaikein tilanne on niissä kunnissa, joissa väestön ikääntyminen ja muuttoliike kaupunkeihin rajoittavat taloudellista liikkumavaraa entisestään. Monien kuntien taloudellinen tilanne ei mahdollista koulurakennusten pikaista korjaamista, vaan korjauksia siirretään vuosi toisensa jälkeen.

Yliopistojen perusrahoitus

Hallituksen vuoden 2009 budjetissa yliopistoille suuntaamat määrärahat eivät eri asiantuntijoiden mukaan käytännössä kasva, vaan lisäresurssit riittävät vain kustannusten nousun kompensointiin. Yliopistojen tutkimus on riippumatonta ja toiminta on rahoitettu pääosin julkisista varoista. Maan yliopistoja on kohdeltu samojen periaatteiden mukaisesti. Hallitus aikoo nyt uudistustyössään luopua näistä periaatteista. Tulevaisuudessakin on turvattava alueellisesti tasa-arvoinen, julkinen korkeakoululaitos koko maassa. Se edellyttää, että yliopistojen rahoitus on turvattava. Yliopistojen perusrahoitusta on lisättävä kaikkien yliopistojen osalta tiede- ja teknologianeuvoston esityksen mukaisesti.

Ammattikorkeakoulujen voimavarat

Ammattikorkeakoulut ovat merkittävä työelämän asiantuntijoiden kouluttaja sekä alueensa työelämän kehittäjä.

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvoston ARENEn mukaan ammattikorkeakouluille suunnatut resurssit eivät kuitenkaan nykytilanteessa riitä edes kustannustason nousuun ja se tarkoittaa käytännössä määrärahan pienenemistä. Tämä ei vastaa hallitusohjelmassa, koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa vuosille 2007-2012 esitettyjä tavoitteita.

Ammatillinen peruskoulutuksen turvaaminen

Hallitus painottaa talousarvioehdotuksessaan osaamista, kannustamista ja välittämistä. Tänä keväänä ammatilliseen koulutukseen oli ensisijaisesti hakijoita 11 000 enemmän kuin on aloituspaikkoja ja peruskoulun päättäneestä ikäluokasta haki ensimmäisen kerran useampi ammatilliseen koulutukseen kuin lukioon. Ammatillisen peruskoulutuksen aloituspaikkoja on lisättävä, jotta suomalaisen elinkeinorakenteen muutokseen, väestön ikääntymiseen ja alakohtaiseen työvoimapulaan kyetään vastaamaan. Myös ammatilliset erityisopiskelijat on huomioitava paremmin. Hallitus alimitoittaa aloituspaikkojen määrän vuosi toisensa jälkeen.

Aikuiskoulutuksen kehittäminen

Suomeen tarvitaan kattava, työelämälähtöinen aikuiskoulutusjärjestelmä, joka mahdollistaa ammattitaidon ylläpitämisen ja uusimisen. Kaikki eri väestöryhmien lahjakkuusresurssit tulee saada käyttöön. Ammatillisen ja alueellisen liikkuvuuden edistäminen ovat keskeisiä tekijöitä, kun etsitään ratkaisuja työttömyyteen ja toisaalta työvoimapulaan. Mielestämme aikuisten osaamisen parantamiseen työmarkkinoiden toimivuuden parantamiseksi on panostettava enemmän kuin hallitus on esittänyt.

Opiskelijoiden ateriatuki

Yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa opiskelevien ateriatuen tarkoituksena on tarjota opiskelijoille terveellinen ja ravitseva ateria kerran päivässä kohtuulliseen hintaan. Kysymys on opiskelijoiden hyvinvoinnista; opiskelijaruokailu on tehokkain tapa edistää opiskelijoiden ruokavalion terveellisyyttä. Keväällä 2008 valtioneuvosto nosti yksipuolisesti opiskelija-aterian enimmäishintaa ilman ateriatuen korotusta. Tämä kaikki tulee opiskelijoiden maksettavaksi. Opiskelija-aterian enimmäishinnan korotus tulisi kompensoida ateriatuen korotuksena, jotta opiskelijalounaan hinta pysyisi kohtuullisena opiskelijoille. Esitämme tämän kattamiseksi 3,5 miljoonan euron lisärahoitusta.

Mielipide

Edellä olevan perustella esitämme,

että valtiovarainvaliokunta ottaa momentille 29.10.30 lisäyksenä 190 miljoonaa euroa yleissivistävän koulutuksen käyttökustannuksiin, josta 30 miljoonaa euroa kohdennetaan ryhmäkokojen pienentämiseen ja 30 miljoonaa euroa oppilashuoltoon,

että valtiovarainvaliokunta ottaa momentille 29.10.34 lisäyksenä 20 miljoonaa euroa homekoulujen kunnostamiseen,

että valtiovarainvaliokunta ottaa momentille 29.20.30 lisäyksenä 21,5 miljoonaa euroa ammatillisen perusopetuksen aloituspaikkojen lisäämiseen,

että valtiovarainvaliokunta ottaa momentille 29.30.21 lisäyksenä 10 miljoonaa euroa aikuiskoulutuksen kehittämiseen,

että valtiovarainvaliokunta ottaa momentille 29.40.30 lisäyksenä 5 miljoonaa euroa ammattikorkeakoulujen käyttökustannuksiin,

että valtiovarainvaliokunta ottaa momentille 29.50.01 lisäyksenä 30 miljoonaa euroa yliopistojen toimintamenoihin,

että valtiovarainvaliokunta ottaa momentille 29.70.57 lisäyksenä 3,5 miljoonaa euroa korkeakouluopiskelijoiden ateriatuen korottamiseen ja

että valtiovarainvaliokunta muutoin ottaa edellä olevan huomioon.

10.12. Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta

Valiokunta antoi 41 mietintöä ja 19 lausuntoa.

Valiokuntavastaava Anneli Kiljunen.

Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnassa sosialidemokraatit jättivät vastalauseensa vuoden aikana kahdeksaan mietintöön.

Hallituksen esitys laiksi alkoholilain muuttamisesta (StVM 6/2008 vp - HE 38/2008 vp)

Hallituksen esityksessä ehdotettiin kumottavaksi alkoholilain pykälä, jonka mukaan alkoholijuomien pakkauksissa tulee vuoden 2009 alusta olla yleinen varoitus tuotteen haitallisuudesta terveydelle ja erityinen varoitus tuotteen aiheuttamasta sikiövauriovaarasta. Varoitusmerkinnöistä luopumista ehdotettiin Euroopan komissiolta saadun kirjelmän vuoksi. Sosialidemokraatit ja kristillisdemokraattien edustaja tekivät yhteisen vastalauseen mietintöön. Vastalauseessa ehdotettiin, että ao. alkoholilain pykälää (33 b §) ei kumottaisi, vaan sitä muutettaisiin (ottaen huomioon komission asiasta antama lausunto) niin, että vaatimus nimenomaisesta kirjallisesta merkinnästä poistettaisiin ja varoitusmerkintä tulisi koskemaan tuotteen aiheuttamaa sikiövauriovaaraa.

Vastalauseessa painotettiin, että koska alkoholihaitat ja -sairaudet ovat alkoholinkulutuksen kasvun myötä lisääntyneet hälyttävästi, on alkoholinkulutusta pyrittävä vähentämään kaikin käytettävissä olevin keinoin. Valistusta ja varoitusmerkintöjä tarvitaan tiedon lisäämiseen ja vahvan viestin välittämiseen siitä, että kyseessä on terveydelle haitallinen tuote. Hallituksen lakiesityksen katsottiin olevan vastaavasti viesti siitä, ettei kuluttajan oikeudesta tietää tuotteen riskeistä välitetä. Alkoholipoliittisten toimien tulee olla johdonmukaisia. Eduskunnan tekemiin alkoholipoliittikan linjauksiin tulee voida luottaa, eikä siten olisi ollut järkevää kumota vastikään voimaan saatettua alkoholilain säännöstä.

Hallituksen esitys laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain sekä sosiaalihuoltolain 29 b ja 29 d §:n muuttamisesta (StVM 7/2008 vp - HE 37/2008 vp)

Socialidemokraatit jättivät vastalauseen hallituksen tekemään lakiesitykseen (HE 37/2008 vp), jolla suurinta osaa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista korotettiin keskimäärin 16,6 prosentilla ja maksut sidottiin indekseihin niin, että indeksitarkistukset tehdään automaattisesti joka toinen vuosi vuodesta 2010 alkaen. Sosialidemokraattien ryhmä vastusti esitystä, sillä sen mielestä ao. toimet kasvattavat entisestään terveys- ja elintasoeroja sekä lisäävät köyhyyttä ja syrjäytymisvaaraa. Sosialidemokraattien vastalauseessa katsottiin, ettei hallituksen linja miltään osin toteuta sosiaali- ja terveydenhuollon hallinnonalan tavoitteita. Sosialidemokraattien mielestä maksupoliittikkaa tulee tarkastella kokonaisuutena selvittäen asiakkaiden maksukykyyn vaikuttavia tekijöitä ja maksurasituksen kohdentumista.

Erityisesti hammashuollon maksuihin tehtiin rakenteellisia muutoksia niin, että maksut nousivat riippuen hoidosta muita maksuja voimakkaammin. Eräät hammashuollon maksut nousivat jopa viisinkertaisiksi nykytasoon nähden. Sosialidemokraattien mielestä hallituksen toteuttamat maksukorotukset lisäävät merkittävästi erityisesti niiden työelämän ulkopuolella olevien ihmisten kuluja, jotka käyttävät paljon terveystalvuuuuita. Asiakasmaksujen sitominen indekseihin on epäoikeudenmukaista ennen kaikkea siksi, että eri tulonsiirrot ja sosiaaliturvaetuudet eivät ole kattavasti indekseihin sidottuja.

Sosialidemokraatit vaativat, että erilaiset maksukatot – mm. kunnallisen terveydenhuollon asiakasmaksujen maksukatto, Kansaneläkelaitoksen lääkekorvauskatto ja matkakorvauskatto – on ensin yhdistettävä ja vasta sen jälkeen tulee arvioida ja kehittää asiakasmaksulainsäädäntöä. Edelleen maksukattolainsäädännössä tulisi huomioida tulevaisuudessa myös mm. hammashoidon maksut sekä toimeentulotuesta maksetut maksut sekä luoda automaattinen seurantajärjestelmä, jossa maksukattoon kuuluvat menot lasketaan ilman, että asiakkaan itse tarvitsisi huolehtia katon täyttymisestä.

Viitaten lakialoitteeseen LA 29/2008 vp (ed. Anneli Kiljunen ym.) sosialidemokraatit esittivät myös päivähoidon maksuja uudistettaessa osa-aika- ja osapäivähoidon sekä vuorohoidon käyttäjien asemaa parannettavaksi siten, että päivähoidon maksu suhteutetaan todelliseen hoitoaikaan. Hallituksen maksu-uudistuksessa ei tällaista esitetty, joten osa-aikaisesta hoidosta joudutaan usein maksamaan suhteessa enemmän kuin kokopäivähoidosta. Hallitus esitti myös maksukorotuksia, jotka kohdentuivat siten, että jo alle keskituloinen perhe joutuu maksamaan ylintä päivähoitomaksua. Sosialidemokraatit pitivät myös epäoikeudenmukaisena hallituksen linjausta, jonka mukaan maksukorotuksista kunnille kertyvät tulot ne peritään valtiolle, eivätkä jää kuntiin käytettäväksi palveluiden kehittämisen kustannuksiin. Niin ikään sosialidemokraatit esittivät lakialoitteen LA 32/2008 vp (ed. Taiveaho ym) mukaista käyttövaran turvaamista palveluasunnoissa asuville toimeentulotuen perusosan perusteella.

Lääkkeiden annosjakelun vakinaistaminen - hallituksen esitys laiksi sairausvakuutuslain 5 luvun muuttamisesta (StVM 17/2008 vp - HE 134/2008 vp)

Esityksellä ehdotettiin, että edellisellä vaalikaudella aloitettu kokeilu lääkkeiden annosjakelusta vakinaistettaisiin. Lääkkeiden annosjakelu on toimintamalli, jossa apteekki toimittaa säännöllisesti käytettävät tabletit ja kapselit potilaalle lääkeannostelijaan tai annoskohtaisiin pusseihin pakattuna yhden tai kahden viikon tarvetta vastaavissa erissä. Vastalauseissa kannatettiin annosjakelukäytännön vakinaistamista sinänsä, sillä se on keino tukea vanhusten mutta myös muiden apua ja tukea tarvitsevien ihmisten kotona selviytymistä ja lisätä myös lääketurvallisuutta. Kokeiluista saadut kokemukset ovat antaneet selviä viitteitä sekä välittömien että välillisten kustannusten alenemisesta ja hoitohenkilökunnan ajansäästöstä.

Sosialidemokraatit yhtyivätkin monelta osin valiokunnan mietinnössä esitettyihin näkemyksiin lain sisällöstä ja sen parantamistarpeista, mutta katsoivat, että jakelupalvelun kriteerejä olisi tullut lainuudistuksen yhteydessä väljentää. Annosjakelupalvelusta hyötyvät henkilöt, joilla on käytössään useita lääkkeitä ja joiden voi tästä johtuen olla vaikeata itse huolehtia lääkkeiden oikeasta annostelusta. Sosialidemokraattien mielestä lain olisi tullut siis mahdollistaa annosjakelun käyttäminen laajemmalle ihmisryhmälle, kuitenkin niin, että lääkäri päättää annosjakelun tarpeellisuudesta. Annosjakelun käytön laajentaminen olisi hyödyttänyt erityisesti kotona asuvia vanhuksia, mutta myös esimerkiksi itsenäisesti asuvat kehitysvammaiset ja mielenterveyskuntoutujat sekä 75:tä vuotta nuoremmat henkilöt, esimerkiksi kotona asuvat Alzheimer-potilaat. Lisäksi sosialidemokraatit katsoivat, että tapauksissa, joissa lääkäri arvioi palvelun tarpeelliseksi, tulisi annosjakelupalvelua voida käyttää myös silloin kun kyse on henkilöstä, jolla on vähemmän kuin kuusi lääkettä. Lain vaatimus kuudesta lääkkeestä jättää suuren osan lääkkeiden käyttäjistä annostelusta saatavan yksityisten ja yhteiskunnallisten hyötyjen ulkopuolelle eikä tunnusta sitä tosiasiaa, että osa potilaiden pitkäaikaislääkityksistä ei nykyisin kuulu sairausvakuutuskorvausjärjestelmän piiriin. Lakia olisikin tullut muuttaa siten, että lääkkeen määräksi riittää yksi sairausvakuutuskorvauksen piiriin kuuluva lääke. Tällainen käytäntö on käytössä Ruotsissa. Sama on tilanne 75 vuoden ikärajan osalta.

Annosjakelun laajentamista sosialidemokraatit perustelivat myös sillä, että annosjakelulla voidaan parhaimmillaan vähentää lääkkeiden turhaa ja päällekkäistä käyttöä, mikä vähentää sekä julkisia kustannuksia että potilaalle aiheutuvia kustannuksia. Annosjakelun on todettu parantavan myös lääketurvallisuutta - siitä on hyötyä esimerkiksi narkomaanien korvaushoidossa. Kokeilulain kustannuksiksi arvioitiin noin miljoona euroa, mutta ne osoittautuivat merkittävästi pienemmiksi. Sosialidemokraatit pitivät huonona perusteena rajata annosjakelua kustannussyistä, sillä kustannukset ovat vain kuudesosa siitä, mitä alun perin katsottiin tähän tarkoitukseen olevan mahdollista varata. Lakiesityksen kustannusvaikutuksia arvioitaessa olisi tullut ottaa paremmin huomioon sekä kansalaisille että julkiselle vallalle koituvat todelliset kokonaiskustannukset ja -hyödyt. Sosialidemokraatit katsoivat edelleen, että lääkkeiden viitehintajärjestelmään siirtymisestä saatavia säästöjä tulisi kohdentaa annosjakelun kaltaisiin, potilaan asemaa parantaviin tarkoituksiin sekä niiden lisäksi esimerkiksi lääkeshoidon kokonaisarvioinnin kehittämiseen. Terveystalvuuuon palveluverkostoa on kehitettävä sekä otettava käyttöön uudenlaisia yhteistyön ja palvelujen tuottamisen malleja. Lääkkeiden annosjakelujärjestelmää on syytä kehittää osana terveydenhuollon rakenteiden ja toimintatapojen uudistuksia.

Kansaneläkelain, sairausvakuutuslain ja Kansaneläkelaitoksesta annetun lain muuttaminen (StVM 21/2008 vp - HE 73/2008 vp)

Hallitus esitti, että sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksuista säädettäisiin samalla valtioneuvoston asetuksella kuin sairausvakuutuksen työtalvakuutuksen maksuista. Sairaustalvakuutuksen rahoitusuudistusta valmisteltaessa pidettiin kuitenkin selvänä, että sairaanhoitomaksuista tulee niiden veronluonteisuuden takia säätää lailla. Tämä oli tuolloin myös sosiaali- ja terveysministeriön kanta.

Perustuslakivaliokunta huomautti hallituksen esitykseen antamassaan lausunnossa (PeVL 20/2008 vp), että perustuslain nojalla lainmuuttamisvallan tulee pääsääntöisesti säilyä lainsäätäjällä veronluonteisten maksujen kohdalla, joita sairausvakuutusmaksut valtiosääntöoikeudellisessa mielessä ovat. Valiokunnan vakiintuneen käytännön mukaan ei tarkastikaan sidottua lain muuttamisvaltaa ole asianmukaista säätää asetuksenantajalle, ellei tähän ole erityisiä ja painavia syitä. Perustuslakivaliokunta katsoi lausunnossaan, että sosiaali- ja terveysvaliokunnan tulisi harkita, onko lain muuttamista tarkoittavan valtuuden sisällyttäminen sairausvakuutuslakiin tarpeen.

Vastalauseessaan sosialidemokraatit toivat esiin, että sairausvakuutuksen menojen, erityisesti lääkekorvausten, arvioidaan tulevina vuosina nousevan muun muassa väestön ikärakenteen muutoksen seurauksena. Tämä merkitsee nousupaineita myös verojen yhteydessä perittäviin vakuutettujen sairaanhoitomaksuihin. Näistä syistä on sairaanhoitomaksujen määrääminen vuosittain lailla edelleen perusteltua. Sosialidemokraatit viittasivat sosiaali- ja terveysvaliokunnan aiempaan linjaukseen siitä, että maksujen ja eri maksajatahojen rahoitusosuuksien kehitystä on tärkeää seurata vuosittain (StVM 22/2005 vp).

Lisäksi perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännössä erityinen, painava syy lain muuttamisvallan antamiselle asetuksenantajalle voi olla esimerkiksi vuosittain tarkistettavan maksun liittyminen laajempaan toistuvasti muutettavaan maksujen kokonaisuuteen. Sosialidemokraatit katsoivat, että riittävä syy veronluonteisten, nousevien sairaanhoitomaksujen säätämiseen asetuksella ei ole joustavuuden lisääminen etenkin, kun joustavuutta voidaan lisätä muilla keinoin. Sosialidemokraattien mielestä maksuista säätämistä on mahdollista muuttaa siten, että maksut määritetään esimerkiksi elokuun tarkistuslaskelmien pohjalta ja annetaan budjettilakina eduskunnalle. Tarvittava maksutasokorjaus tehtäisiin jälkikäteen seuraavana vuonna. Näin voitaisiin välttää eduskunnan ja verohallinnon kannalta liian tiukka aikataulu.

Socialidemokraatit lisäsivät vielä, että kun otetaan huomioon sairaanhoitovakuutukseen käytettävissä olevat varat, menojen kasvupaine ja kehittämistarpeet, on välttämätöntä laajentaa vakuutuksen rahoituspohjaa muuttamalla sairausvakuutuslakia niin, että myös työnantajat osallistuisivat sairaanhoitovakuutuksen rahoittamiseen.

Hallituksen esitys laiksi lapsilisälain 7 §:n muuttamisesta (StVM 23/2008 vp - HE 130/2008 vp)

Hallitus esitti korotusta lapsilisään vain monilapsisille perheille, jolloin 80 prosenttia lapsista jäi ilman lapsilisän korotusta. Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän vastalauseessa lapsilisää esitettiin korotettavaksi niin, että kaikki perheet hyötyisivät tästä. Sosialidemokraatit ehdottivatkin perheen ensimmäisestä lapsesta maksettavan lapsilisän määrän korottamista 100 eurosta 110,50 euroon kuukaudessa. Esitys sisältyi sosialidemokraattien vaihtoehtobudjettiin.

Kuluttajatutkimusten mukaan ensimmäisestä lapsesta tulevat miltei suurimmat kustannukset. Perheen lapsiluvun kasvaessa kulutusmenot toki kasvavat esimerkiksi siksi, että perhe tarvitsee suuremman asunnon, mutta asumista voidaan tukea asumistukijärjestelmän kautta, johon sosialidemokraatit niin ikään ehdottivat parannuksia vaihtoehtobudjetissaan. Lapsilisän korotuksen yhteydessä olisi sosialidemokraattien mielestä tullut huomioida myös se, että korotus leikkaa toimeentulotukea niiltä noin 50 000 lapsiperheeltä, jotka toimeentulotukea saavat. Tästä syystä sosialidemokraatit esittivät vaihtoehtobudjetissaan vuodelle 2009 myös toimeentulotuen lapsen perusosan korottamista noin 30 eurolla kuukaudessa.

Socialidemokraatit toivat vastalauseessaan esiin myös tavoitteensa lapsiperheiden monipuolisesta tukemisesta esimerkiksi perhevapaiden käyttöä kehittämällä ja kustannusten tasaamisella kaikkien työnantajien kesken sekä pitämällä edulliset palvelut lapsiperheiden saatavilla. Lapsilisäjärjestelmää tulee jatkossa kehittää muun muassa laajentamalla lapsilisän maksaminen 17-vuotiaille. Koska hallitus on sitonut sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut indeksiin, on myös lapsilisien indeksiin sitominen syytä selvittää.

Hallituksen esitys laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 18 §:n muuttamisesta (StVM 28/2008 vp - HE 111/2008 vp)

Socialidemokraattien vastalauseessa laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain muuttamiseen katsottiin, että hallituksen tekemä kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuuteen tehtävä korotus ei tuo lisärahaa kuntatalouteen. Sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuusprosentin korotus vuodelle 2009 32,74 prosentista 34,64 prosenttiin tarkoittaa 303,7 miljoonan euron lisäystä. Käytännössä tästä summasta 374 miljoonaa on verotuksen keventämiseen liittyvää verotulomenetysten kompensatiota, josta vähennetään 70,3 miljoonaa johtuen tehtävien siirrosta kunnilta valtiolle. Sosialidemokraatit katsoivat, että hallitus lisäisi valtionosuuksia sosiaali- ja terveystoimeen vain kompensoidakseen budjetin sisäisiä muutoksia, ei parantaakseen kuntien palveluita. Huolimatta hallituksen tavoitteista mm. ikäihmisten palvelutarpeen arvioinnin ikärajan alentamisesta ja palvelujen laatuosuustusten toimeenpanosta sekä vammaislainsäädännön uudistamisesta, ei palveluihin varata riittävästi rahaa.

Koska kunnissa on haastavia ja jatkuvasti kasvavia palvelutarpeita, velvoitteita ja laatuvaatimuksia, katsovat sosialidemokraatit, että tarvitaan kuntarakenteen ja palveluiden tuottamistapojen uudistamista sekä hallinnollisten esteiden purkamista, sekä valtiolta vahvempaa tukea kuntien sosiaali- ja terveyspalvelujen rahoittamiseen. Sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakaskunnan että henkilöstön hyvinvointi edellyttävät, että myös riittävä määrä työntekijöitä turvataan näissä palveluissa. Sosialidemokraatit esittivät hallituksen esityksen mukaisten muutosten lisäksi 450 miljoonan euron korotusta kuntien valtionosuuksiin niin, että tämä aidosti uusi lisäraha kanavoituisi kunnissa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen parantamiseen. Tästä summasta on

osoitettava erillistä lisärahoitusta kouluterveydenhuollon palveluiden parantamiseen. Yhden prosenttiyksikön vastatessa noin 150 miljoonaa euroa esitimme kuntien osuudeksi kustannuksista 62,36 prosenttia ja valtion osuudeksi 37,64 prosenttia.

Hallituksen esitys laiksi työntekijän työeläkevakuutusmaksun ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun huomioon ottamisesta eräissä päivärahoissa (StVM 30/2008 vp - HE 125/2008 vp)

Hallitus esitti jatkettavaksi vuodesta 1993 vuosittain säädettyä erillislakia, jolla mahdollistetaan sosiaalivakuutuksen päivärahojen leikkaaminen. Tehdyn vähennyksen määrä on vaihdellut 1,5 prosentista noin viiteen prosenttiin. Etuuksista tehtävän vähennyksen määräksi ehdotettiin 4,5 prosenttia vuonna 2009. Tämä ansiosidonnaisia etuuksia leikkaava niin sanottu prosenttivähennys otettiin käyttöön 1990-luvun lamavuosina akuuteista säästösyistä. Tämänkaltaisiin syihin ei enää voida vedota. Siitä huolimatta vähennystä käytetään edelleen eräänlaisena piilovähennyksenä.

Vähennyksen perusteluna on käytetty työntekijöiden eläkemaksua ja palkansaajien työttömyysvakuutusmaksua. Tällaiselle "solidaarisuudelle" ei kuitenkaan ole kestäviä perusteluja. Lakisääteisen sosiaalivakuutuksen ansionmenetyskorvaukset ovat Suomessa alhaiset 1990-luvulla toteutettujen leikkausten jälkeen. Päivärahoja maksetaan vakuutetuille juuri siksi, että he eivät voi olla työssä, eivätkä päivärahat kata menetettyä tötuloa täysimääräisesti. Prosenttivähennys heikentää pitempään sairauden tai tapaturman takia sairauslomalla olevien, vanhempainvapailla olevien sekä työttömien työnhakijoiden toimeentuloturva entisestään.

Hallituksen esityksen mukaan prosenttivähennyksestä luopuminen lisäisi sairausvakuutusmenoja 56 miljoonaa euroa ja työttömyysturvamenoja noin 26 miljoonaa euroa vuonna 2009. Sosiaalivakuutuksen rahoituksen hallittavuuden takia prosenttivähennyksestä luopuminen olisi mahdollista tehdä asteittain, esimerkiksi erikseen sovittavan aikataulun mukaisesti. Sosialidemokraatit toivat myös esiin sosiaali- ja terveysvaliokunnan edellyttäneen mietinnössään toistuvasti näistä leikkauksista luopumista ja pitäneen välttämättömänä, että sosiaalivakuutuksen päivärahojen määräytyminen perustuu pysyvään lainsäädäntöön.

Hallituksen esitys laiksi sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun ja työnantajan kansaneläkemaksun maksuprosentista annetun lain 2 §:n muuttamisesta (StVM 31/2008 vp - HE 189/2008 vp)

Esityksessä ehdotettiin muutettavaksi sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun ja työnantajan kansaneläkemaksun maksuprosentista annettua lakia. Vuosina 2006 - 2007 palkansaajan sairaanhoitomaksu oli noin 1,33 prosenttia, vuonna 2007 1,28 prosenttia, ja vuonna 2008 maksu laski 1,24 prosenttiin. Vuodelle 2009 sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksua ehdotettiin jälleen korotettavaksi 0,04 prosenttiyksikköä 1,28 prosenttiin. Eläkkeen- ja etuudensaajien maksu nousisi ensi vuonna 1,41 prosentista 1,45 prosenttiin.

Kun otetaan huomioon sairaanhoitovakuutukseen käytettävissä olevat varat, menojen kasvupaine ja kehittämistarpeet, on välttämätöntä laajentaa vakuutuksen rahoitus pohjaa. Sairaanhoitovakuutuksesta rahoitetaan esimerkiksi lääkehoito, joka hyödyttää työnantajaa esimerkiksi sairauspoissaoloja vähentämällä. Lääkekulut myös kasvavat voimakkaimmin, mikä tulevina vuosina lisää merkittävästi palkansaajien, eläkeläisten ja työttömien maksurasitusta. Työikäisten ja työssäkäyvien hoitokustannuksista osa kanavoituu lisäksi työterveyspalvelujen tarjoajien kautta niin, että ne jäävät varsinaisten työterveyshuollon korvauksien ulkopuolelle. Siten työnantajille maksetaan korvauksia myös yleisen sairausvakuutuksen puolelta. Muun muassa edellä mainituista syistä sairausvakuutuslakia tulee muuttaa siten, että myös työnantajat osallistuvat sairaanhoitovakuutuksen rahoittamiseen.

Hallituksen esitys vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 4 §:n muuttamisesta (StVM 32/2008 - HE 166/2008)

Esityksellä ehdotettiin, että vaikeavammaisen oikeus henkilökohtaiseen apuun lakisääteistettäisiin. Henkilökohtaiseen apuun on oikeutettu vaikeavammaisen henkilö, joka tarvitsee välttämätöntä ja toistuvaa apua päivittäisissä toimissa kotona tai kodin ulkopuolella. Henkilökohtaiseen apuun kuuluu vaikeavammaisen henkilön välttämätön avustaminen päivittäisissä toimissa, työssä ja opiskelussa, harrastuksissa, yhteiskunnallisissa osallistumisissa sekä sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämisessä kotona ja kodin ulkopuolella. Päivittäisiä toimia sekä työtä ja opiskelua varten apua on järjestettävä avustettavan välttämätöntä tarvetta vastaava määrä ja muihin tarkoituksiin aluksi 10 tuntia kuukaudessa ja vuoden 2011 alusta 30 tuntia kuukaudessa. Avun järjestäminen on kuntien vastuulla. Kunta voi järjestää henkilökohtaista apua korvaamalla vaikeavammaiselle henkilökohtaisen avustajan palkkakustannukset, antamalla palvelusetelin avustajapalveluiden hankkimista varten tai hankkimalla avustajapalveluita julkiselta tai yksityiseltä sektorilta. Kunta voi myös tuottaa tarvittavat avustajapalvelut itse tai yhdessä muiden kuntien kanssa. Lakimuutos on osa laajempaa uudistushanketta, jossa vaiheittain yhdistetään vammaispalvelulaki ja kehitysvammalaki.

Sosialidemokraatit ovat edellyttäneet, että vaikeavammaisten subjektiivinen oikeus henkilökohtaiseen avustajaan selvitetään ja ratkaistaan. Mielestämme muun osallisuuden tukemisen ohella on tärkeää edistää vammaisten ja vajaakuntoisten mahdollisuuksia osallistua opiskeluun ja työelämään. Kannatimme hallituksen esitystä ja yhdyimme pääosin myös sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintöön. On myönteistä, että hallitus esittää henkilökohtaisen avun säätämistä ns. subjektiiviseksi oikeudeksi. Hallituksen esityksessä on myös vahvistettu vammaisten ja pitkäaikaissairaiden henkilöiden oikeuksien toteutumista säätämällä vammaispalvelujen ja tukitoimien tarpeen viivytyksettömästä selvittämisestä, palvelusuunnitelman viivytyksettömästä laatisemisesta sekä määräajasta päätöksenteossa, mitä pidämme tärkeinä uudistuksina.

Annettu lakiesitys pystyy vastaamaan sille asetettuihin tavoitteisiin vain osittain. Ongelma on, että hallitus on selkeästi alimitoittanut lain toimeenpanoon tarvittavat määrärahat. Hallitus perustelee määrärahojen vähyyttä sanomalla, että sillä ei ole käytettävissään tarpeeksi taloudellisia voimavaroja. Kyse on kuitenkin valinnoista, siitä, panostetaanko näitä voimavaroja

julkisten palveluiden ylläpitoon ja kohentamiseen vai suunnataanko esimerkiksi veronkevennyksiä hyvätuloisille yhteiskuntaryhmille.

Myös perustuslakivaliokunta muistuttaa sosiaali- ja terveysvaliokunnalle lakiehdotuksesta antamassaan lausunnossa (PeVL 30/2008 vp) siitä, että vaikka lainuudistus edistää vammaisten oikeuksien toteutumista, on erityistä huomiota kiinnitettävä kuntien tosiasiallisiin edellytyksiin suoriutua uudistuksesta aiheutuvista uusista tehtävistä ja velvoitteista. Valiokunta muistuttaa, että viime kädessä valtion on huolehdittava siitä, että kunnilla on myös nyt kyseessä olevien palvelujen käytännön toteuttamiseksi riittävät taloudelliset voimavarat, jotta maan eri osissa eläville vaikeavammaisille voidaan turvata yhdenvertainen huolenpito.

Lain sisällön osalta esitimme kahdessa säännöksessä olevien tiukkojen rajausten väljentämistä. Hallitus esitti mm.

henkilökohtaisen avun järjestämisen edellyttävän sitä, että vaikeavammaisella henkilöllä on voimavaroja määritellä avun sisältö ja toteutustapa. Mielestämme em. lause tuli poistaa, sillä se on ristiriidassa lain hengen kanssa, jolla tähdätään henkilökohtaisen avun tarjoamiseen vaikeavammaiselle. Sosiaali- ja terveysvaliokunta lausuu mietinnössään, ettei mitään ryhmää ole tarkoitus kategorisesti sulkea vaikeavammaisista henkilökohtaisen avun ulkopuolelle. Hallituksen esityksessä olevan muotoilun perusteella näin voi kuitenkin tapahtua - esimerkiksi autistinen tai vaikeasti kehitysvammainen henkilö on vaarassa ao. säännöksen vuoksi joutua aiheettoman syrjinnän kohteeksi. Pykälää olisi tullut selkeyttää esimerkiksi tuettua päätöksentekoa ja kommunikaation apuvälineitä käyttävien aseman turvaamiseksi.

Mielestämme myös lain muotoilu, jonka mukaan avun piiriin ei pääsisi, jos tarve johtuisi "... ikääntymiseen liittyvistä sairauksista", tulee kuitenkin muuttaa. Sosialidemokraatit katsoivat, että on olemassa hyvin harvoja sairauksia, joita voidaan selkeästi pitää ikääntymisestä johtuvina. Tämän vuoksi esitimme muutoksia myös lakiehdotuksen 8 c §:n 3 momenttiin siten, että henkilökohtaisen avun ulkopuolelle (ja vanhuspalveluiden piiriin) jäävät vain henkilöt, joiden avun tarve johtuu selkeästi iän tuomista toimintarajoitteista. Iän perusteella ei saa syrjiä henkilöä, joka vammaisuutensa vuoksi tarvitsee apua. Riittävät määrärahat kunnille lain toteuttamiseen tulee tästäkin syystä turvata.

Lakiesityksen mukaan "henkilökohtaisen avun järjestämistavoista päätettäessä ja henkilökohtaista apua järjestettäessä kunnan on otettava huomioon vaikeavammaisen henkilön oma mielipide ja toivomukset sekä palvelusuunnitelmassa määritelty yksilöllinen avun tarve ja elämäntilanne kokonaisuudessaan". Katsoimme, että muotoilu vaatii tarkentamista, sillä se ei tarpeellisessa määrin toteuta vaikeavammaisen itsemääräämisoikeutta. Itsemääräämisoikeus on välttämättä riippuvainen juuri avun järjestämistavasta. Asiakkaan itsemääräämisoikeutta tulee kunnioittaa ottamalla huomioon hänen toivomuksensa ja mielipiteensä siitä, millä tavoin järjestettynä henkilökohtainen apu parhaiten edistää hänen itsenäistä elämäänsä ja osallistumistaan sekä vastaa hänen yksilölliseen avuntarpeeseensa ja elämäntilanteeseensa.

Yhdymme mietinnössä esitettyihin näkemyksiin siitä, että myös laitoksissa asuvien osallistumismahdollisuudet tulee toteuttaa esimerkiksi palkkaamalla erillisiä työntekijöitä tähän työhön. Laitoksissa asuvien osallisuutta ja hoivan ohella tarvittavaa muuta apua tulee siis vahvistaa. Sosialidemokraattien vaihtoehtobudjetissa on esitetty merkittäviä määrärahalisäyksiä kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuksiin mm. laitoshoidossa olevien elämänlaadun parantamiseksi.

Socialidemokraatit katsoivat, että voimaantuleva laki aiheuttaa todennäköisesti pettymyksen niukan rahoituksen vuoksi. Hallitus on laskenut esityksen kustannukset silmälläpitäen sitä, että nykyisten henkilökohtaista avustajaa käyttävien noin 5 000 henkilön lisäksi 6 000 uutta henkilöä saataisiin palvelun piiriin. Muihin vammaispalveluihin nähden asiakasmäärien kasvu on kuitenkin ollut voimakkainta juuri henkilökohtaisen avustajapalvelun piirissä. Avustajapalvelua tarvitsevien määräksi on kuitenkin aiemmin arvioitu noin 15 000 henkilöä. Siten todennäköisesti suuri joukko palvelua tarvitsevista saattaa jäädä edelleen palvelun ulkopuolelle. Lakia saatetaan nimittäin tulkita liioitellun tiukasti riittävän rahoituksen puuttuessa.

Lisäksi hallitus oli arvioinut lakiuudistuksen kokonaiskustannukset vuoteen 2011 saakka. Arvio perustuu oletukseen, jonka mukaan avustajatunnin keskimääräinen hinta säilyisi vuoden 2009 tasolla eikä uusien asiakkaiden määrä lisääntyisi edellisiin vuosiin verrattuna. Tästä voi tehdä päätelmän siitä, että hallitus ei ennakoivasti avustajien palkkojen seuraavan yleistä palkkakehitystä. Sosialidemokraatit katsoivat, että vaikeavammaisten henkilökohtaisen apu- järjestelmän toteutuminen subjektiivisena oikeutena täytyy varmistaa siten, että valtio osallistuu kustannusten kattamiseen nykyistä suuremmalla osuudella. Vastalauseen mukaan lakiesitykseen tulee soveltaa vuonna 2010 alkavien uusien tehtävien 50 prosentin valtionosuutta jo, kun laki tulee voimaan eli 1.9.2009 alkaen.

Katsoimme myös, että avustajatyötä tekevien asemaa parannettava mm. poistamalla avustajien kuntakohtaisia palkkaeroja ja parantamalla työehtoja niin, että ne ovat kilpailukykyiset niiden työehtosopimusten kanssa, joiden kanssa nyt kilpaillaan samasta työvoimasta. Henkilökohtaisen avustajan palkka- ja työehtojen korvaamisen kunnissa tulee tapahtua alan työehtosopimusmääräysten mukaisesti ja kulloinkin voimassa olevan sopimuksen tasoisena riippumatta siitä, mikä taho toimii henkilökohtaisen avustajan työnantajana.

Hallituksen esitys laeiksi työntekijän eläkelain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (StVM 41/2008 vp - HE 171/2008 vp)

Hallituksen esityksessä esitettiin muutosta työntekijän eläkelakiin siten, että työntekijän eläkelaki ei koskisi ulkomailta lähetettyä työntekijää, jos työkomennus kestäisi enintään kaksi vuotta. Jos työkomennus kestäisi pidempään, Eläketurvakeskus voisi erityisistä syistä hakemuksesta myöntää vapautuksen enintään viideksi vuodeksi. Sosialidemokraatit jättivät vastalauseen esitykseen, sillä Lakiesitys ei ole työntekijöiden kannalta ongelmaton, sillä työntekijöiden lähettäminen maasta toiseen työkomennukselle yleistyy koko ajan. Tapaturmavakuutuslain mukaan myös ulkomaisella työnantajalla on vakuuttamisvelvollisuus, jos työtä teetetään Suomessa.

Vakuuttamisvelvollisuudesta vapauttamista on vaadittu työnantajien kahdenkertaisen vakuuttamisen nimissä. Työntekijöiden vakuuttaminen lähtömaassa ei kuitenkaan ole aina yksiselitteistä ja varmaa. On todennäköistä, että EU:n ulkopuolelta tulevien lähetettyjen työntekijöiden määrä kasvaa taantuman jälkeen edelleen. Tällöin lainsäädännöllinen, vaikkakin puutteellinen, pohja näiden työntekijöiden eläketurvalle on tärkeää varmistaa. Työnantajalle tulee lainsäädännöllä asettaa samanlaiset velvoitteet riippumatta siitä, tuleeko työntekijä EU-maasta vai kolmannelta valtiosta.

Esimerkiksi rakennusosalalla käytännön työehdot alittavat laillisen tason erittäin usein ulkomaalaisten komennusmiesten työsuhteissa. Tämän lisäksi työntekijöiden eläkemaksujen suorittaminen on sattumanvaraista niin lähettävän yrityksen

kotimaassa kuin työntekomaassa Suomessa. Ongelma ei koske pelkästään kolmansia maita, vaan myös useita EU:n jäsenvaltioita. Ongelmaksi on muodostunut eläkemaksujen valvonta. Tilaa javastuulaki velvoittaa tilaajan tarkistamaan, että ulkomainen yritys on maksanut tarvittavat tapaturma- ja työeläkevakuutukset. Tilaa javastuulaki antaa siten tilaajalle, päätoteuttajille ja viranomaisille työkaluja laillisen toiminnan edistämiseksi ja harmaan talouden ehkäisemiseksi. Sopimuskumppanin työeläkemaksujen tarkistus on yksi näistä työkaluista. Ehdotetun lainmuutoksen perusteella selvitystä eläkevakuutuksesta alle kahden vuoden työkomennusten osalta ei olisi enää lain voimaantultua Suomessa saatavana. Sosialidemokraattien mukaan esitys veisi myös yhden tärkeän keinon harmaan talouden vastaiselta toiminnalta. Eläketurvakeskus on ilmaissut vaikeutensa selvittää, onko eläkemaksuja suoritettu työntekijän lähtömaassa. Se, että valvonta on vaikeaa, ei sosialidemokraattien mielestä ole peruste lainsäädännön muuttamiselle. Vaikuttaisi osaltaan myös heikentävästi ulkomailta tulevien työntekijöiden oikeusturvaan, mikäli ei olisi perusteita tarkistaa ja valvoa, onko työntekijöiden eläkevakuutukset maksettu lähtömaassa. Lakimuutos tulisi vaikeuttamaan ja heikentämään myös tilaa javastuulain toteuttamista, joka on antanut mahdollisuuden valvoa lähetettyjen työntekijöiden oikeusturvaa. Näillä perusteilla sosialidemokraatit esittivät työntekijän eläkelain muutosehdotuksia hylättäviksi.

10.13. Talousvaliokunta

Valiokunta antoi 29 mietintöä ja 43 lausuntoa.

Puheenjohtaja Jouko Skinnari.

Esitimme lisää rahaa investointeihin, työllisyyden hoitoon, koulutukseen ja velkaneuvontaan (TaVL 30/2008 - HE 116/2008 vp)

Sos. dem. valiokuntaryhmä esitti valiokunnan lausuntoon eriävän mielipiteen vuoden 2009 talousarviosta. Esitimme, että valtiovarainvaliokunta olisi ottanut työllisyysperusteisiin investointeihin lisää 8 000 000 euroa, yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukemiseen 7 000 000 euroa sekä 20 000 000 euroa työllistämis-, koulutus- ja erityis toimiin ja velkaneuvontaan 150 000 euroa. Tilanteen niin vaatiessa hallituksen olisi pitänyt olla valmis suurempiinkin investointeihin ja työllisyysvarojen lisäykseen vuoden 2009 budjetissa. Lisäksi esitimme aravalainanmyöntövaltuuksien myöntämistä Asuntorahastolle siten, että vuokra-asuntokäyttöön tarkoitetut aravalainoituksen ehdot täyttävät asuinrakennukset voidaan toteuttaa

Suomen Pankin johtajien nimitysmenettely muuttui sekä rahoitus- ja vakuutusvalvonta yhdistettiin

(TaVM 23/2008 vp - HE 64/2008 vp Vastalause) ja (TaVM 20/2008 vp - HE 66/2008 vp Vastalause)

Hallituksen esityksen mukaan Suomen Pankin johtokunnan jäsenten nimitysmenettelyä muutettiin siten, että muut johtokunnan jäsenet kuin puheenjohtajan nimittäisi pankkivaltuusto. Johtokunnan puheenjohtajan nimittää edelleen tasavallan presidentti.

Socialidemokraattien mukaan hallituksen esitys koskien Suomen Pankin johtajien nimitysmenettelyä on ristiriitainen eikä sovellu Euroopan keskuspankin EKP:n riippumattomuusperiaatteeseen. Hallituksen esityksessä ohitetaan riippumattomuuden pohdinta maininnalla "Johtokunnan päätöksenteko Euroopan keskuspankkijärjestelmän tehtävissä koskee Euroopan keskuspankin tekemien päätösten toteuttamista."

Emme näe perusteita sille, että hyvin toiminutta lakia olisi pitänyt tältä osin muuttaa. Porvarihallitus vähentää kansan valitseman presidentin valtaoikeuksia jo ennen asiaa pohtivan laajan parlamentaarisen työryhmän työtä. Porvarihallitus ei pysty perustelemaan esitystään asiasyillä. Olisi ollut tärkeää, että näin merkittävän viran täyttämiseen osallistuisi sekä virkamiehiä että eduskunnalle poliittisessa vastuussa olevat valtioneuvoston jäsenet. Suomen Pankin ja sen johtajan riippumattomuutta korostaisi se, että lopullisen valinnan tekee kansan valitsema tasavallan presidentti. Olennaista presidentin nimitysmenettelyssä on valtioneuvoston merkittävä osuus nimitysten valmistelussa pankkivaltuuston esityksestä. Nimitykset joutuisivat näin laajempaan julkiseen tarkasteluun kuin olisi pelkkä pankkivaltuuston kokous.

Vuoden 2009 alusta rahoitus- ja vakuutusvalvonta yhdistettiin yhteisen finanssivalvontavirastoksi.

10.14. Tulevaisuusvaliokunta

Valiokunta antoi 4 lausuntoa.

Valiokuntavastaava Päivi Lipponen.

Tulevaisuusvaliokunta kokoontui vuonna 2008 51 kertaa ja antoi neljä lausuntoa hallituksen esityksiin. Esitykset olivat: Valtioneuvoston selonteko liikennepoliittikan linjoista ja liikenneverkon kehittämis- ja rahoitusohjelmasta vuoteen 2020, Hallituksen toimenpidekertomus vuodelta 2007, Hallituksen esitys valtion talousarvioksi vuodelle 2009 ja Valtioneuvoston innovaatiopoliittinen selonteko.

Tulevaisuusvaliokunnalta ilmestyi neljä julkaisua vuonna 2008.

1. Silmät auki. Tietoyhteiskunnan uhat ja mahdollisuudet. Toim. Ville Eloranta.

2. Metsät ja metsäosaaminen Suomen vahvuutena. Esiselvitys, toim. J. Honkatukia ja O. Kuusi.
3. Metropolit, Aasia ja yleissivistys - esiselvityksiä ja matkakertomuksia Toim. Paula Tihihonen ja Osmo Kuusi.
4. Nanomateriaalien riskit ja mahdollisuudet. Esiselvitys. Merja Itävaara, Markus Linder, Esko Kauppinen. Teknologian arviointeja 26.

10.15. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Valiokunta antoi 15 mietintöä ja 25 lausuntoa.

Varapuheenjohtaja Jukka Gustafsson.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa sosialidemokraatit jättivät vastalauseensa vuoden aikana neljään valiokunnan mietintöön.

Hallituksen esitys laiksi julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 6 luvun 3 ja 5 §:n muuttamisesta (TyVM 2/2008 vp - HE 21/2008 vp)

Hallitus esitti lakia julkisesta työvoimapalvelusta muutettavaksi niin, että yrittäjien tai sellaiseksi aikovien olisi mahdollista osallistua yhteishankintana toteutettavaan työvoimapolitiittiseen aikuiskoulutukseen. Myös henkilöstövuokrausyrityksen palveluksessa olevien työntekijöiden mahdollisuuksia osallistua yhteishankintakoulutukseen parannettaisiin. Henkilöstövuokrausyrityksen palveluksessa oleville työntekijöille tai tällaisen yrityksen palvelukseen tuleville voitaisiin hankkia työvoimapolitiittista aikuiskoulutusta siten, että koulutuksen rahoittamiseen osallistuisi työnantajan asemesta käyttäjäyritys. Yrittäjiksi aikovien osalta koulutuskustannuksista osan maksaisi toimeksiantaja tai yritysoikeudet luovuttava yritys.

Sosialidemokraatit jättivät valiokunnan mietintöön vastalauseen yhdessä vasemmistoliiton kansanedustajien kanssa. Vastalauseen mukaan, vaikka lakiesitys voi parantaa monien työmarkkinoilla epävakassa asemassa työskentelevien ja nykyisessä tilanteessa tasa-arvoisia koulutusmahdollisuuksia vaille jäävien asemaa, olisi esityksessä tullut huomioida paremmin se, että yhteishankintasopimusta laadittaessa työsuhteen solmivan vuokratyöyrityksen ja käyttäjäyrityksen vastuut kirjataan selvästi, jotta esimerkiksi asetetut rekrytointitavoitteet koulutuksen jälkeen täyttyvät. Vastalauseen mukaan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan olisi tullut huomioida mietinnössään selvemmin ja painokkaammin ne tekijät, jotka vaikuttavat vuokratyöntekijöitä koulutettaessa vastuiden jakautumiseen eri osapuolten kesken.

Hallituksen esitys laeiksi työsopimuslain 1, 2 ja 13 luvun, tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetun lain 4 ja 6 §:n sekä työturvallisuuslain 3 §:n muuttamisesta (TyVM 6/2008 vp - HE 68/2008 vp)

Työsopimuslakiin, tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annettuun lakiin sekä työturvallisuuslakiin ehdotettiin lisättäväksi vuokratyötä koskevaa erityissääntelyä. Tarkoituksena oli parantaa vuokratyöntekijöiden asemaa saattamalla lainsäädäntö paremmin vastaamaan vuokratyön erityispiirteitä. Vuokratyöyrityksen ja käyttäjäyrityksen välistä tiedonsaantia parannetaan vuokratyösuhteeseen kuuluvien velvoitteiden täyttämiseksi. Vuokratyöntekijän siirtyessä käyttäjäyrityksen palvelukseen mahdollisesta koeajasta vähennetään aika, jonka työntekijä on ollut vuokrattuna käyttäjäyrityksessä.

Lakiehdotuksessa esitettiin, että vuokratyöntekijälle annettaisiin oikeus saada kirjallinen selvitys työnteon keskeisistä ehdoista myös alle kuukauden jatkuvissa vuokratyösuhteissa. Käyttäjäyrityksen luottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun tiedonsaantioikeutta ehdotettiin parannettavaksi siten, että heillä olisi vuokratyöntekijän valtuutuksella oikeus saada vuokratyöyritykseltä ja käyttäjäyritykseltä kaikki tiedot, jotka tarvitaan vuokratyöntekijän palkasta tai työsuhteeseen liittyvien lakien tai sopimusten soveltamisesta syntyvän erimielisyyden selvittämiseksi. Käyttäjäyrityksen henkilöstön edustaja voi myös edustaa vuokratyöntekijää tämän asiassa.

Sosialidemokraatit yhtyivät vasemmistoliiton vastalauseeseen, jossa esitettiin lakiesityksen hylkäämistä ja lakialoitteeseen LA 50/2007 vp sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä. Vastalauseessa todettiin, että vaikka hallituksen esityksessä esitettiin muutamia pieniä parannuksia vuokratyöntekijöiden asemaan, käytännön työkaluja väärinkäytösten estämiseksi ei esitys kuitenkaan tarjoa. Vastalauseessa painotettiin, että vuokratyö ei ole ongelma niiden yritysten kohdalla, jotka hoitavat velvoitteensa, mutta vuokratyötä käytetään paljon harmailla ja pimeillä markkinoilla ja erityisesti ulkomaisen vuokratyön käyttö on usein holtitonta.

Vastalauseen mukaan vuokratyöntekijöiden kohdalla lyhyitä määräaikaishuutoja ketjutetaan yleisesti ja ilman mitään erityistä perustetta. Työntekijöitä käytetään työvoimapuskurina, ja usein tämä työvoiman joustavan osan määrä kasvaa kohtuuttoman suureksi yrityksissä. Monet yritykset tunnustavatkin, että aina vuokratyövoima ei tule edes edullisemmaksi, mutta siitä on helppo päästä eroon. Vuokratyötä käytetään huomattavan paljon muulloinkin kuin turvaamaan työvoiman saatavuutta sesonkiaikoina ja ruuhkahuippuina. Yksittäiset esimerkit osoittavat, että myös teollisuudessa määräaikaishuutoja työntekijöitä ja vuokratyövoimaa käytetään muihin kuin tilapäisiin töihin.

Vuokratyön ongelmat esiintyvät puhtaaksi viljeltyinä silloin, kun halutaan kiertää asianmukaisia työehtoja, laistaa työnantajamaksuja, kiertää veroja ja harjoittaa työsyntymistä. Nykyisellään verohallinto, työsuojeluviranomaiset ja ammattiyhdistysliike ovat aika aseettomia harmaan talouden torjunnassa. Työsuojeluviranomaisten toimintamahdollisuuksia kaventaa entisestään valtion tuottavuusohjelman nimellä kulkeva leikkauslista, joka uhkaa vähentää sata kenttätason työntekijää. Jokainen valvontaan palkattu työntekijä maksaa itsensä monin verroin takaisin.

Oppositioapuolueet kannattivat rinnakkaislakialoitteen LA 50/2007 vp hyväksymistä. Lakialoitteella haluttiin myöntää vuokratyötä tekeville vuokratyökohteessa pääsääntöisesti samat palkka- ja työsuhte-edut kuin käyttäjäyrityksenkin työntekijöille. Ehdotuksessa keskeinen ehdotus oli taata vuokratyöntekijöille takuupalkka sekä toimeksiannon mukaisessa vuokratyökohteessa että sen ulkopuolella, kun työntekijä on vuokratyöyrityksen työssä tai koulutuksessa. Pääsäännöksi vuokratyösuhteissa tulisi, että määräajaksi tai määrättyä työtä varten tehty työsuhteen yhden työntekijän kohdalla voidaan solmia määräajaisena vain yhden kerran, ellei opiskelun tai muiden työntekijän esittämien henkilökohtaisten syiden vuoksi sovita toisin. Vastalauseen mukaan, hallituksen esityksen parannukset, varsinkin kun valiokunta ei omana kantanaan ole valmis esittämään radikaalimpia toimia, jäivät auttamatta pelkäksi eleeksi. Olisi pitänyt pyrkiä hakemaan kokonaisvaltaisempaa ratkaisua.

Hallituksen esitys laiksi työ- ja elinkeinokeskuksista sekä työ- ja elinkeinotoimistoista (TyVM 10/2008 vp - HE 55/2008 vp)

Hallitus esitti lakia työ- ja elinkeinokeskuksista sekä työ- ja elinkeinotoimistoista. Ehdotetulla lailla oli tarkoitus päivittää työvoima- ja elinkeinokeskuksia sekä työvoimatoimistoja koskeva sääntely vastaamaan paremmin työ- ja elinkeinoministeriön perustamisesta johtuvia muutostarpeita ja perustuslain vaatimuksia. Työvoima- ja elinkeinokeskuksen nimi ehdotettiin muutettavaksi työ- ja elinkeinokeskukseksi ja työvoimatoimiston nimi työ- ja elinkeinotoimistoksi. Lisäksi esitettiin eräitä hallinnollista ohjausta selkeyttäviä ja joustavuutta lisääviä muutoksia.

Vastalauseessaan sosialidemokraatit pitivät lakiehdotusta sinänsä kannatettavana, mutta katsoivat sekä hallituksen lakiesityksen että budjettiratkaisujen ja valtion tuottavuusohjelman viittaavan siihen, että tehtävien laajennus toteutetaan käytännössä kaventamalla työ- ja elinkeinotoimistojen roolia työvoimapalvelujen toimeenpanon lisäksi työllistämisen ja työttömyyden torjunnassa. Työvoima- ja yritysasioiden hoitaminen samalla vastuualueella voi tuki parantaa työmarkkinatilanteen ennakointivalmiuksia ja työmarkkinoista saatavaa kokonaiskäsitystä, mutta tätä tehtävää ei saa toteuttaa työvoimapalvelujen kustannuksella.

Vastalauseessa tuotiin esiin huoli siitä, että lakiesityksen sekä hallitusohjelman myötä TE -keskuksilta siirtyy merkittävästi uusia tehtäviä TE -toimistoille. Työllisyyden kasvu-uran hiipuminen ja mm. metalli-, paperi- ja rakennusteollisuuden näköpiirissä oleva työttömyyden kasvu ovat samaan aikaan lisäämässä työvoima-/TE-toimistojen asiakasmääriä. Uudet työpaikat syntyvät eri aloille kuin mistä ihmiset joutuvat työttömiksi, ja tähän tarvitaan räätälöidymppää työvoimapolitiittista palvelua ja tukitoimia. Valtion tuottavuusohjelman mukaan työ- ja elinkeinotoimistojen edellytetään vähentävän henkilöstöään noin kolmanneksella. Henkilöstöön kohdistuu tuottavuusohjelman mukaan 1 139 henkilötyövuoden vähennystavoite ajalla 2008–2015. Vuonna 2009 tuottavuusohjelma merkitsee TE-keskuksissa ja työ- ja elinkeinotoimistoissa yhteensä 45 henkilötyövuoden vähennystä vuoteen 2008 verrattuna. Työvoimatoimistojen henkilöstö on lähes kokonaisuudessaan työvoimapalvelujen toimeenpanosta vastaava asiakaspalveluhenkilöstöä, joiden kohdalla virkarakenteen päällekkäisyyksistä ei voida puhua. Organisaatiomuutosta ja siinä yhteydessä tavoitteeksi otettua laadukkaampaa asiakaspalvelua ei voida toimeenpanna, jos uudistuksen myötä lisääntyvistä paikallishallinnon asiakaspalvelutehtävistä vastaavien virkailijoiden määrää ollaan samanaikaisesti vähentämässä yli kolmanneksella.

Sosialidemokraatit toivat esiin, että aluehallinnon uudistamishanke (ALKU) tuo edetessään jo merkittäviä muutostarpeita TE-keskusten rooliin ja sitä kautta vaikutuksia myös niiden tehtäviin. Toisaalta uudistetaan TEM:n alue- ja paikallishallinnon organisaatiota, mikä sinänsä on johtamis- ja ohjausjärjestelmän selkiyttämiseksi tärkeää. Hankkeiden vaikutusten kokonaisvaltaista tarkastelua ja yhteensovittamista ei kuitenkaan tehdä missään. Henkilöstöä ei pidä kuormittaa kahdella organisaatiouudistuksella vuoden sisällä. Nyt olisi tullut toteuttaa TE-keskusten ja TE-toimistojen osalta vain välttämättömät muutokset johtamis- ja ohjausjärjestelmän toimivuuden turvaamiseksi seuraavan vuoden ajan, ja jättää merkittävimmät rakenteelliset muutokset vuoden päästä toteutettavan ALKU/ELLU-uudistuksen yhteyteen.

Hallituksen esityksessä ehdotettiin TE-keskusten toimielimiä säilytettäväksi ennallaan. Nykyään alueellisia toimielimiä ovat TE-keskusten neuvottelukunta, aikuiskoulutuksen ennakointi- ja hankintatoimikunta ja työvoimatoimistojen työvoimatoimikunnat. Joissakin työvoimatoimistoissa on myös työmarkkinatyöryhmä, joka keskustelee työvoimapolitiikasta. TE-keskukset tarvitsevat työssään tukea ja asiantuntemusta paikallisilta työelämän osapuolilta sekä valtion edustajilta. Yhteistyön toteuttamiseksi tulisi TE-keskuksiin perustaa työllisyys-, elinkeino- ja koulutuskysymyksiin keskittyvä yhteistyöryhmä, jolle siirtyisivät nykyisten alueellisten neuvottelukuntien tehtävät. Hallituksen esityksessä yhteistyö opetusministeriön kanssa ei ollut esillä. Myös opetusministeriön on oltava mukana valtion aluehallintoviranomaisessa, jonka vastuulla on koulutus- ja työvoima-asiat, mukaan lukien osaamistarpeiden ennakointi. Sosialidemokraattien mielestä tätä asiaa on käsiteltävä tarkemmin siinä vaiheessa, kun valtion aluehallintouudistus ja aikuiskoulutuksen uudistaminen etenevät.

Vastalauseen mukaan esityksessä ei myöskään esimerkiksi toimistojen erikoistumista ajatellen anneta TE-keskuksille riittävästi omaa toimivaltaa, vaan katsotaan, että tehtävien painotuksista tulee sopia työ- ja elinkeinoministeriön ja TE-keskuksen välisissä tulostyösuhteissa. Lisäksi tilanteiden vaihdellessa paljon jopa naapurikuntien ja -seutukuntien välillä tulisi paikallisen ja seudullisen tason hallinnolla olla riittävästi liikkumatilaa suunnitella myös oma työllisyys- ja elinkeinostrategia.

Vastalauseessa ehdotettiin hyväksyttäväksi lausuma, jonka mukaan hallituksen tulee luopua tuottavuusohjelman mukaisista yllimitetuista henkilöstön vähentämistavoitteista perustettavissa TE-toimistoissa ja että TE-keskusten ja TE-toimistojen osalta merkittävimmät rakenteelliset muutokset jätetään vuoden päästä toteutettavan ALKU/ELLU-uudistuksen yhteyteen.

Hallituksen esitys laeiksi julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 11 luvun 2 ja 3 §:n, työttömyysturvalain ja vuorotteluvapaalain 17 §:n muuttamisesta (TyVM 11/2008 vp – HE 165/2008 vp)

Esityksessä ehdotettiin julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain, työttömyysturvalain ja vuorotteluvapaalain muuttamista siten, että työvoimatoimikunnat muutettaisiin työllisyyden edistämistoimikunniksi. Toimikuntien merkitystä strategisena toimijana vahvistettaisiin siirtämällä työvoimapolitiittisten lausuntojen antaminen yksittäisen työnhakijan oikeudesta saada työttömyysetuutta ja vuorottelukorvausta työ- ja elinkeinotoimistoille ja lisäämällä toimikuntien osuutta työvoiman saatavuuden turvaamisessa ja työllisyyden parantamisessa sekä työmarkkinoilla tapahtuvien muutostilanteiden ennakoinnissa ja muutosten johdosta tarvittavien toimenpiteiden suunnittelussa.

Sosialidemokraattien, vasemmistoliiton ja kristillisdemokraattien yhteisessä vastalauseessa katsottiin, että hallituksen esitys muuttaa työvoimatoimikuntien asemaa ratkaisevalla tavalla. Työllisyyden edistämistoimikunnat osallistuvat jatkossa asiakkaan työttömyysturva-oikeuden käsittelyyn rajoitetusti ja hyvin suppean jaoston toimesta. Kaikki muu päätöksenteko työttömyysturvaratkaisuissa siirretään yksittäisen työntekijän tehtäväksi työ- ja elinkeinotoimistossa. Tämä siirto ei lisää työllisyyden edistämistoimikunnan merkitystä strategisena toimijana yhtään, toisin kuin esityksen perusteluissa kerrotaan. Hallituksen malli vain virallistaa jo usean työvoimatoimiston normaalikäytännön antamatta työllisyyden edistämistoimikunnalle yhtään uutta asiaa päätettäväksi. Jatkossakin ne tahot, jotka ovat edustettuina toimikunnissa, tekevät päätökset omalla toimialueellaan.

Hallituksen esitys voi parantaa tiedonkulkua eri viranomaisten ja sidosryhmien välillä paikallisella tasolla. Se voi myös johtaa siihen, että sellaisilla alueilla, joissa hallinto- ja sektorirajat ylittävä yhteistoiminta on ollut vierasta, omaksutaan uusia toimintatapoja. Näitä strategisia tavoitteita olisi voitu edistää luopumatta työvoimatoimikunnan tärkeästä roolista työttömyysturvaratkaisujen päättäjänä.

Yrittäjien ja heidän samassa taloudessa asuvien perheenjäsentensä oikeus saada työttömyysetuutta on ollut työttömyysturvalain ongelmallisimpia kohtia. Ratkaisut ovat olleet vaikeaselkoisia ja vaikeasti ennakoitavissa. Nykyisessä tilanteessa työvoimatoimikunnat ovat voineet tehdä ratkaisuja, jotka kuitenkin ovat huomioineet hakijan tilanteen, yritystoiminnan tosiasialliset ehdot, paikalliset tekijät ja kilpailutilanteen. Nyt epäselvän työttömyysturvalain ongelma jää elämään, mutta mahdollisuus lieventää lain epäkohtia poistuu, koska yksittäisellä työntekijällä ei ole aina riittävää asiantuntemusta eikä lain suoma harkintavaltaa ratkaisuissa, niin kuin on ollut toimikunnilla.

Hallituksen esityksen mukaisesti työvoimatoimikunta ottaa kantaa työttömyysetuuden hakijan tekemään valitukseen vain tapauksessa, jossa kyse on työstä eroamisesta, erottamisesta tai kieltäytymisestä. Perusteluita sille, miksi valituksen käsittelyyn liittyviä tehtäviä on rajattu pois toimikunnalta, ei ole esitetty missään. Tältä osin kyse on huonosta lainvalmistelusta. Myös koulutuksesta ja toimenpiteestä kieltäytymisessä tai niistä eroamisesta tulisi kuulla toimikuntaa pelkän hallinnon edustajan näkemyksen sijaan. Ratkaisut voivat johtaa asiakkaan työttömyysturvan epäämiseen viikkojen ajaksi tai pahimmassa tapauksessa määräämättömäksi ajaksi. Siksi mahdollisimman tasapuolinen asioiden käsittely olisi perusteltua myös näissä ratkaisuissa.

Vastalauseen mukaan lain valiokuntakuulemisen aikana painottui voimakkaasti hallinnon näkemys. Päätöksentekoa olisi kuitenkin syytä pohtia asiaa myös siltä kannalta, että yleisesti tunnettu ja perusteiltaan hyväksytty lainsäädäntö kulkee rinta rinnan kansalaisten oikeustajun kanssa. Lain ja sen pohjalta tehtyjen ratkaisujen tulisi olla niin läpinäkyviä ja johdonmukaisia, että asiakas tuntee oikeutensa ja kokee tulleen kohdelluksi tasavertaisesti ja lakiin perustuen.

Hallituksen esityksessä ehdotettiin, että valitusasioita käsitellessään TE- toimikunta toimisi jaostona, johon kuuluisi työvoimaviranomaista edustavan TE- toimikunnan puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan lisäksi yksi työnantaja ja yksi työntekijöitä edustava jäsen. Vastalauseessa katsottiin, että kolmijäseninen kokoonpano on liian suppea: työntekijöiden monipuolisen näkökulman varmistamiseksi tulisi TE- toimikunnan alaisen jaoston koostua kolmesta työntekijöistä edustavasta jäsenestä yhden jäsenen sijaan.

Lisäksi todettiin, että voimassaolevan järjestelmän aiheuttamat kustannukset eivät ainakaan voi olla peruste lakkauttaa nykyisiä työvoimatoimikuntia. Toimikuntaa kohti laskien vuosittainen keskimääräinen kustannus on ollut vain n. 7 200 euroa. Kolmikantaisen valmistelun pohjalta syntyy nyt paradoksi, jossa kolmikantainen päätöksenteko poistuu paikallisella tasolla hyvin tärkeissä asioissa.

Vastalauseessa esitettiin muutoksia useisiin lakiehdotuksen pykäliin.

10.16. Ympäristövaliokunta

Valiokunta antoi 13 mietintöä ja 35 lausuntoa.

Valiokunnan puheenjohtajana toimi Susanna Huovisen äitiysloman aikana Rakel Hiltunen.

Valiokunnassa käsiteltiin vuoden aikana muun muassa jätelain muuttamista sekä asuntotuotannon lisäämiseen tähtääviä lakihankkeita. Myös asunto-osakeyhtiöiden energiatehokkuutta lisäävien perusparannuslainojen tuen lisäämistä koskevasta laista annettiin mietintö. Maankäyttö- ja rakennuslakiin puolestaan esitettiin muutoksia, joilla pyritään sujuvoittamaan kaavoitus- ja lupamenettelyjä ja parantamaan muutoinkin lain toimivuutta sekä osaltaan vaikuttamaan ilmastonmuutoksen hillintään.

Sosialidemokraatit eivät jättäneet vastalauseita yhteenkään mietintöön. Eriävä mielipide jätettiin valtion talousarviosta annettuun lausuntoon. Kaikki mietinnöt ja lausunnot löytyvät osoitteesta www.eduskunta.fi

11. RYHMÄTOIMISTON HENKILÖKUNTA 31.12.2008

Ryhmätoimistossa työskentelivät pääsihteeri Sisko Seppä, talouspoliittinen sihteeri Tapio Hellsten, eduskuntas sihteeri Annika Juurikko, tiedotussihteeri Leila Vasama, lainsäädäntösihteeri Martta October, viestintäsihteeri Marja-Liisa Aronen, toimistosihteeri Leena Nivalainen ja toimistosihteeri Rita Svento. Ryhmätoimistossa olivat työharjoittelijoina Jan Frilander ja Viljami Kammonen sekä korkeakoulutyöharjoittelija Anssi Pirttijärvi. Frilander työskenteli työhallinnon järjestämässä työkokeilussa ja laati raporttia nuorten ongelmista. Kammonen teki lehdistöseurantaa sekä hankki sos.dem. kansanedustajiemme käyttöön tausta-aineistoa, joista useat julkaistiin ruusuinfona. Pirttijärvi avusti sosiaali- ja terveystalitiikkaan liittyvissä asioissa Annika Juurikkoa ja laati ruusuinfoja.

12. VALIOKUNTIEN SEURANTAVASTUUT RYHMÄTOIMISTOSSA

Valiokunta	Ryhmätoimiston henkilö
Perustuslaki	Martta October
Ulkoasiain	Susanna Parkkonen
Valtiovarain	Tapio Hellsten
Hallinto	Martta October
Laki	Martta October
Liikenne- ja viestintä	Susanna Parkkonen
Maa- ja metsä	Tapio Hellsten
Puolustus	Susanna Parkkonen
Sivistys	Susanna Parkkonen
Sosiaali- ja terveys	Annika Juurikko
Talous	Tapio Hellsten
Tulevaisuus	Leila Vasama
Työelämä- ja tasa-arvo	Annika Juurikko
Ympäristö	Martta October
Tarkastus	Tapio Hellsten
Suuri	Susanna Parkkonen

13. RUUSUINFOT VUONNA 2008

Numero/ pvm	RUUSUINFOT / aihe	Laatija(t)
1 / 7.2.	Valtio omistajana – tapaus Stora Enso ja porvarihallituksen vastuu	Viljami Kammonen
2 / 12.2.	Valtion omistajapoliittisen linjan vertailua Vanhasen I ja Vanhasen II hallitusten välillä	Viljami Kammonen ja Tapio Hellsten
3 / 26.2. ja 3a / päivitetty 10.3.	Rauhankumppanuusmaille osallistumismahdollisuus Naton nopeantoiminnan valmiusjoukon toimintaan	Susanna Parkkonen
4 / 13.3.	Elinaikakerroin eläkeuudistuksessa	Annika Juurikko
5 / 12.5.	Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (HE 37/2008 – StVM 7/2008 vp)	Annika Juurikko, Outi Vilen
6 / 16.6.	Peruspalvelut ja kuntatalous	Reijo Vuorento, Tapio Hellsten
7 / 5.9.	Sosiaaliturvan uudistaminen	Outi Vilen, Annika Juurikko
8 / 3.10.	Vuoden 2009 talousarviesityksen vaikutus kuntatalouteen	Reijo Vuorento, Tapio Hellsten
9 / 22.10.	Hallitus sopi kolmannelle lisäbudjetista (sd-kommentointia III lisämenoaarvioon)	Ryhmätoimisto
10 / 25.11.	Ajankohtaista terveydenhuollosta	Anssi Pirttijärvi
11 / 28.11.	Pitkän aikavälin ilmastostrategia nyt eduskuntakäsittelyssä	Martta October

14. MUUT INFOT, TILAISUUDET JA KOULUTUS

Viikko-ohjelmat

Viikoittain julkaistiin ko. viikkoa koskeva viikko-ohjelma, johon koottiin tärkeimmät sos.dem. ryhmää koskevat tapahtumat ja kokoukset.

Ryhmän viestintäkoulutus 31.1. – 1.2.2008

Ryhmälle järjestettiin 2-päiväinen viestintäkoulutus 31.1. – 1.2.2008 Pikkuparlamentin auditoriossa. Yhteensä 32 edustajaa osallistui koulutukseen.

Torstaina 31.1.2008 aamupäivän koulutuksesta vastasi Heli Isohookana, jonka aiheena oli Viestintä yhteisön menestystekijänä. Esityksen sisältö perustui viestinnän selkeyteen, sitoutumiseen ja mielikuviin. Torstai-iltapäivä keskityttiin ryhmän sisäisiin asioihin. Vauhtia keskusteluun saimme Liisa Jaakonsaaren ja Ilkka Kantolan lyhyistä alustuspuheenvuoroista. Kahvitauon jälkeen Thomas Romantshuk kertoi meille kokonaisviestinnästä.

Perjantai 1.2.2008 Saara Hannus/ Endero Oy:stä paljasti meille verkkoviestinnän saloja. Viestinnässä on tapahtunut sosiaalinen muutos viestijän näkökulmasta: kun vanhat keinot eivät enää toimi, täytyisi löytää uusia. Miten valita oikeat tavat vaikuttaa, webin mahdollisuuksista (blogit, wikit, chatit, virtuaalimaailmat...) Perjantain toinen puhuja oli Nelosen Uutisten toimittaja Timo Toropainen, joka käytti median puheenvuoron.

Korjaamo 18.11.2008

Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä jatkoi toimintatapojensa kehittämistä iltatilaisuudessa Korjaamolla. Illan vetäjänä toimi Tommy Tabermann. Kehittämiskoulutuksia jatketaan vuoden 2009 puolella.

Mediatapaamiset

Vuonna 2008 jatkettiin eduskuntaryhmän puheenjohtajiston säännöllisiä tapaamisia etenkin eduskunnassa toimivien toimittajien kanssa. Järjestettyjä, koko puheenjohtajiston mediatapaamisia oli noin kerran kuussa.

Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän puheenjohtajistolla sekä valiokuntavastaavat tapasivat sd-lehtien toimittajat keskiviikkona 27.2.2008 eduskunnassa. Uutispäivä Demarin Helsingin toimituksen tapasimme tiistaina 9.12.

Tiedotustilaisuuksia, tutustumiskäyntejä

Torstai-illat on varattu ryhmän tutustumiskäynteihin eri yrityksissä ja yhteisöissä. Perjantai-aamut on varattu puolestaan eri yhtiöiden tai yhteisöjen järjestämiin tiedotustilaisuuksiin sos.dem. kansanedustajille. Nämä pidettiin aina eduskunnassa ryhmähuoneessa.

Kansalaisinfon tilaisuudet 2008

14.4. Rakas velvollisuus – vie minut kotiin

Kaksi naista - kaksi kirjaa

Kansanedustaja Päivi Lipponen ja sairaanhoitaja Anu Martiskainen Keskustelua omaishoitajan vaativasta työstä ja runoja vanhuudesta

7.5. Mitä on eettinen kuluttaminen?

Alustajana Krista Kiuru, kansanedustaja, puheenjohtaja Suomen Kuluttajaliitto ry

22.5. Kotikadulla kantakaupungissa - Liikennemuutokset ja päästöt keskustelussa

Avoin liikenne- ja päästökeskustelu.

Keskustelemassa olivat kansanedustaja Päivi Lipponen, kaupunkisuunnitteluviraston liikennesuunnittelupäällikkö Olli-Pekka Poutanen, kansanedustaja Miapetra Kumpula-Natri ja dosentti Liisa Pirjola Helsingin ammattikorkeakoulun Tekniikka ja liikenne -yksiköstä. Keskustelun juonsi Raimo Kantola.

16.9. Tekemistä löytyy – tahtoa on

Avoin keskustelutilaisuus Helsingin, Vantaan ja Sipoon yhteistyöstä.

Mukana Helsingistä kansanedustaja Rakel Hiltunen,

Vantaalta kaupunginjohtaja Juhani Paajanen,

Sipoosta kaupunginhallituksen puheenjohtaja Christel Liljeström.

Keskustelun vetäjänä Risto Rautava Helsingin kaupunginhallituksesta.

Järjestäjää sos.dem. eduskuntaryhmä

1.10. Suvaitsevainen Stadi?

Keskustelutilaisuus, mukana Päivi Lipponen

9.10. Mitä peruskoulun jälkeen? -tipahtiko joku?

Syrjäytetyistä nuorista ei löydy tilastoja, keitä he ovat?

Aiheesta keskustelemassa kansanedustaja Päivi Lipponen

3.11. - Mikä on tulevaisuus jos näin jatketaan?

avoin keskustelutilaisuus köyhyydestä

Alustajat: kansanedustaja Maria Guzenina-Richardson ja Takuu-Säätiön toiminnanjohtaja Leena Veikkola

12.11. Köyhyys ja syrjäytyneisyys lapsen näkökulmasta

Keskustelemassa mm. Helsingin sosiaaliamies Lilli Autti.

11.12. Jatkuuko elämä Euroopan reunalla?

Keskustelijoina Euroopan parlamentin jäsen Lasse Lehtinen sekä kansanedustajat Miapetra Kumpula-Natri,

Eero Heinäluoma ja Ilkka Kanerva.

18.12. Euroopan turvallisuus -keskustelu Helsingissä

Mitä EU:n uusi turvallisuusstrategia sisältää? Mikä on Venäjän asema Euroopan turvallisuudessa? Tuoko USA:n

ohjuskilpi kylmän sodan takaisin Eurooppaan? Mikä on ydinaseiden asema tulevaisuuden EU:ssa? Puhumassa ovat

Ulkopoliittisen instituutin EU-tutkimuksen johtaja Hanna Ojanen, ulkoasiainministeriön yksikön päällikkö Timo Kantola sekä kansanedustaja Erkki Tuomioja, edunvalvontasihteeri Karri Heikkilä (Sakki ry)

Ryhmän järjestämiä juhlatilaisuuksia

Ryhmän pikkujoulut järjestettiin Ravintola Kirjan juhlahuoneistossa 2.12. karaoketanssien merkeissä JC-Sound – ohjelmapalvelun avulla.

Median edustajille ja ryhmän jäsenille avustajineen järjestettiin 18.12. perinteinen glögitilaisuus ryhmähuoneessa.

Lehti-ilmoitukset

Ryhmä julkaisi useita lehti-ilmoituksia. Ilmoitukset tehtiin ryhmätoimistossa ja ryhmätoimisto avusti myös yksittäisten kansanedustajien ilmoitusten tekemisessä.

Sos.dem. kansanedustajien avustajainfot ja –koulutus

Perjantaisin pääsihteeri ja avustajakoordinaattori pitivät infon avustajille. Infoissa käytiin läpi ajankohtaisia asioita. Avustajia puhutti erityisesti työn kehittäminen ja talon peruskorjaus.

Lyhyitä koulutuksia järjestettiin taloudesta ja EU asioista. Lisäksi avustajat osallistuivat yhteistyökumppaneiden järjestämiin tilaisuuksiin. Loppuvuodesta aloitettiin koulutusmatkan valmistelu Tukholmaan.

Avustajien koordinaattorina vuoden aikana toimivat Arto J. Virtanen ja Katri Söder.

15. JOULUMUISTAMISET

Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä lahjoitti joulutervehdyksiin varatut rahat käytettäväksi kehitysmaissa Unicefin kautta lasten koulutukseen sekä Solidaarisuussäätiön kautta tasa-arvoisuuden toteuttamiseen.

Sosialidemokraattinen
eduskuntaryhmä

sähköposti: sd@eduskunta.fi

kotisivu: <http://sdp.eduskunta.fi>

postiosoite: 00102 Eduskunta

puhelin: (09) 4321

telefaksi: (09) 432 3207